

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**ZVLÁŠTNOSTI ADMINISTRATIVNĚ-PRÁVNÍHO
POTÍRÁNÍ PŘESTUPKŮ PROTI OBČANSKÉMU
SOUŽITÍ V ČESKÉ A SLOVENSKÉ REPUBLICE**

Autor práce: Kristýna Pavlasová DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Dr. Mgr. Josef Kříha, PhD., LL.M.,

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Kristýna Pavlasová

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Prezenční

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Zvláštnosti administrativně-právního potírání přestupků proti občanskému soužití v České a Slovenské republice

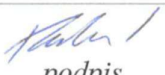
Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Specificities of Administrative-Legal Prosecution of Offenses Against Civil Coexistence in the Czech and Slovak Republics

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

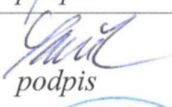
Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů): Dr. Mgr. Josef Kříha, PhD., LL.M.

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): prosinec 2024

Cíl bakalářské práce: Cílem bakalářské práce je formou teoreticko-praxeologického postihu problémově objasnit aplikační zvláštnosti vybraných hmotněprávních a procesněprávních ustanovení správního (přestupkového) práva v souvislosti s fakticitou administrativně-právního potírání přestupků proti občanskému soužití v komparativních intencích účinného legislativního prostředí České a Slovenské republiky.

Student: Kristýna Pavlasová	08.12.2024 datum	 podpis
Vedoucí práce: Dr. Mgr. Josef Kříha, PhD., LL.M.	8.12.2024 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	9.12.2024 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	10.12.2024 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	20.1.2025 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce panu Dr. Mgr. Josefu Kříhovi, PhD., LL.M. za odborné vedení práce, cenné rady, připomínky a trpělivost, které mi poskytl během zpracování této práce. Jeho podnětné připomínky a ochota sdílet své znalosti pro mě byly neocenitelným přínosem. Děkuji také za vstřícný přístup a čas, který mi věnoval.

ABSTRAKT

PAVLASOVÁ, K. Zvláštnosti administrativně-právního potírání přestupků proti občanskému soužití v České a Slovenské republice: *bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2025. 92 s. Vedoucí bakalářské práce: Dr. Mgr. Josef Kříha, PhD., LL.M.

Klíčová slova: občanské soužití, přestupky, správní orgány, správní tresty

Věcné vymezení bakalářské práce (dále jen „**práce**“) primárně formou teoretického postihu demonstruje základní pojmosloví a východiska zkoumané tematické oblasti, včetně „de lege lata“ účinné právní úpravy a její využití v souvislosti s administrativně-právním postihováním vybraných přestupků, tj. přestupků proti občanskému soužití. Praxeologické vymezení „práce“ prostřednictvím vhodně užitých situačních příkladů a aktuální judikatury identifikuje specifické hmotněprávní i procesněprávní aspekty správního trestání, přičemž zvláštní důraz je kladen na aplikační rozměr „lex specialis“ nástrojů správního (přestupkového) práva v České a Slovenské republice. Analytické výstupy teoretické i praxeologické části „práce“ návazně formulují možné „de lege ferenda“ návrhy legislativních změn, jejichž cílem je zefektivnění fakticity administrativně-právního řešení shora poukazovaných přestupků proti občanskému soužití. Práce tak systematicky propojuje teoretická východiska s praxeologickými aspekty jejich realizace a otevírá diskusi o možnostech optimalizace přístupu k zájmovému segmentu správního trestání etc.

ABSTRACT

PAVLASOVÁ, K. Specificities of Administrative-Legal Prosecution of Offenses Against Civil Coexistence in the Czech and Slovak Republics: *Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2025. 92 pgs. Supervisor: Dr. Mgr. Josef Kříha, PhD., LL.M.

Key words: civil coexistence, offences, administrative authorities, administrative punishments

The substantive definition of the bachelor's thesis (hereinafter referred to as the "thesis") primarily demonstrates, in the form of a theoretical sanction, the basic terminology and starting points of the thematic area under study, including "de lege lata" effective legal regulation and its use in connection with the administrative-legal sanctioning of selected offenses, i.e. offenses against civil coexistence. The praxeological definition of the "thesis" through appropriately used situational examples and current case law identifies specific substantive and procedural aspects of administrative punishment, with special emphasis placed on the application dimension of the "lex specialis" instruments of administrative (offense) law in the Czech and Slovak Republics. The analytical outputs of the theoretical and praxeological parts of the "thesis" subsequently formulate possible "de lege ferenda" proposals for legislative changes, the aim of which is to make the factuality of the administrative-legal solution to the above-mentioned offenses against civil coexistence more effective. The work systematically connects theoretical foundations with praxeological aspects of their implementation and opens a discussion on the possibilities of optimizing approaches to the segment of interest of administrative punishment, etc.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Právní úprava správního práva přestupkového	11
2.1 Právní úprava v České republice.....	11
2.2 Právní úprava ve Slovenské republice	17
2.3 Porovnání právní úpravy v České a Slovenské republice	19
3 Teoretická východiska přestupků proti občanskému soužití.....	21
3.1 Přestupek	21
3.2 Subjekty	24
3.3 Přestupky proti občanskému soužití.....	28
4 Správní řízení	33
4.1 Základní vymezení	33
4.3 Příslušné orgány a jejich pravomoci	36
4.3. Účastníci řízení.....	40
4.4 Průběh řízení	43
4.4.1 Postup před zahájením řízení	43
4.4.2 Zahájení řízení z moci úřední.....	47
4.4.3 Průběh řízení	49
4.4.4 Rozhodnutí	51
4.5 Zvláštní druhy řízení	53
4.5.1 Příkazní řízení/Rozkazní řízení	53
4.5.2 Příkaz na místě/Blokové řízení	54
4.6 Správní tresty	56
5 Analýza aplikační praxe	63
5.1 Situační příklad č. 1.....	63

5.2	Situační příklad č. 2.....	65
5.3	Situační příklad č. 3.....	67
5.4	Situační příklad č. 4.....	68
5.5	Situační příklad č. 5.....	69
5.6	Situační příklad č. 6.....	70
5.7	Situační příklad č. 7.....	71
5.8	Situační příklad č. 8.....	72
5.9	Situační příklad č. 9.....	74
5.10	Situační příklad č. 10.....	75
5.11	Vyhodnocení situačních příkladů.....	76
6	Návrhy „de lege ferenda“	78
7	Vyhodnocení	83
	Závěr.....	87
	Seznam použitých zdrojů	89

Úvod

Problematika přestupkového práva tvoří významnou součást správního práva, neboť zajišťuje ochranu společenských hodnot a zájmů jako je například zdraví, majetek či svoboda občanů. Přestupkové právo slouží k regulaci jednání, která sice nedosahují intenzity trestných činů, avšak narušují veřejný pořádek, ohrožují soužití mezi občany nebo zasahují do práv jednotlivců. Jednou z nejvýznamnějších oblastí přestupkového práva jsou přestupky proti občanskému soužití, které se dotýkají mezilidských vztahů a jejich kvality. Tato oblast je zaměřená především na ochranu cti, důstojnosti a zdraví občanů.

Efektivní správní postih těchto přestupků je nezbytný pro udržení právní jistoty, prevenci eskalace konfliktů a zajištění ochrany základních práv občanů. Správní orgány mají v této oblasti zásadní roli, neboť jejich rozhodování přispívá nejen k individuální nápravě pachatelů, ale i k celkovému posilování právního vědomí ve společnosti.

Téma zvláštností administrativně-právního potírání přestupků proti občanskému soužití v České a Slovenské republice je vysoce aktuální, neboť tyto delikty přímo ovlivňují kvalitu života občanů a společenskou stabilitu. Vzhledem k jejich aktualitě je nezbytné analyzovat jejich správní postih a efektivitu současné právní úpravy.

Dynamika společenských změn, včetně technologického pokroku a změn v mezilidských vztazích, vyžaduje adaptaci právních mechanismů, aby byly schopny efektivně reagovat na nové formy protiprávního jednání. Důležitou roli hraje také prevence a výchovná funkce správních trestů, která může přispět ke snížení recidivy u přestupků.

Zvláštností přestupkového práva je také jeho dynamický vývoj v souvislosti s novelizacemi právních předpisů v obou zemích. Rozdíly mezi Českým a Slovenským právním řádem v oblasti přestupků proti občanskému soužití mohou poskytnout cenné poznatky pro další legislativní úpravy a sjednocení administrativní praxe v obou zemích. Každá země je specifická nejen svým právním řádem, ale také mentalitou svých občanů, kteří se k přestupkům a jejich potírání mohou stavět odlišně. Kulturní, historické a sociální faktory mohou ovlivňovat nejen výběr represivních opatření, ale i jejich efektivitu v praxi. Například vědomí společenské odpovědnosti a víra ve spravedlnost správního systému mohou hrát klíčovou roli v tom, jak občané jednotlivé přestupky vnímají a zda jsou ochotni se na jejich oznamování a řešení aktivně podílet.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Věcné vymezení práce se dělem formou teoretického a dělem praxeologického postihu zaměřuje na komparativní analýzu problémových zvláštností administrativně-právního potírání přestupků proti občanskému soužití v České a Slovenské republice. Cílem práce je komparativně identifikovat klíčové rozdíly a shody v právní úpravě těchto dvou zemí, zhodnotit jejich efektivitu a poukázat na možné oblasti pro možné zefektivnění recentní aplikační veřejnoprávní praxe v („de lege ferenda“) postihu.

V teoretické části práce jsou primárně analyzována východiska přestupkového práva, jeho principy a současný stav právní úpravy v České a Slovenské republice. Tato část je zpracována na základě důkladné a precizované rešerše dostupných odborných pramenů, literatury a platné právní úpravy („de lege lata“), včetně vybraných mezinárodních dokumentů a zvláštních právních předpisů. V této části jsou rovněž úžeji demonstrována vybraná hmotněprávní a procesněprávní ustanovení přestupkového práva. Praxeologická část se zaměřuje na komparativní analýzu a vyhodnocení aplikace těchto právních předpisů v aplikační veřejnoprávní praxi.

Výchozími zdroji ke zpracování bakalářské práce jsou jak mezinárodní, tak národní právní předpisy. Z mezinárodních právních úprav jsou zohledněny zejména Evropská úmluva o ochraně lidských práv, judikatura Evropského soud pro lidská práva, Vyhláška č. 120/1976 Sb. Vyhláška ministra zahraničních věcí o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a o Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech. Z hlediska národní právní úpravy České republiky tvoří základní rámec zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. Pro Slovenskou republiku je stěžejním předpisem zákon č. 372/1990 Zb., Slovenskej národnej rady o priestupkoch, ve znení neskorších predpisov.

2 Právní úprava správního práva přestupkového

Tato kapitola se věnuje právní úpravě přestupků v České republice a Slovenské republice, přičemž se zaměřuje na klíčové právní předpisy a jejich vývoj.

2.1 Právní úprava v České republice

V přestupkovém právu mají významný vliv na jeho vývoj a aplikaci některé mezinárodní smlouvy a právní předpisy. Mezi nejdůležitější patří Evropská úmluva o ochraně lidských práv (dále jen „EÚLP“), která představuje základní mezinárodní nástroj pro ochranu lidských práv v evropském prostoru. Ačkoli původně vznikla především pro oblast trestního práva, její principy a zásady se v rozhodovací praxi stále častěji uplatňují také v oblasti správního trestání, včetně přestupkového řízení. Klíčovým prvkem této expanze je výklad pojmu „trestní obvinění“ podle čl. 6 EÚLP, který se neomezuje pouze na trestné činy v užším smyslu, ale zahrnuje i přestupky. EÚLP je významná také v oblasti spravedlivého procesu, neboť čl. 6 dále garantuje právo na spravedlivé řízení, jež se vztahuje i na správní trestání. Tento článek tedy zaručuje, že má každý právo, aby věc byla projednávána spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě. Zároveň uvádí, že by měl být každý považován za nevinného, dokud není jeho vina prokázána zákonným způsobem. EÚLP zároveň zaručuje základní práva a svobodu všem občanům těch států, které tuto úmluvu ratifikovali. Významné pro přestupkové právo můžeme uvést čl. 7 – Zákaz trestu bez zákona, což nám uvádí, že osoba nemůže být odsouzena za jednání nebo opomenutí, které v době, kdy byl spácháno, nebylo dle zákona trestné. Dále také čl. 13 – Právo na účinné opravné prostředky, což uvádí, že každý, jehož práva nebo svobody byly porušeny, musí mít možnost účinných právních prostředků nápravy.

Na základě čl. 19 EÚLP byl zřízen Evropský soud pro lidská práva (dále jen „ESLP“). ESLP vykonává svou činnost jako stálý úřad. Judikatura ESLP opakovaně rozšířila rozsah ochrany i na oblast správního trestání. Typickým příkladem je případ Engel a ostatní proti Nizozemsku z 8. června 1976, v němž ESLP formuloval tzv. "Engelova kritéria", podle kterých se posuzuje, zda se na dané řízení vztahují garance podle čl. 6 EÚLP. Tato kritéria zahrnují právní kvalifikaci deliktu podle právního řádu daného státu, dále jako důležitější kritérium je povahu deliktu a jako poslední typ či stupeň závažnosti hrozící sankce. Pokud správní delikt vykazuje trestní charakter podle těchto kritérií, aplikuje se na něj plný rozsah záruk spravedlivého procesu. Jak ale je

konstatováno v nálezů Ústavního soudu č. II. ÚS 1930/17 ze dne 14. listopadu 2017, jestliže je podle vnitrostátního práva daná věc kvalifikována jako trestní, je z pohledu prvního Engelova kritéria považována za trestní i z hlediska ústavněprávního. V takovém případě již není nutné dále posuzovat zbývající dvě Engelova kritéria. V oblasti přestupkového práva to znamená, že i v případech, kdy se podle vnitrostátního práva nejedná o trestní řízení, může být orgán veřejné moci povinen zajistit dotčené osobě práva vyplývající z EÚLP. Například právo být slyšen, právo na právního zástupce nebo právo nevypovídat. Judikatura ESLP tak přispívá k posilování právní jistoty jednotlivců v přestupkovém řízení a klade důraz na to, aby i u správních sankcí byly dodržovány základní garance férového procesu. To se promítá i do rozhodovací praxe českých soudů, které se ve stále větší míře odkazují na EÚLP a interpretaci ESLP, zejména při posuzování proporcionality uložených sankcí, lhůt pro rozhodnutí či zachování práva na obhajobu. Právo Evropské unie sice nemá přímou pravomoc v oblasti přestupkového práva, avšak některé směrnice a nařízení ovlivňují správní trestání.

Dalším pramenem je Vyhláška č. 120/1976 Sb. Vyhláška ministra zahraničních věcí o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech (dále jen „MPOPP“) a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech (dále jen „MPHSKP“). Tyto Mezinárodní pakty jsou důležité pro ochranu lidských práv.

MPOPP vstoupil v platnost na základě svého čl. 49 dne 23. března 1976 a tímto dnem vstoupil v platnost pro Československou socialistickou republiku. MPOPP zaručuje širokou škálu práv, jejichž ochrana se promítá i do oblasti správního trestání. Z klíčových ustanovení lze vyzdvihnout zejména čl. 9, který mimo jiné uvádí, že má každý právo na osobní svobodu a bezpečnost, čl. 10, který uvádí, že se se všemi osobami zbavenými osobní svobody jedná lidsky a s úctou, čl. 14, který mimo jiné uvádí, že má každý úplně stejné právo na spravedlivý proces a popisuje zásadu presumpce neviny, tedy že obviněný se považuje za nevinného dokud není zákonným postupem prokázána jeho vina, čl. 15, který v podstatě popisuje časovou působnost zákona a to, že nikdo nemůže být potrestán za čin, který nebyl trestný v době spáchání a podobně a čl. 17, který uvádí, že nikdo nesmí být vystaven svévolnému zasahování do soukromého života, do rodiny, domova nebo korespondence ani útokům na svou čest a pověst a každý má právo na zákonnou ochranu proti takovému zasahování. Státy, které s paktem vyslovily souhlas jsou povinny zajistit, aby i v případě ukládání správních sankcí nebo zajišťovacích opatření (např. zadržení pro podezření z přestupku) byla respektována práva na řádné řízení, přiměřenost zásahu a možnost odvolání.

MPHSKP vstoupil v platnost ve stejný den jako MPOPP tedy dne 23. března 1976. MPHSKP rozšiřuje spektrum základních práv o právo na práci (čl. 6), na spravedlivé a

přijatelné pracovní podmínky (čl. 7), na sociální zabezpečení (čl. 9) či na přiměřené životní úrovni, včetně ochrany zdraví (čl. 12) a vzdělání (čl. 13–14). Z hlediska přestupkového práva má tento pakt význam zejména tam, kde se ukládají peněžité sankce nebo jiné náhradní tresty (např. veřejně prospěšné práce). Stát, které s paktem vyslovily souhlas jsou zavázány brát v úvahu socioekonomickou situaci pachatele (např. schopnost hradit pokutu), při čemž musí zabezpečit, aby uložení sankce nevedlo k porušení práva na důstojnou životní úroveň.

Přestupkové právo má své základy v ústavním pořádku. Ačkoliv ústavní zák. č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky (dále jen „**Ústava ČR**“) a rovněž ani usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku (dále jen „**Listina základních práv a svobod ČR**“) výslovně nestanovují zásady správního trestání, dají se tyto odvodit z obecných požadavků na výkon veřejné moci a z principů demokratického právního státu.¹ Výše zmíněné ústavní dokumenty totiž obsahují obecné zásady týkající se soudního trestání, které podle ustálené judikatury Ústavního soudu i správních soudů nacházejí uplatnění rovněž v přestupkovém řízení. Jinými slovy, i při rozhodování o přestupcích je nezbytné respektovat základní ústavní principy, které se uplatňují při trestání trestných činů.²

Zásady správního trestání je tedy možné odvodit především z principů vyplývajících z článků 1, 2, 36 a násl. Listiny základních práv a svobod ČR. Tyto články zakotvují mimo jiné právo na spravedlivý proces, ochranu před svévolným výkonem veřejné moci a požadavek předvídatelnosti a zákonnosti zásahu do práv jednotlivce. I když se přestupky formálně nacházejí pod správním právem, v důsledku možného postihu a zásahu do základních práv mají trestněprávní charakter, a proto je nutné na ně aplikovat obdobná procesní a hmotněprávní pravidla jako v trestním řízení. Stát nesmí zneužívat svou pravomoc k uložení nepřiměřených nebo svévolných sankcí, ani obcházet základní záruky tím, že by určité jednání klasifikoval jako přestupek a nikoli jako trestný čin, jen za účelem oslabení procesních práv obviněného. Z těchto důvodů je nezbytné, aby jakákoliv právní úprava v oblasti správního trestání byla nejen v souladu se zákonem, ale také s ústavními principy a s judikaturou Ústavního soudu, která na tuto oblast stále častěji dopadá.

V České republice je základním vnitrostátním právním předpisem upravujícím přestupky zák. č. 250/2016 Sb. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „**zákon o přestupcích**“), který nahradil, již neúčinný, zák. č. 200/1990 Sb., Zákon o

¹ MATES, P; a kol. *Základy správního práva trestního*. 7. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 12.

² KOPECKÝ, M. *Správní právo: obecná část*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 240–241.

přestupcích. „Zákon o přestupcích“ je platný od 03. srpna 2016 a účinnosti nabyl 01. července 2017. Návrh přestupkového zákona byl vypracován již v roce 2005, a to v důsledku kritiky předešlé právní úpravy správního trestání ze strany odborné i laické veřejnosti. Kritizována byla zejména mnohost druhů správních deliktů a zároveň absence úpravy obecných základů odpovědnosti za ně. Předchozí právní úpravě bylo často vytýkáno, že postrádala koncepčnost, byla roztržitá a obsahovala nadměrné množství skutkových podstat. Kritizována byla rovněž nepřiměřená přísnost některých správních sankcí, absence provázanosti s trestním právem a nedostatečná systémovost procesních pravidel. Návrh nové právní úpravy přestupkového práva byl proto sice připraven již dříve, jeho schválení však bylo odloženo až do roku 2016. Důvodem odkladu bylo čekání na dokončení rekodifikace hmotné části trestního práva, neboť návrh přestupkového zákona měl být s těmito změnami legislativně sladěn.³ Tento zákon upravuje podmínky odpovědnosti za přestupek, druhy správních trestů a ochranných opatření a zásady pro jejich ukládání, postup před zahájením řízení o přestupku a postup v řízení o přestupku.⁴ „Dále upravuje některá zvláštní pravidla pro postup správních orgánů v řízení o přestupku, který se jinak řídí správním řádem jako obecným procesním předpisem.“⁵ „Zákon o přestupcích“ jednoduše upravuje proces, neboli postup správních orgánů, přičemž subsidiárně vychází z principu „lex generalis“ dle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**správní řád**“). Přijetí „správního řádu“ bylo výsledkem reformy správního řízení, která byla spolu s reformou správního soudnictví, jež vyústila v přijetí zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dokončena o mnoho let dříve než reforma správního trestání, ačkoliv rekodifikační práce ve všech třech oblastech byly započaty shodně v devadesátých letech dvacátého století.⁶ Z těchto důvodů je velmi důležité, aby byl zákon důkladný a bylo ho možné řádně použít ve všech situacích, které mohou nastat. Je to hlavní zákon používaný při řízení o přestupcích.

Vedle „zákona o přestupcích“ byl zákonodárcem přijat také zák. č. 251/2016 Sb. Zákon o některých přestupcích (dále jen „**zákon o některých přestupcích**“), který doplňuje obecnou úpravu přestupků obsaženou v „zákoně o přestupcích“. Tento zákon upravuje některé přestupky vyskytující se na různých úsecích veřejné správy, včetně

³ PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 19-20.

⁴ ČESKO. § 1 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich – znění od 1. 1. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250#p1-1>.

⁵ Ministerstvo vnitra České republiky. *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*. Online. 2022. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz>.

⁶ PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 21.

druhu a výše správních trestů, které lze za jejich spáchání uložit.⁷ V této oblasti jsou vymezeny skutkové podstaty přestupků proti vybraným zákonem chráněným zájmům, jako jsou občanské soužití, majetek, veřejný pořádek či pořádek ve státní správě a územní samosprávě.

Vedle „zákona o některých přestupcích“ existuje přes dvě stě padesát speciálních zákonů, jež upravují přestupky v nejrůznějších oblastech veřejné správy, kdy jednak stanovují jejich skutkové podstaty, určují správní tresty za přestupky, případně také obsahují speciální úpravu některých institutů přestupkového práva, jež se liší od úpravy obecné.⁸ Dle zásady „lex specialis“ se využijí dané speciální zákony, které mají přednost před úpravou obecnou, tedy před „zákonem o přestupcích“ a „zákonem o některých přestupcích“. Samotný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2011, č. j. 9 As 73/2010-138 nám uvádí, že při střetu dvou ustanovení upravujících tutéž problematiku má přednost ustanovení upravující užší okruh věcí před ustanovením upravujícím širší problematiku.⁹ Tento legislativní systém umožňuje efektivnější postihování přestupkového jednání, zároveň však klade vysoké nároky na právní praxi, která musí zohledňovat širokou škálu právních předpisů.

Jednou z nejvýznamnějších oblastí, kde dochází k postihu přestupků, je doprava. Tuto oblast upravuje především zák. č. 361/2000 Sb. Zákon o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (dále jen „**zákon o silničním provozu**“), který stanoví skutkové podstaty přestupků souvisejících s porušováním pravidel silničního provozu, například překročení nejvyšší dovolené rychlosti, porušení dopravního značení nebo nedodržení povinnosti zastavit na červenou. Dalšími předpisy v oblasti dopravy jsou například zák. č. 111/1994 Sb. Zákon o silniční dopravě (dále jen „**zákon o silniční dopravě**“), který se zaměřuje například na přestupky v oblasti provozování taxi služby a přepravy nebezpečných věcí, či zák. č. 266/1994 Sb. Zákon o dráhách (dále jen „**zákon o dráhách**“), který upravuje přestupky týkající se železniční dopravy.

Dále například v oblasti stavebního práva, což upravuje zák. č. 283/2021 Sb. Stavební zákon (dále jen „**stavební zákon**“), který reguluje proces výstavby, územního plánování i bezpečnosti staveb a stanovuje pravidla, jejichž porušení může být kvalifikováno jako přestupek. Mezi nejčastější přestupky patří neoprávněné zahájení

⁷ ČESKO. § 1 odst. 1 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích – znění od 1. 2. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-251#p1-1>.

⁸ KOPECKÝ, M. *Správní právo: obecná část*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 250-251.

⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2011, č. j. 9 As 73/2010-138, www.nssoud.cz.

stavby bez potřebného povolení, nedodržení podmínek stanovených stavebním úřadem nebo nepovolené změny stavby, například její rozšíření nebo přestavba v rozporu se schválenou dokumentací. Přestupkem může být také nezajištění bezpečnosti stavby, její neudržování v řádném stavu nebo zásahy do veřejné infrastruktury bez příslušného povolení. Právní úprava rovněž postihuje neohlášené nebo nesprávně provedené bourací práce, které mohou ohrozit okolní objekty nebo veřejnou bezpečnost. Správní tresty za přestupky v této oblasti se pohybují od několika tisíc korun až po milionové částky, přičemž jejich výše závisí na závažnosti porušení a jeho dopadu na veřejný zájem.

Další oblast je chov zvířat, což upravuje zák. č. 246/1992 Sb. Zákon České národní rady na ochranu zvířat proti týrání (dále jen „**zákon na ochranu zvířat**“). Tento zákon stanoví přestupky v oblasti chovu, držení a nakládání se zvířaty a chrání je před krutým zacházením. Mezi nejzávažnější přestupky patří týrání zvířat, které je definováno jako jednání způsobující zvířeti zbytečné utrpení, bolest nebo stres. Týrání může mít podobu fyzického násilí, zanedbání péče, nedostatečného krmení či nevhodných podmínek chovu. Přestupkem je rovněž používání zakázaných metod výcviku, například elektrických šoků nebo bolestivých pomůcek, a neoprávněné usmrcování zvířat, pokud není provedeno v souladu se zákonem. Právní úprava zahrnuje i přestupky spojené s chovem a obchodem se zvířaty, mezi něž patří nelegální množírny, neoznačování zvířat povinnými identifikačními prvky či nedodržení podmínek při přepravě. Zákon rovněž zakazuje používání zvířat pro nelegální aktivity, jako jsou psí nebo kohoutí zápasy, a neoprávněné využívání zvířat v cirkusech či veřejných představeních. Přestupky v této oblasti mohou být sankcionovány pokutami dosahujícími stovek tisíc až milionu korun. V závažnějších případech může být věc postoupena orgánům činným v trestním řízení, kvalifikována například dle § 302 zák. č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník (dále jen „**TZ**“), jako týrání zvířat a může být uložen trest odnětí svobody na šest měsíců až na tři léta.

Podstatné jsou také přestupky v oblasti životního prostředí, které jsou upraveny zejména zák. č. 17/1992 Sb. Zákon o životním prostředí (dále jen „**zákon o životním prostředí**“), a dalšími speciálními právními předpisy, jako je zák. č. 114/1992 Sb., Zákon České národní rady o ochraně přírody a krajiny (dále jen „**zákon o ochraně přírody**“), zák. č. 254/2001 Sb. Zákon o vodách a o změně některých zákonů (dále jen „**vodní zákon**“), či zákon č. 201/2012 Sb. Zákon o ochraně ovzduší (dále jen „**zákon o ochraně ovzduší**“). Mezi nejčastější přestupky patří nelegální kácení dřevin, znečišťování vod a ovzduší, nelegální skládkování či nedovolené zásahy do chráněných území. Sankce se

pohybují od tisíců po milionové částky v závislosti na závažnosti porušení. Právní úprava tak zajišťuje ochranu přírody a odpovědné nakládání s přírodními zdroji.

Přestupkové právo je tedy ovlivněno jak mezinárodními, tak vnitrostátními prameny práva. Mezinárodní smlouvy a evropské právo určují rámec základních práv a zásad, které musí být respektovány i v přestupkovém řízení. Vnitrostátní legislativa pak konkrétně vymezuje skutkové podstaty přestupků, postup řízení a ukládání sankcí. Vývoj přestupkového práva je tak dynamický a reaguje nejen na změny vnitrostátních právních předpisů, ale i na rozhodovací praxi mezinárodních soudů a orgánů.

2.2 Právní úprava ve Slovenské republice

Stejně jako Česká republika je i Slovenská republika členem Rady Evropy a signatářem Evropské úmluvy o ochraně lidských práv. Proto se na ni vztahují stejná pravidla a zásady, které jsem uvedla výše. Totéž platí i pro Evropský soud pro lidská práva, jehož judikatura ovlivňuje také slovenský právní systém. Rovněž MPOPP a MPHSPK jsou pro Slovenskou republiku závazné.

Taktéž stejně jako v České republice zde Ústavní zákon č. 460/1992 Sb. Ústava Slovenskej republiky (dále jen „**Ústava SR**“) a Ústavní zákon č. 23/1991 Zb. Ústavný zákon, ktorým sa uvádza LISTINA ZÁKLADNÝCH PRÁV A SLOBÔD ako ústavný zákon Federálneho zhromaždenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky (dále jen „**Listina základných práv a slobôd SR**“) chrání základní práva jednotlivců v přestupkovém řízení.

Na Slovensku upravuje přestupky zák. č. 372/1990 Zb. Zákon Slovenskej národnej rady o priestupkoch (dále jen „**Zákon o priestupkoch**“), který byl převzat z československé legislativy a postupně novelizován. Na rozdíl od ČR nebyl nahrazen komplexním novým zákonem, ale stále se využívá s mnoha změnami. Platný je od 28. srpna 1990 a účinnosti nabyl 1. října 1990. Obsahuje definici přestupku, podmínky odpovědnosti, zásady ukládání sankcí a procesní postupy při projednávání přestupků. Specifikuje jednotlivé druhy přestupků, jako jsou přestupky proti veřejnému pořádku, majetku, občanskému soužití či bezpečnosti a plynulosti silničního provozu. Stanovuje postupy pro orgány příslušné k projednávání přestupků, práva a povinnosti účastníků řízení a možnosti opravných prostředků. Zachování původní federální právní úpravy na Slovensku může mít své výhody i nevýhody. Na jedné straně poskytuje kontinuitu a

stabilitu právního rámce, který je dlouhodobě prověřený praxí. Na druhé straně však může znesnadňovat reakci na moderní společenské výzvy a neodpovídá plně současným nárokům na přehlednost, jazykovou srozumitelnost či elektronizaci řízení. Ve srovnání s českou rekodifikací z roku 2016 působí slovenský přístup konzervativněji, což se může projevit i v pomalejší adaptaci přestupkového práva na měnící se podmínky života občanů.

Tento zákon však neobsahuje všechny skutkové podstaty přestupků, neboť v souladu s principem "lex specialis" jsou jednotlivé oblasti regulovány i dalšími zvláštními zákony. Mezi významné právní předpisy upravující přestupky v konkrétních oblastech patří například zák. č. 8/2009 Z. z. Zákon o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov, který stanoví pravidla silničního provozu a postihuje jejich porušování, zák. č. 79/2015 Z. z. Zákon o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, který reguluje nakládání s odpady a postihuje neoprávněné skládkování či neplnění povinností při likvidaci odpadů, nebo zák. č. 543/2002 Z. z. Zákon o ochrane prírody a krajiny, který řeší přestupky spojené s ničením chráněných území, nepovoleným kácením dřevin či poškozováním přírodních stanovišť.

Další významné přestupky jsou upraveny například v zák. č. 355/2007 Z. z. Zákon o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, který reguluje přestupky v oblasti veřejného zdraví a hygieny, či v zák. č. 251/2012 Z. z. Zákon o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov, jenž stanoví pravidla pro nakládání s energií a sankcionuje neoprávněné odběry nebo manipulace s měřicími zařízeními.

Stejně jako v České republice se tak přestupkové právo na Slovensku skládá ze základního „zákona o priestupkoch“ a celé řady zvláštních právních předpisů, které upravují specifické oblasti veřejného zájmu. Rozdílem je, že v České republice za obecnou úpravu považujeme dva zákony, tedy „zákon o přestupcích“ a „zákon o některých přestupcích“, na Slovensku tuto funkci zastává pouze jeden zákon, a to konkrétně „zákon o priestupkoch“. Podobně jako v České republice existuje kromě základního zákona také řada sektorových právních předpisů, které regulují specifické oblasti správního trestání.

2.3 Porovnání právní úpravy v České a Slovenské republice

Přestože Česká a Slovenská republika sdílí společné legislativní kořeny a právní tradici, zejména z období federace, v oblasti přestupkového práva se jejich vývoj od rozdělení republik v roce 1993 postupně rozešel a oba systémy se vyvíjely samostatně směrem, který reflektuje odlišné právní i společenské priority jednotlivých států.

Česká republika prošla výraznou rekodifikací přestupkového práva, která vyvrcholila přijetím „zákona o přestupcích“ a „zákona o některých přestupcích“. Tato rekodifikace přinesla nejen jasnější systematiku přestupků a sankcí, ale také moderní pojetí odpovědnosti a důraz na zásady správního trestání, včetně institutu ochranných opatření. Významným přínosem české právní úpravy je rovněž zakotvení základních procesních práv účastníků řízení, jako je právo na obhajobu, právo na přístup k důkazům a možnost využití opravných prostředků, což posiluje princip právní jistoty a spravedlnosti.

Oproti tomu Slovenská republika dosud vychází ze „zákona o priestupkoch“, tedy z právního předpisu vzniklého ještě za dob Československa. Ačkoli byl tento zákon mnohokrát novelizován, jeho základní struktura i pojmosloví zůstaly zachovány. Slovenská právní úprava je proto často označována jako zastaralejší a méně srozumitelná, především pro běžné občany. Zákon jako celek postrádá jednotnou koncepci a moderní strukturu. Pojmosloví i právní rámec vycházejí z dřívější federální tradice, což může ztěžovat orientaci nejen laické veřejnosti, ale i orgánům veřejné správy, které jej aplikují. Slovenský zákon například postrádá širší vymezení základních zásad správního trestání a nedostatečně rozlišuje mezi různými kategoriemi přestupků podle závažnosti, což může způsobovat určité procesní nejasnosti.

Výhodou české úpravy je bezesporu vyšší míra systematickosti a důraz na ochranu procesních práv účastníků řízení. Díky tomu je přestupkové řízení více kontrolovatelné, transparentní a odolné vůči svévolným zásahům. Byly zde systematicky upraveny základní zásady, pojmy a procesní postupy, čímž se přiblížilo modernímu pojetí správního trestání v evropském kontextu. Slovenská úprava naopak umožňuje v některých ohledech rychlejší a flexibilnější rozhodování, což může být výhodou u jednodušších přestupků. Tento pragmatický přístup však může vést k nedostatečné ochraně práv jednotlivců, zejména v případech, kde by byl na místě důkladnější procesní přezkum.

Z pohledu procesního lze v České republice pozorovat silnější důraz na zajištění právní jistoty, zejména v otázkách dokazování, opravných prostředků a ochrany práv účastníků řízení. Naproti tomu slovenská praxe klade větší důraz na rychlost řízení, často za cenu nižší míry formálnosti a menšího procesního komfortu pro účastníky.

Podstatným rozdílem je přístup k odpovědnosti fyzických a právnických osob. Zatímco české právo jednoznačně upravuje odpovědnost právnických osob za přestupky, slovenská úprava uvádí jako přestupce pouze fyzickou osobu. Významný je také rozdíl v oblasti prekluzivních lhůt, možnosti upuštění od uložení sankce nebo zohlednění polehčujících a přitěžujících okolností, kde český právní rámec působí promyšleněji a systematičtěji.

Z pohledu praktického fungování přestupkového práva by bylo možné uvažovat o inspirativním přenesení některých prvků z jednoho systému do druhého. Slovenská republika by mohla zvážit přijetí modernější kodifikace, která by zjednodušila a zpřehlednila stávající právní rámec, posílila ochranu práv poškozených osob a zavedla moderní zásady správního trestání. Česká republika by naopak mohla těžit z některých rysů slovenské procesní jednoduchosti, například při řešení bagatelních přestupků bez nutnosti vedení zdlouhavého řízení, čímž by se mohlo zefektivnit řízení a snížit administrativní zátěž.

Celkově lze říct, že ačkoli oba systémy sledují obdobné cíle, a to zajistit efektivní postih přestupků a ochranu veřejného pořádku při respektování práv jednotlivců, liší se především v cestě, jakou k těmto cílům směřují. Český systém klade důraz na právní strukturu, systematičnost a ochranu procesních práv, zatímco slovenský systém upřednostňuje rychlost, flexibilitu a efektivitu. Při hlubším srovnání přestupkové právo nejen odhaluje právní rozdíly, ale také reflektuje rozdílné společenské a administrativní priority obou zemí.

Je vhodné zdůraznit, že srovnání českého a slovenského přestupkového práva poukazuje nejen na odlišnosti v právní úpravě a procesním přístupu, ale i na hlubší rozdíly v celkové filozofii správního trestání. Oba právní systémy mají své přednosti i slabiny a představují dva různé přístupy k řešení stejného problému, jak spravedlivě, efektivně a srozumitelně reagovat na porušování právních norem.

3 Teoretická východiska přestupků proti občanskému soužití

Pro účely této práce je nezbytné vymezit některé základní pojmy, které se k oblasti správního práva přestupkového vztahují.

3.1 Přestupek

*„Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.“*¹⁰ Pojem přestupek je založen na materiálně-formálním pojetí. Aby určitý čin mohl být přestupkem, musí naplňovat následující znaky:¹¹

- a) protiprávnost – jednání musí být v rozporu s právními předpisy tedy musí porušovat konkrétní právní normu, která stanoví určitou povinnost nebo zákaz. Jedná se o znak, který je všem deliktům společný, kterým se od sebe jednotlivé druhy přestupků nerozlišují.¹²
- b) společenská škodlivost – za jednání společensky škodlivé se považuje takové jednání, které ohrožuje nebo porušuje zájem chráněný zákonem. Míra společenské škodlivosti u přestupků není tak vysoká a závažná jako u trestných činů. Přestupkové právo přestupkové má být užíváno až v případech společensky škodlivých, dosahujících určité intenzity, kdy jednání pachatele přestupku je pro společnost natolik škodlivé, že nepostačuje uplatnění odpovědnosti dle „mírnějších“ právních předpisů jako je například využití institutu ochrany osobnosti náhrada škody dle občanského zákoníku atd., jedná se o princip („ultima ratio“).¹³
- c) výslovné označení za přestupek – jednání musí být v zákoně výslovně označeno jako přestupek. Tento znak zajišťuje, že nelze postihovat jednání čistě na základě jeho nemorálnosti, pokud není právně kvalifikováno jako přestupek.
- d) nejde o trestný čin – pokud by dané jednání naplňovalo jak znaky přestupku, tak i trestného činu, bylo by posuzováno jako trestný čin, nikoliv jako přestupek.

¹⁰ ČESKO. § 5 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich – znění od 1. 1. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250#p5-1>.

¹¹ Ministerstvo vnitra České republiky. *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*. Online. 2022. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz>.

¹² PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017, s. 96.

¹³ Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 23. 07. 2023, sp. zn. 64 A 4/2020–60, www.zakonyprolidi.cz.

„I pouhá pravděpodobnost, že skutek byl trestným činem, je důvodem k tomu, aby orgány činné v trestním řízení dostaly přednost pro rozhodnutí o věci, neboť přestupky jsou vůči trestným činům subsidiární.“¹⁴ Jinými slovy, pokud konkrétní jednání naplňuje znaky trestného činu, nemůže být současně posuzováno jako přestupek. Hranice mezi přestupky a trestnými činy je opravdu tenká, posuzuje se zde několik okolností a občas nemusí být hned zprvu jasné, zda se jedná o přestupek či trestný čin. V praxi tedy často dochází ke zpochybnění správné právní kvalifikace.

e) naplnění znaků stanovených zákonem – jednání musí navíc naplňovat znaky obecné a znaky typové.

Mezi obecné znaky patří zavinění a odpovědnost pachatele (více rozebráno v následující kapitole). Zavinění je vnitřním (subjektivním) psychickým postojem pachatele přestupku k protiprávnímu jednání a k jeho následku a určuje se za pomoci tzv. složky vědomostní (zda a jak pachatel ví) a složky vůle (zda a jak pachatel chce). *„Zatímco složka vědomostní musí být přítomna jak u úmyslného, tak u nedbalostního zavinění, složka vůle je vyhrazena jen pro zavinění úmyslné.“¹⁵* Zavinění může mít dvě základní formy: úmysl a nedbalost. Přestupek je spáchán z nedbalosti, jestliže pachatel věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal na to, že tento zájem neporuší nebo neohrozí (tzv. nedbalost vědomá), nebo nevěděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ač to vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům vědět měl a mohl (tzv. nedbalost nevědomá).¹⁶ Zavinění ve formě úmyslu je dáno tehdy, jestliže jednatel věděl, že svým jednáním může vyvolat určitý právní následek, a chtěl jej vyvolat (tzv. úmysl přímý), nebo tehdy, když jednatel věděl, že následek může způsobit, a pro případ, že jej způsobí, s tím byl srozuměn (tzv. úmysl nepřímý).¹⁷

Zavinění hraje klíčovou roli při určování odpovědnosti za přestupek a stanovení druhu a výše sankce. Úmyslné přestupky jsou obvykle postihovány přísněji než přestupky z nedbalosti. K odpovědnosti za přestupek postačí zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinění. Některé přestupky lze tudíž spáchat

¹⁴ Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 03. 07. 2019, sp. zn. 44 A 58/2019, www.rozhodnuti.justice.cz.

¹⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 08. 2021, sp. zn. 8 As 295/2019, www.nssoud.cz.

¹⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2007, sp. zn. 4 As 40/2007, www.nssoud.cz.

¹⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 08. 2019, sp. zn. 1 Afs 332/2018, www.nssoud.cz.

pouze úmyslně, což je důležité při kvalifikaci skutku a uplatňování správních trestů. Jak je uvedeno v Rozsudku Nejvyššího správního soudu č. 4 As 96/2018-45 pokud u přestupku není uvedeno, že je třeba zavinění úmyslné, postačí zavinění z nedbalosti, tudíž pro posouzení viny je podstatné pouze rozlišení zavinění na úmyslné a nedbalostní. V případě ale ukládání správního trestu je důležité posoudit, zda se jedná o úmysl přímý či nepřímý a nedbalost vědomou či nevědomou.¹⁸

Mezi typové znaky patří skutková podstata, která se skládá z objektu, objektivní stránky, subjektu a subjektivní stránky. Za objekt se považuje soubor společenských vztahů a zájmů, které jsou chráněny zákonem. Objekt dělíme na obecný, druhový a individuální. Obecný objekt je souhrn všech zájmů, které jsou chráněny zákonem. Druhový objekt už označuje jednotlivé skupiny společenských zájmů ve stejné oblasti, například právě přestupky proti občanskému soužití. Individuální objekt tedy už přesně konkretizuje společenský zájem, který je chráněn konkrétním ustanovením, například čest nebo zdraví osoby. Objektivní stránka nám v podstatě označuje jednání pachatele ve vnějším světě, kdy mezi povinné znaky patří jednání, následek a příčinná souvislost mezi jednáním a následkem (tzv. „kauzální nexus“). Jednání může být provedeno konáním či opomenutím a následek musí porušovat nebo ohrožovat zájem chráněný zákonem. Příčinná souvislost musí přímo spojit jednání a způsobený následek. Subjekty máme blíže popsane v následující kapitole. Subjektivní stránka je psychický vztah pachatele k danému přestupku, zde je povinným znakem zavinění, které jsme rozebírali výše.

Slovenský zákon nám uvádí, že „*priestupkom je zavinené konanie, ktoré porušuje alebo ohrozuje záujem spoločnosti a je za priestupok výslovne označené v tomto alebo v inom zákone, ak nejde o iný správny delikt postihnutelný podľa osobitných právnych predpisov, alebo o trestný čin.*“¹⁹ Tato definice staví na podobném materiálně-formálním pojetí jako česká úprava. Prvním ze znaků přestupku je protiprávnost, což znamená, že jednání musí být v rozporu s právními normami. Dalším znakem je společenská nebezpečnost, která vyjadřuje míru závažnosti protiprávního jednání. Důležitým faktorem je také přičitatelnost, tedy skutečnost, že jednání musí být spácháno fyzickou osobou, která za něj může nést odpovědnost. Zde spatřujeme rozdíl mezi českou a slovenskou úpravou, kdy dle slovenské úpravy může být přestupcem pouze fyzická

¹⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 05. 06. 2018, sp. zn. 4 As 96/2018-45, www.nssoud.cz.

¹⁹ SLOVENSKO. § 2 odst. 1 zákona č. 372/1990 Zb., Zákon Slovenskej národnej rady o priestupkoch – znění od 01. 02. 2025. In: *Zákony pre ľudí.sk* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1990-372>.

osoba, blíže rozebírám v následující kapitole. Přestupek je navíc vždy postihnutelný, což znamená, že zákon stanoví odpovídající sankce za jeho spáchání.

Slovenské pojetí přestupku je charakteristické svou textovou konzervativností a poměrně úzkým výkladem skutkových podstat, což je výhodou z hlediska právní jistoty, ale na druhou stranu může působit rigidně v konfrontaci s novými formami narušení veřejného pořádku či občanského soužití.

Stejně jako u českého práva, postačí zavinění z nedbalosti, pokud zákon přímo nestanoví, že je třeba zavinění úmyslné. Stejně se rozlišuje nedbalost vědomá a nevědomá a úmysl přímý a nepřímý. Judikatura i odborná praxe zároveň kladou důraz na individuální posouzení subjektivní stránky jednání, což je zásadní zejména u přestupků proti občanskému soužití nebo veřejnému pořádku, kde může být rozdíl mezi neetickým chováním a deliktem velmi tenký.

Z výše uvedeného je patrné, že přestože česká i slovenská právní úprava definují přestupek na základě materiálně-formálního pojetí a pracují s obdobnými znaky deliktu, existují mezi nimi i určité odlišnosti. Ty se týkají zejména rozsahu subjektů, které mohou být za přestupek odpovědné, a míry systematickosti právního vymezení jednotlivých znaků skutkové podstaty. Česká právní úprava je podrobnější, reflektuje aktuální judikaturu a klade větší důraz na kategorizaci zavinění i jeho význam při ukládání sankcí. Slovenská definice přestupku je sice jednodušší, avšak méně flexibilní pro řešení složitějších nebo nových typů protiprávního jednání. Přesto lze konstatovat, že v obou zemích zůstává zavinění základním předpokladem delikttní odpovědnosti, přičemž jeho rozlišení na úmysl a nedbalost představuje zásadní aspekt správního trestání. Tyto rozdíly a podobnosti v pojetí přestupku jsou důležitým výchozím bodem pro další komparaci v oblasti odpovědnosti pachatele, typologie přestupků či procesních pravidel řízení, kterým se věnuji v následujících kapitolách.

3.2 Subjekty

Aby mohla být fyzická osoba odpovědná za přestupek dle českého práva, musí splňovat několik základních podmínek. Především musí být příčetná a zároveň dovršit věk 15 let. Věk a příčetnost jsou klíčové faktory pro přestupkovou odpovědnost, protože osoba mladší 15 let nebo osoba, která v době spáchání činu nebyla schopna rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání, není odpovědná. Vedle fyzických osob

mohou být za přestupek odpovědné také právnické osoby a podnikající fyzické osoby. Toto rozšíření okruhu subjektů je výsledkem dlouhodobého vývoje správního trestání, který reflektuje reálné potřeby právní praxe, zejména v oblasti dohledu nad podnikatelskými činnostmi a činnostmi subjektů veřejného zájmu. U právnických osob se odpovědnost odvíjí od jednání jejich orgánů nebo osob, které za ně jednají. Pokud k přestupku došlo při činnosti právnické osoby nebo v jejím zájmu, může být za něj odpovědná právě tato právnická osoba. Odpovědnost je tedy odvozena a vychází z jednání fyzické osoby, která za ni jednala, např. statutární orgány, zaměstnance nebo jiné osoby jednající jménem společnosti. Výjimku tvoří pouze případy, kdy právnická osoba prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které na ní bylo možno rozumně požadovat, aby přestupku zabránila. Tento mechanismus má preventivní charakter a nutí subjekty k zavedení vnitřních kontrolních a etických systémů, které zamezí protiprávnímu jednání.

V „zákoně o přestupcích“ je přičetnost vymezena negativně a to konkrétně v § 19, který zní *„Za přestupek není odpovědný ten, kdo pro duševní poruchu v době jeho spáchání nemohl rozpoznat protiprávnost svého jednání nebo své jednání ovládat; odpovědnosti se však nezabývá ten, kdo se do stavu nepřičetnosti přivedl, byť i z nedbalosti, užitím návykové látky; návykovou látkou se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobitelné nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.“*²⁰ Duševní porucha zahrnuje nejen poruchy spojené s duševní nemocí, ale také hluboké poruchy vědomí, mentální retardaci, závažné asociální poruchy osobnosti či jiné těžké duševní nebo sexuální odchylky, které významně ovlivňují psychické funkce a chování jedince.

Přestupkové právo zná také zánik trestní odpovědnosti, to představuje situaci, kdy i přes skutečnost, že byla spáchána protiprávní činnost vykazující znaky přestupku, již nelze vést řízení, protože nastaly právně relevantní důvody, které odpovědnost ruší. Odpovědnost osoby za přestupek zaniká v několika případech, které jsou uvedeny v § 29 „zákona o přestupcích“.

Nejčastějším důvodem zániku je uplynutí promlčecí doby. Promlčecí doba slouží k vymezení časového rámce, v němž lze přestupek projednat a pokud k projednání přestupku nedojde v této lhůtě, nelze již pachatele za dané jednání postihnout. Základní promlčecí doba činí 1 rok od spáchání přestupku. U přestupků, za něž lze uložit pokutu s horní hranicí alespoň 100.000,- Kč, činí promlčecí doba 3 roky.

²⁰ ČESKO. § 19 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich – znění od 1. 1. 2025. In: Zákony pro lidi.cz [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250#p5-1>.

Dalším důvodem zániku odpovědnosti je smrt fyzické osoby, která se měla přestupku dopustit. U právnických osob dochází k zániku odpovědnosti za přestupek v případě, že právnická osoba zanikla a nemá právního nástupce. Jestliže ale právnická osoba zanikne a má právního nástupce, odpovědnost právnické osoby za přestupek přechází právě na tohoto. V případě, že má právnická osoba více právních nástupců, každý z nich odpovídá za přestupek, jako by ho spáchal sám.

Specifickými důvody zániku odpovědnosti může být také amnestií udělená prezidentem republiky. Prezident může buďto nařídit, aby se řízení o přestupku nezahajovalo, nebo pokud již bylo zahájeno, aby se v něm nepokračovalo. Tím může dojít k zastavení řízení z moci úřední, a to bez ohledu na skutečnosti týkající se viny či trestu pachatele. Dále prezident může využít své pravomoci k odpuštění nebo zmírnění uloženého správního trestu či jeho zbytku, což může mít formu zcela prominutého postihu nebo snížení již uložené sankce. Tím může významně ovlivnit dopad rozhodnutí správního orgánu na danou osobu. Prezident má rovněž oprávnění nařídit vyřazení přestupku z evidence přestupků, což má vliv zejména na případnou recidivu nebo hodnocení osoby v budoucích řízeních, kde se posuzuje přestupková minulost.

Amnestie nabývá účinnosti dnem vyhlášení ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv, čímž se stává právně závaznou a vykonatelnou. Její obsah a rozsah jsou přesně vymezeny rozhodnutím prezidenta, přičemž může být omezena jen na určité druhy přestupků nebo skupiny osob.²¹

Dle slovenského práva je pachatelem přestupku ten, kdo přestupek spáchal sám a může ním být pouze fyzická osoba. Slovenský zákon nepřipouští přímou přestupkovou odpovědnost právnických osob. Za porušení povinnosti uložené právnické osobě zodpovídá ten, kdo za právnickou osobu konal nebo měl konat a pokud jde o konání na příkaz, tak ten, kdo dal na konání příkaz. Slovenský systém je z hlediska odpovědnosti subjektů užší, což může být výhodné z hlediska právní jistoty, avšak problematické tam, kde za přestupkovým jednáním reálně stojí právnická osoba. Tento rozdíl může mít dopad i na efektivitu vymáhání práva, zejména v oblasti podnikání nebo veřejných zakázek.

Pokud by byl přestupek spáchaný více pachateli, každý za něj zodpovídá, jako by ho spáchal sám. Správní orgán však musí při rozhodování přihlídnout k míře účasti, roli každého pachatele a charakteru společného jednání.

²¹ ČESKO. § 29 - § 34 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich – znění od 1. 1. 2025. In: Zákony pro lidi.cz [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250#p5-1>.

K povinným znakům odpovědnosti pachatele patří věk, kdy pachatel v době spáchání činu dovršil 14 roku svého života. Tady spatřujeme opět rozdíl oproti české úpravě, kde pachatel musí dovršit 15 rok svého života.

Dalším znakem je přičetnost, která je v „zákone o priestupkoch“ uvedená pouze negativně a to „Za priestupok nie je zodpovedný ten, kto pre duševnú poruchu v čase jeho spáchania nemohol rozpoznať, že ide o porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného zákonom, alebo nemohol ovládať svoje konanie. Zodpovednosti sa však nezbavuje ten, kto sa do stavu nepříčetnosti priviedol, hoci len z nedbanlivosti, požitím alkoholu alebo užitím inej návykovej látky.“²² Tedy opět podobně jako v českém právu.

I dle slovenského práva jsou určité situace, ve kterých dochází k zániku odpovědnosti za přestupek. Přestupek není možné projednat, pokud od jeho spáchání uplynuly dva roky. Dále ho nelze projednat, případně uloženou sankci nebo její zbytek vykonat, jestliže se na přestupek vztahuje amnestie.²³ Amnestii ve věcech přestupků, jejichž projednávání spadá do působnosti orgánů Slovenské republiky, uděluje vláda Slovenské republiky usnesením, které se vyhláší ve Sbírce zákonů.²⁴

Z výše uvedeného porovnání vyplývá, že česká právní úprava je širší, pokud jde o okruh odpovědných subjektů, jelikož připouští i odpovědnost právnických osob a podnikajících fyzických osob. Slovenské právo naproti tomu zůstává konzervativnější a odpovědnost za přestupek vztahuje výlučně na fyzické osoby. Tento rozdíl může mít významný praktický dopad zejména v oblasti dozoru nad podnikatelskými aktivitami, kde v České republice může být přímo sankcionován například i obchodní subjekt, zatímco na Slovensku je nutné individuálně postihovat konkrétní fyzickou osobu jednající jeho jménem. Rozdíl je patrný i ve věkové hranici odpovědnosti, zatímco český právní řád vyžaduje dovršení 15 let věku, na Slovensku je hranice stanovena již na 14 let věku. Oba právní řády shodně vymezují přičetnost negativně, a připouštějí odpovědnost i u osob, které se do stavu nepřičetnosti přivedly vlastním zaviněním, např. požitím alkoholu, byť i z nedbalosti. Dále obě země uznávají institut promlčení i amnestie jako legitimní důvody zániku odpovědnosti za přestupek, liší se však v délce promlčecích lhůt i ve způsobu, jakým je amnestie udělována. Zatímco v České republice jde o výlučnou pravomoc

²² SLOVENSKO. § 5 odst. 2 zákona č. 372/1990 Zb., Zákon Slovenskej národnej rady o priestupkoch – znění od 01. 02. 2025. In: Zákony pre ľudí.sk [online]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1990-372>.

²³ SLOVENSKO. § 20 zákona č. 372/1990 Zb., Zákon Slovenskej národnej rady o priestupkoch – znění od 01. 02. 2025. In: Zákony pre ľudí.sk [online]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1990-372>.

²⁴ SLOVENSKO. § 90 zákona č. 372/1990 Zb., Zákon Slovenskej národnej rady o priestupkoch – znění od 01. 02. 2025. In: Zákony pre ľudí.sk [online]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1990-372>.

prezidenta republiky, na Slovensku je tato pravomoc kolektivní a náleží vládě. Slovenské právo neuvádí jako jeden z důvodů zániku odpovědnosti za přestupek smrt fyzické osoby a taktéž ani zánik právnické osoby, a to z toho důvodu, že dle slovenské právní úpravy nemůže být právnická osoba přestupcem, ale výlučně pouze fyzická osoba, jak jsem již rozebírala výše.

3.3 Přestupky proti občanskému soužití

Co je přestupek jsme si již výše uvedli, ale co označuje pojem „občanské soužití“? Tento pojem není nikde naším právním řádem definován. Lze ho odvodit jako termín, který označuje soubor pravidel a norem chování mezi jednotlivci ve společnosti. Taková pravidla nemusí být vždy výslovně zakotvena v zákoně, ale vycházejí z obecných zásad slušnosti a ohleduplnosti, jež jsou v dané společnosti považovány za běžné a přijatelné. Tato pravidla vycházejí z obecně sdílených hodnot společnosti a reflektují její kulturní, historické i morální tradice. Občanské soužití tedy zahrnuje každodenní mezilidské vztahy, které by měly být postaveny na vzájemném respektu, toleranci a ohleduplnosti. Obecně se občanské soužití vymezuje jako souhrn pravidel chování, kdy zachování těchto pravidel nad rámec právních norem je považováno podle obecného názoru a přesvědčení jako nutná podmínka klidného a zároveň spořádaného soužití obyvatel, a to nejen v daném místě a čase, ale i situaci.²⁵

Přestupky proti občanskému soužití se nám dle „zákona o některých přestupcích“ dělí do skupin dle toho, kdo přestupek spáchá. Tedy zda přestupek spáchala fyzická osoba, zda právnická osoba anebo zda fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba. Jsou vymezeny v „zákoně o některých přestupcích“, konkrétně v § 7 a dělí se na přestupky spáchané fyzickou osobou, právnickou osobou anebo fyzickou, právnickou i podnikající fyzickou osobou.

K přestupku proti občanskému soužití dochází tehdy, pokud se fyzická osoba dopustí jednání, jímž naruší základní mezilidské vztahy a projeví vůči jinému člověku hrubě neuctivý či jinak nepřijatelný přístup. Může jít například o situaci, kdy je jiná osoba veřejně zesměšněna nebo hrubě urážena, čímž dochází k zásahu do její cti, nebo když je

²⁵ ČERVENÝ, Z.; ŠLAUF V. a TAUBER M. Přestupkové právo: Komentář k zákonu o přestupcích včetně textu souvisejících předpisů. 16. aktualizované vyd. podle právního stavu k 1. 6. 2009. Praha: Linde Praha, 2009. s. 125.

jí ublíženo na zdraví. Přestupkem je rovněž takové úmyslné jednání, které naruší vzájemné soužití např. výhrůžka ublížením na zdraví, nepravdivé obvinění z přestupku, schválnost či jiné formy hrubého jednání.

Také právnické osoby mohou nést odpovědnost za přestupky proti občanskému soužití, pokud naplní skutkovou podstatu například tím, že veřejně poškodí čest jiné osoby, nebo naruší společenské vztahy nepravdivými obviněními, úmyslnými schválnostmi nebo jinak nevhodným chováním.

Kromě toho zákon stanoví odpovědnost jak pro fyzické, tak i právnické a podnikající fyzické osoby za jednání, která omezují nebo znemožňují výkon práv příslušníkům národnostních menšin. Stejně tak je postižitelné jednání, které druhé osobě způsobí újmu na základě její národnosti, etnického původu, rasy, pohlaví, sexuální orientace, jazyka, vyznání, zdravotního stavu, věku, politického přesvědčení, sociálního postavení či dalších podobných okolností.

Výklad pojmu „jiné hrubé jednání“ není zákonem výslovně definován, a proto je jeho obsah upřesňován zejména správní a soudní judikaturou. Nejvyšší správní soud ve své rozhodovací praxi opakovaně zdůrazňuje, že hrubé jednání musí přesáhnout míru běžných mezilidských konfliktů, a musí být způsobilé narušit veřejný pořádek nebo vztahy mezi jednotlivci na úrovni, která vyžaduje zásah veřejné moci. Při posuzování přestupků proti občanskému soužití je proto důležité zohlednit judikaturu Nejvyššího správního soudu.

V této souvislosti lze odkázat například na Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. 9 As 221/2016-39, v němž se soud zabýval případem řidičky, která svým vozidlem úmyslně vytlačovala zaměstnance benzinové stanice, který stál bezprostředně před vozidlem. Tento akt byl posouzen jako jiné hrubé jednání ve smyslu § 7 odst. 1 písm. c) bod 4. „zákona o některých přestupcích“, jelikož vykazoval známky úmyslného, agresivního a společensky nepřijatelného chování, které mohlo vážně ohrozit nejen bezpečnost účastníků incidentu, ale i důvěru veřejnosti v dodržování pravidel slušného chování ve společnosti.²⁶

Soud v tomto případě zdůraznil, že „hrubost“ jednání se neodvíjí pouze od míry vulgarity nebo fyzické intenzity, ale může být naplněna i prostřednictvím chování, které je výrazem pohrdání základními pravidly slušnosti a vzájemného respektu – především, pokud je spojeno s prvkem agresivity nebo výhrůžek. Chování spočívající v úmyslné

²⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 03. 10. 2017, sp. zn. 9 As 221/2016-39, www.nssoud.cz.

jízdě způsobem ohrožujícím jiného řidiče tak bylo právem posouzeno jako delikt proti občanskému soužití, nikoliv jen jako přestupek v oblasti dopravy.

Tento případ názorně ilustruje široké možné pojetí „hrubého jednání“ a potřebu posuzovat každý konkrétní případ v jeho individuálním kontextu. Významnou roli zde hraje i subjektivní složka, tedy zavinění, které v daném případě bylo prokázáno jako úmyslné.

Dalším významným rozhodnutím pro výklad pojmu „hrubé jednání“ ve smyslu přestupků proti občanskému soužití je Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. 6 As 68/2020-44, v němž se soud zabýval otázkou, zda určitá verbální vyjádření (pomlouvání a vydírání) mohou představovat jiné hrubé jednání. Soud v odůvodnění uvedl, že i svoboda projevu má své limity a nelze se na ni odvolávat v případě, kdy projevy naplňují znaky urážlivého, výhružného nebo jinak zraňujícího chování. V tomto případě šlo o hrubé osočování, opakované slovní útoky a výroky, které měly za cíl poškodit důstojnost a čest jiné osoby. Dále konstatoval, že opakované a intenzivní narušování mezilidských vztahů, zejména v sousedských vztazích, překračuje rámec běžných neshod a může být kvalifikováno jako přestupek podle § 7 odst. 1 písm. c) bod 4 „zákon o některých přestupcích“. Tím dochází ke změně dosavadní praxe, kdy správní orgány v některých případech rutinně kvalifikovaly každou hrubší slovní výměnu jako přestupek. Soudní judikatura tak přispívá k vyšší míře individualizace rozhodnutí a chrání občany před paušálním postihováním za banální konflikty.

Ochrana občanského soužití přitom musí reflektovat i psychologický dopad na napadenou osobu a dlouhodobý charakter jednání. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 06. 2020, sp. zn. 6 As 68/2020-24 potvrzuje, že hrubé narušení občanského soužití může mít nejen fyzickou, ale i verbální podobu, pokud projevy vykazují znaky intenzivního narušení mezilidských vztahů a důstojnosti napadeného.²⁷

Jedním z problémových pojmů, které se opakovaně objevují ve skutkových podstatách přestupků proti občanskému soužití, je pojem „újma“, a to zejména v případech, kdy správní orgány posuzují míru narušení práv poškozeného. Tento pojem není v přestupkovém právu výslovně definován, což vede k výkladové neurčitosti a rozdílné aplikační praxi mezi jednotlivými úřady. Zatímco v občanském právu je újma vnímána jako zastřešující pojem pro majetkovou a nemajetkovou škodu, v oblasti správního trestání, zejména u přestupků proti občanskému soužití, se zpravidla jedná o

²⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 06. 2020, sp. zn. 6 As 68/2020-24, www.nssoud.cz.

nemajetkovou újmu, jako je zásah do cti, důstojnosti, soukromí či psychické integrity poškozené osoby. Tato neurčitost může být problematická nejen z hlediska právní jistoty účastníků řízení, ale i z hlediska jednotnosti rozhodovací praxe správních orgánů. Skutečnost, že zákonodárce nepřistoupil k podrobnějšímu vymezení újmy, vede k tomu, že hodnocení závažnosti zásahu bývá často subjektivní a závisí na policistovi či správním orgánu. To může vést ke značně rozdílnému posuzování podobných skutků a tím i k nerovnosti při ukládání správních trestů. V zájmu právní jistoty by proto bylo vhodné buď legislativně upřesnit obsah pojmu „újma“ pro účely přestupkového práva, nebo alespoň vydat metodické doporučení či sjednocující výklad, například formou judikatury Nejvyššího správního soudu.

Na Slovensku máme přestupky proti občanskému soužití vymezeny v „zákoně o priestupkoch“ konkrétně v § 49. Ani na Slovensku není pojem „občanské soužití“ nijak definován. Za přestupek proti občanskému soužití je na Slovensku považováno jednání, kterým osoba naruší pokojné mezilidské vztahy, zejména pokud se dopustí urážky druhé osoby nebo ji vystaví posměchu, čímž poškodí její čest. Dále se jedná o případy, kdy dojde k ublížení na zdraví, a to z nedbalosti, nebo pokud někdo úmyslně poskytne nesprávné či neúplné údaje státním či obecním orgánům s cílem získat neoprávněnou výhodu. Za přestupek je rovněž považováno úmyslné narušení mezilidských vztahů prostřednictvím výhrůžek ublížením na zdraví, způsobením drobného zranění, nepravdivým obviňováním, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním. Přestupkem je také jednání ublížení na cti nebo vyhrožování, kdy se pachatel takového jednání dopustí vůči blízké osobě, nebo osobě která mu byla svěřena do péče. Přestupkem je také situace, kdy někdo sám, nebo ve spolupráci s dalšími osobami, použije násilí k tomu, aby si bez pravomocného rozhodnutí soudu nebo příslušného úřadu vynutil majetkový nárok, o němž se domnívá, že mu náleží. Stejně tak je za přestupek považována aktivní účast na takovém násilném vymáhání práv.

Přestupky proti občanskému soužití v České republice a na Slovensku mají mnoho společných rysů, ale také pár rozdílů. Oba právní řády chrání mezilidské vztahy ve společnosti před hrubým narušováním, které může vést k napětí a konfliktům mezi občany. Zaměřují se především na ochranu cti, zdraví a důstojnosti jednotlivce, přičemž trestají určité formy nevhodného či agresivního chování.

Hlavním rozdílem je, že dle českého práva může být pachatelem takového přestupku fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba, naopak dle slovenského práva se takového přestupku může dopustit pouze fyzická osoba. Tento rozdíl může mít

v aplikační praxi zásadní dopad, například v případě, kdy by se přestupkového jednání dopustila právě právnická osoba nebo podnikající subjekt v rámci své činnosti. V České republice by bylo možné takový subjekt postihnout, zatímco na Slovensku nikoliv, což může komplikovat efektivní ochranu mezilidských vztahů v některých specifických situacích.

Další rozdíl je například v případě ublížení na zdraví, kdy v „zákoně o některých přestupcích“ je uvedeno se fyzická osoba dopustí přestupku tím, že jinému ublíží na zdraví, kde si můžeme všimnout, že není vyžadován úmysl a postačí zavinění z nedbalosti. Taktéž zde není uvedeno, k jakému ublížení na zdraví musí dojít, aby se jednalo pouze o přestupek. Toto je dále specifikované v § 122 TZ „Ublížení na zdraví a těžká újma na zdraví“, kde je uvedeno, kdy se již jedná o trestný čin. Zatímco v „zákoně o priestupkoch“ máme tento přestupek uvedený ve dvou formách, a to že se přestupku dopustí ten, kdo jinému z nedbalosti ublíží na zdraví, kde je vyžadována nedbalost a přestupku se dopustí ten, kdo úmyslně naruší občanské soužití drobným ublížením na zdraví, kde je naopak vyžadován úmysl a zároveň je zde specifikované, že musí dojít pouze k drobnému ublížení na zdraví. Další jednání, kdy nedojde pouze k drobnému ublížení na zdraví je kvalifikováno jako trestný čin a je uvedeno v zák. č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v § 155 Ublíženie na zdraví.

Dalším rozdílem je rozsah chování, které je v jednotlivých právních úpravách podřazeno pod přestupek proti občanskému soužití. Slovenská úprava je v tomto směru širší, protože do přestupků proti občanskému soužití zahrnuje i jednání jako je násilné vymáhání majetkových práv bez rozhodnutí orgánu veřejné moci či jejich napomáhání, která v české úpravě pod přestupky proti občanskému soužití přímo nezařazujeme, ale řadíme je spíše do oblasti přestupků proti veřejnému pořádku nebo majetku.

Zvláštní pozornost si zaslouží skutečnost, že přestupky proti občanskému soužití jsou často spojeny s komplikovanými a emočně vypjatými situacemi, typicky v rámci sousedských, rodinných či pracovních vztahů. Právě v těchto případech je důležité citlivé posouzení všech okolností konkrétního jednání, včetně motivace pachatele a míry újmy, která byla způsobena poškozenému. Právní úprava se tak dostává do úzkého kontaktu s běžným každodenním životem občanů a má přímý vliv na jejich vnímání spravedlnosti, bezpečí a důvěry v právní stát. V konečném důsledku tak ochrana občanského soužití přispívá ke stabilitě, soudržnosti a kultivovanosti společnosti jako celku.

4 Správní řízení

Správní řízení je procesní postup veřejné správy při rozhodování o právech chráněných zájmech a povinnostech adresátů veřejné správy. Obecným právním předpisem upravujícím správní řízení je „správní řád“. Zvláštní hmotně právní správní předpisy mají často rovněž procesní ustanovení, která mají vždy přednost před obecnou právní úpravou.²⁸

4.1 Základní vymezení

V českém právu je v aplikaci ustanovení § 9 „správním řádu“ ex lege vymezeno, že správní řízení je postup správního orgánu, jehož účelem je vydání rozhodnutí, jímž se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo jímž se v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá.²⁹ Je to tedy právní proces vedený správním orgánem, jehož cílem je vydání rozhodnutí. „*Formami rozhodnutí o přestupku může být rozhodnutí, příkaz nebo příkaz na místě, pokud je vyslovena vina obviněného, a usnesení, pokud vina vyslovena nebyla a řízení se zastavuje.*“³⁰ Správní orgán je povinen rozhodovat v souladu se zákonem a zásadami řádné správy.

Zásady správního řízení jsou podstatná pro postup správních orgánů při rozhodování o právech a povinnostech účastníků řízení. Dané zásady jsou zakotveny především ve „správním řádu“ a garantují právní jistotu, spravedlnost a efektivitu rozhodovacího procesu. Základní zásadou je zásada legality, podle níž správní orgány musí postupovat v souladu se zákony, ostatními právními předpisy a mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu. Tato zásada vychází z přesvědčení, že orgány veřejné moci, včetně státních zástupců, soudů a dalších institucí, mohou zasahovat do práv jednotlivců pouze na základě zákona. Správní orgány mohou svou pravomoc uplatňovat pouze k účelům a v rozsahu, který jim byl zákonem nebo na základě zákona svěřen. Řízení proti přestupci může být zahájeno pouze na základě zákona.

²⁸ SOVOVÁ, O. *Základy správního práva*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013. s. 31.

²⁹ ČESKO. § 9 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád – znění od 1. 1. 2021. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500#p9-1>.

³⁰ PRÁŠKOVÁ, H., *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017, s. 370.

Důležitou zásadou je ochrana práv dotčených osob. Správní orgány mohou do těchto práv zasahovat pouze za podmínek stanovených zákonem a v nezbytném rozsahu. Při rozhodování dbají na to, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a odpovídalo okolnostem daného případu. Rovněž musí zajistit, aby v obdobných případech nevznikaly nedůvodné rozdíly. Měly by být respektovány základní práva všech osob.

Správní orgán je povinen postupovat tak, aby byl stav věci zjištěn bez důvodných pochybností v rozsahu nezbytném pro řádné rozhodnutí. Veřejná správa je službou veřejnosti, a proto mají úřední osoby povinnost chovat se k dotčeným osobám zdvořile a podle možností jim vycházet vstříc. Zároveň musí poskytovat přiměřené poučení o právech a povinnostech účastníků, informovat je o úkonech a umožnit jim hájit svá práva.

Další významnou zásadou je zásada rychlosti a hospodárnosti, která správním orgánům ukládá povinnost vyřizovat věci bez zbytečných průtahů. Správní orgány postupují tak, aby nikomu nevznikaly zbytečné náklady a dotčené osoby byly co nejméně zatěžovány. Podklady opatřují primárně z úředních evidencí a od účastníků je vyžadují jen tehdy, pokud to stanoví právní předpis. Řízení by mělo být bez zbytečných prodlev, aby právě docházelo, co k nejmenšímu zásahu do práv a svobod osob.

Zásada rovnosti účastníků řízení zajišťuje, že dotčené osoby mají při uplatňování svých práv rovné postavení. Správní orgány musí postupovat nestranně a vyžadovat plnění procesních povinností rovnou měrou. Pokud by byla rovnost účastníků ohrožena, správní orgán je povinen učinit potřebná opatření k jejímu zajištění.

Důležitou roli hraje také zásada vzájemné spolupráce mezi správními orgány. Orgány veřejné správy mají dbát na vzájemný soulad postupů, pokud se týkají stejných práv a povinností dotčených osob. V případě souběžně probíhajících řízení je dotčená osoba povinna správní orgány bezodkladně upozornit na tuto skutečnost, aby byla zajištěna koordinace řízení. Tato zásada předpokládá, že jednotlivé správní orgány, které se podílejí na rozhodovacím procesu budou mezi sebou komunikovat, sdílet informace a spolupracovat tak, aby bylo dosaženo maximálního účinku a efektivity. Zajišťuje, že procesy běží hladce a že nedochází k chybám způsobeným nedostatečnou koordinací nebo izolovaným přístupem jednotlivých orgánů.

Hlavním účelem správního řízení je zajistit zákonný a spravedlivý výkon veřejné správy. Prostřednictvím formalizovaného postupu je zajištěno, že rozhodnutí orgánů veřejné správy jsou přijímána na základě relevantních skutečností, v souladu s právními předpisy a s respektováním práv účastníků řízení.

Dle slovenského práva je správní řízení upraveno v „zákoně o priestupkoch“ a v zák. č. 71/1967 Zb. Zákon o správnom konaní (dále jen „**správny poriadok**“), kde jsou uvedena základní pravidla správního řízení, příslušnost správních orgánů, účastníky a zúčastněné osoby a celkový průběh řízení.

Zásady správního řízení na Slovensku jsou stanoveny ve „správny poriadok“ a jejich hlavním cílem je ochrana práv účastníků řízení, jakož i zájmů státu a společnosti. Základní zásadou je zásada legality, podle níž správní orgány musí postupovat v souladu se zákony a jinými právními předpisy. Zároveň mají povinnost chránit zájmy státu a společnosti, stejně jako práva fyzických a právnických osob a zajistit dodržování jejich povinností. S touto zásadou úzce souvisí i zásada součinnosti, která stanoví, že správní orgány musí spolupracovat s účastníky řízení, zúčastněnými osobami a jinými dotčenými osobami, poskytnout jim možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí a podat návrhy. Kromě toho mají správní orgány povinnost poskytovat pomoc a poučení, aby se předešlo újmě v důsledku neznalosti právních předpisů.

Důležitou zásadou je také ochrana práv osob náležejících k národnostním menšinám. Občané Slovenské republiky, kteří mají právo používat jazyk národnostní menšiny podle zvláštního předpisu, mají možnost komunikovat se správními orgány ve svém jazyce, pokud jde o obce vymezené zvláštním předpisem. Správní orgány jsou povinny zajistit jim stejné podmínky pro uplatnění jejich práv.

Zásada hospodárnosti a efektivity ukládá správním orgánům povinnost řešit každou věc svědomitě, odpovědně a bez zbytečných průtahů. Pokud to povaha věci umožňuje, měl by se správní orgán vždy snažit o smírné vyřešení sporu. Zároveň je třeba dbát na to, aby správní řízení probíhalo hospodárně a nebylo pro účastníky zbytečně zatěžující.

Správní rozhodnutí musí vycházet ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu. Orgány musí dbát na to, aby v obdobných nebo skutkově shodných případech nevznikaly neodůvodněné rozdíly v rozhodování. Důležitá je také transparentnost správního řízení. Správní orgány jsou povinny včas a srozumitelně informovat veřejnost o řízeních, která jsou předmětem veřejného zájmu, prostřednictvím úřední desky nebo jiných vhodných prostředků. Zároveň musí dbát na ochranu práv účastníků a dotčených osob.

Ve vztahu k přestupkům proti občanskému soužití je správní řízení specifické tím, že se často dotýká velmi citlivých mezilidských vztahů, které mohou být dlouhodobě narušeny. V těchto případech hraje důležitou roli nejen právní posouzení skutkového stavu, ale také schopnost správního orgánu vést řízení s důrazem na lidský rozměr věci.

Vhodná komunikace, smířčí přístup, poučovací povinnost a včasné rozhodování mohou významně přispět nejen k potrestání pachatele, ale také k obnově důvěry mezi zúčastněnými stranami. Efektivní a spravedlivé správní řízení je proto důležitým předpokladem pro důvěru občanů ve spravedlnost a fungování právního státu.

4.3 Příslušné orgány a jejich pravomoci

V případě, že se věc týká přestupků, nazýváme proces „přestupkové řízení“, kdy správní orgány postupují dle „zákona o přestupcích“ a subsidiárně využívají „správní řád“.

Řízení o přestupcích musí vést orgán, který je věcně a místně příslušný, příslušnosti správních orgánů jsou vymezeny v §60 - §64 „zákona o přestupcích“.

Správním orgánem věcně příslušným k řízení o přestupcích je v České republice obecní úřad obce s rozšířenou působností, nestanoví-li zákon jinak. Obecní úřad je příslušný k řízení o přestupcích proti pořádku ve státní správě spáchaných porušením povinnosti stanovené v nařízení obce nebo kraje, proti pořádku v územní samosprávě, proti veřejnému pořádku, proti majetku a také proti občanskému soužití.

Správní orgán musí být taktéž místně příslušný, a to je tehdy, jestliže byl přestupek spáchán v jeho správním obvodu. Nelze-li místní příslušnost správního orgánu určit podle nebo byl-li přestupek spáchán v cizině a podezřelý z přestupku je státním občanem ČR nebo osobou bez státní příslušnosti, která má na území ČR povolen trvalý pobyt, je k řízení místně příslušný správní orgán, v jehož správním obvodu podezřelý z přestupku má nebo naposledy měl trvalý pobyt. Nebo byl-li přestupek spáchán v cizině a podezřelý z přestupku je právnickou nebo podnikající fyzickou osobou, která má na území ČR své sídlo, nebo zde vykonává svoji činnost, nebo zde má svůj nemovitý majetek, je k řízení místně příslušný správní orgán, v jehož správním obvodu podezřelý z přestupku má nebo naposledy měl sídlo, vykonává nebo vykonával svoji činnost, nebo má nebo měl svůj nemovitý majetek. Nelze-li místní příslušnost správního orgánu určit podle předchozích odstavců nebo je-li místně příslušných více správních orgánů, provede řízení správní orgán, v jehož správním obvodu vyšel přestupek nejdříve najevo.³¹

³¹ ČESKO. § 62 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich – znění od 1. 1. 2025. In: Zákony pro lidi.cz [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250#p73-1>

V případě, že by správní orgán nebyl věcně či místně příslušný, předá věc bezodkladně i v průběhu řízení věcně nebo místně příslušnému orgánu dle § 64 odst. 2 „zákona o prešupcích“. Správní orgán dle § 64 odst. 1 písm. b) „zákona o prešupcích“ bezodkladně i v průběhu řízení předá věc orgánu příslušnému podle jiného zákona k projednání skutku, který má znaky přestupku spáchané poslanci, senátory, soudci Ústavního soudu či osobou během výkonu vazby, trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence. Stejně tak učiní u jednání, mající znaky přestupku spáchané příslušníkem bezpečnostního sboru nebo osobou podléhající vojenské kázeňské pravomoci, pokud o skutku nebylo rozhodnuto v prvním stupni. Věc předává i v moment, kdy zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že byl spáchán trestný čin. V tuto chvíli ale věc předává orgánu činném v trestním řízení. O předání věci musí správní orgán vydat usnesení, které pouze zaznamená do spisu. Následně je spis spolu s průvodním dopisem, v němž je odůvodněno předání věci, odeslán příslušnému orgánu. Tento příslušný správní orgán sám posoudí, zda řízení zahájí či nikoliv, a zároveň může využít podklady shromážděné předávajícím správním orgánem, pokud tím nebudou dotčena práva účastníků řízení.

Správní orgán taktéž může, aniž řízení zahájí, věc odložit. Důvody pro odkládání věci správním orgánem jsou uvedeny v § 76 odst. 1 „zákona o prešupcích“. Věc se odkládá, pokud je přijaté oznámení, které se týká přestupku, nedostatečné k zahájení řízení nebo předání věci příslušnému orgánu. Také, pokud osoba podezřelá z přestupku požívá výsad a imunity podle mezinárodních právních předpisů nebo jiného právního předpisu. Dalšími důvody pro odložení jsou například situace, kdy podezřelá osoba v době spáchání činu nedosáhla patnácti let, byla nepřičetná, a tedy nebyla za přestupek odpovědná, nebo kdy odpovědnost za přestupek zanikla. Pokud o tomtéž přestupku již rozhodoval jiný správní orgán, nebo pokud fyzická osoba či podnikající fyzická osoba, která je podezřelá ze spáchání přestupku, zemřela, věc se také odkládá. Podobně, pokud právnická osoba zanikla a odpovědnost nepřešla na jejího právního nástupce, nebo pokud bylo o skutku již pravomocně rozhodnuto jiným orgánem, přestupkové řízení nebude zahájeno. Pokud navíc již bylo rozhodnuto o skutku jako o disciplinárním deliktu a uložené sankce jsou považovány za dostatečné, není nutné zahajovat přestupkové řízení a opět se odkládá. V neposlední řadě v případě, že správní orgán nezjistí žádné nové

skutečnosti odůvodňující zahájení řízení do 60 dnů od přijetí oznámení nebo od doby, kdy se o přestupku dozvěděl, věc bude odložena.³²

Správní orgán o odložení věci vydá usnesení, které pouze zaznamená do spisu. Osoba dotčená jednáním podezřelého z přestupku je o tom vyrozuměna, pokud je její totožnost správnímu orgánu známa. Pokud by doručení vyrozumění bylo spojeno s neúměrnými obtížemi nebo náklady, provede se veřejnou vyhláškou.

Věc se také odloží, pokud osoba přímo postižená přestupkem nedala souhlas k zahájení řízení nebo jej vzala zpět, pokud se nejedná o přestupek, který lze projednat i bez tohoto souhlasu. Dále lze věc odložit, pokud podezřelý spáchal jedním skutkem více přestupků a správní trest za některý z nich je považován za postačující, nebo pokud by správní trest za přestupek byl bezvýznamný ve srovnání s trestem uloženým v trestním řízení za jiný skutek. V takových případech se usnesení oznamuje také podezřelému z přestupku. Pokud je přestupek odložen z důvodu, že se týká dítěte, správní orgán o této skutečnosti informuje orgán sociálně-právní ochrany dětí i zákonného zástupce nebo opatrovníka dítěte a poskytne jim všechny podstatné informace související s případem.

Obce projednávají přestupky buď prostřednictvím komise pro projednávání přestupků dle § 61 „zákona o přestupcích“, kterou může, ale nemusí, starosta obce zřídit jako zvláštní orgán, nebo prostřednictvím oprávněné úřední osoby v rámci obecního úřadu. Na předsedu komise i oprávněnou úřední osobu zákon stanovuje požadavky nezbytné pro výkon této funkce. Oprávněná úřední osoba musí mít vysokoškolské vzdělání, a to buď v magisterském studijním programu v oboru právo na vysoké škole v České republice, nebo v bakalářském studijním programu v jiné oblasti, avšak s povinností složit odbornou zkoušku u Ministerstva vnitra, jejímž výstupem je osvědčení. Tyto požadavky se vztahují rovněž na předsedu komise pro projednávání přestupků i na starostu obce, který může přestupky projednávat na základě zákona č. 128/2000 Sb., o obcích. Komise může projednávat přestupky proti pořádku ve státní správě spáchané porušením povinnosti stanovené v nařízení obce nebo kraje, přestupky proti pořádku v územní samosprávě, přestupky proti veřejnému pořádku, přestupky proti občanskému soužití, přestupky proti majetku a přestupky, o kterých to stanoví jiný zákon. Při zřízení komise starosta určí, které přestupky komise projednává namísto obecního úřadu.³³ Počet členů v komisi je vždy lichý.

³² ČESKO. § 76 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich – znění od 1. 1. 2025. In: Zákony pro lidi.cz [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250#p73-1>.

³³ ČESKO. § 61 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich – znění od 1. 1. 2025. In: Zákony pro lidi.cz [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250#p73-1>.

Na Slovensku dle „zákona o priestupkoch“ věc projednává obvodní úřad, pokud není v „zákoně o priestupkoch“ nebo v jiném zákoně uvedeno jinak. Orgány policejního sboru projednávají přestupky spáchané porušením obecně závazných právních předpisů o bezpečnosti a plynulosti silničního provozu, proti veřejnému pořádku dle § 47 odst. 1 písm. k) až m) „zákona o priestupkoch“, extremismu dle § 47a „zákona o priestupkoch“ a stanoví-li tak zvláštní zákon.

Místně příslušný správní orgán k projednání přestupku je ten, v jehož územním obvodu byl přestupek spáchán. Byl-li přestupek spáchán v cizině občanem SR nebo cizím státním příslušníkem s trvalým pobytem na Slovensku, nebo nelze-li určit místo spáchání přestupku, je příslušný orgán ten, v jehož obvodu má nebo měl pachatel trvalý pobyt. Správní orgán může věc postoupit jinému příslušnému správnímu orgánu, v jehož územním obvodě se pachatel zdržuje nebo má pracoviště, považuje-li to za nutné k usnadnění projednání nebo z jiného důležitého důvodu i bez souhlasu účastníků.

Rozdílem oproti České republice je, že přestupkové právo na Slovensku nezná pojem „předání“ ale využívá pojem „postoupení“.

Pokud správní orgán zjistí skutečnosti, které nasvědčují tomu, že daný případ přesahuje rámec přestupkového řízení, postoupí věc jiným příslušným orgánům. Například, pokud nasvědčují skutečnosti, že se jedná o trestný čin, věc bude postoupena prokurátorovi nebo orgánu Sboru národní bezpečnosti. V případě, že se jedná o skutek osoby jejichž jednání má být projednáno dle zvláštního zákona, správní orgán postoupí věc příslušnému orgánu, jenž je oprávněn tento skutek projednat. Taktéž pokud jde o delikt, který není přestupkem, ale jiným správním deliktem, věc bude postoupena správnímu orgánu, který je příslušný k jeho projednání.³⁴

Postoupení věci se provádí úředním postupem a účastníci řízení jsou o této skutečnosti informováni. Postoupením věci dochází k ukončení působnosti původního správního orgánu v daném řízení a odpovědnost za jeho další vedení přebírá nově příslušný orgán.

Taktéž jsou na Slovensku situace, kdy správní orgán musí věc odložit. Správní orgán musí rozhodnout o odložení věci, aniž by zahájil řízení, pokud osoba podezřelá z přestupku splňuje určité podmínky. To se stane například v případě, kdy tato osoba požívá výsad a imunit podle mezinárodního práva nebo platného zákona. Dále, pokud v době spáchání přestupku osoba nedosáhla 14 let věku, nebo pokud trpěla duševní poruchou,

³⁴ SLOVENSKO. § 71 zákona č. 372/1990 Zb., Zákon Slovenskej národnej rady o priestupkoch–znění od 01. 02. 2025. In: Zákony pre ľudí.sk [online]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1990-372>.

kteřá jí bránila v rozpoznání, že svým jednáním porušuje nebo ohrožuje chráněný zájem, nebo nebyla schopna ovládat své jednání. V neposlední řadě, věc bude odložena, pokud osoba zemřela před zahájením řízení.³⁵

Správní orgán dále rozhodne o odložení věci, pokud jsou splněny určité podmínky. Například pokud doručené oznámení neodůvodňuje zahájení řízení o přestupku nebo pro postoupení věci jinému orgánu. Dále, pokud se ve věci již vede trestní stíhání nebo řízení u jiného příslušného správního orgánu. V případě, že o daném skutku již pravomocně rozhodl správní orgán nebo orgán činný v trestním řízení, nebo pokud bylo rozhodnuto v blokovém řízení, věc bude rovněž odložena. Pokud již bylo rozhodnuto v kárném nebo disciplinárním řízení a uložené opatření je považováno za dostačující. Také, pokud odpovědnost za přestupek zanikla, nebo pokud byl návrh na zahájení řízení podán opožděně.³⁶ O odložení věci se nevydává rozhodnutí, pouze se o věci vyrozumí poškozený.

Opět v porovnání České a Slovenské republiky spatřujeme jisté rozdíly. V některých situacích, kdy správní orgán v České republice věc předává, správní orgán ve Slovenské republice věc naopak odkládá.

4.3. Účastníci řízení

Účastníci řízení jsou vymezeny v § 68 „zákona o přestupcích“, kdy jako první účastník je uveden obviněný, který je jako jediný obligatorní, dále poškozený, ale pouze v části řízení, která se týká jím uplatněného nároku na náhradu škody nebo nároku na vydání bezdůvodného obohacení a poté vlastník věci, která může být nebo byla zabrána, v části řízení, která se týká zabránění věci nebo náhradní hodnoty. Obligatorně musí být tímto účastníkem pouze obviněný z přestupku, protože bez něho by z povahy věci nebylo možné řízení o přestupku určité osoby vůbec vést. Podezřelý z přestupku se obviněným dle § 69 „zákona o přestupcích“ stává ve chvíli, jakmile vůči němu správní orgán učiní první úkon v řízení. Výčet účastníků řízení o přestupku je taxativní a nerozšířitelný, avšak podle některých autorů se jedná pouze o zdánlivou taxativnost a úprava podle jiných

³⁵ SLOVENSKO. § 66 odst. 1 zákona č. 372/1990 Zb., Zákon Slovenskej národnej rady o priestupkoch – znění od 01. 02. 2025. In: *Zákony pre ľudí.sk* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1990-372>.

³⁶ SLOVENSKO. § 66 odst. 2 zákona č. 372/1990 Zb., Zákon Slovenskej národnej rady o priestupkoch – znění od 01. 02. 2025. In: *Zákony pre ľudí.sk* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1990-372>.

zákonů může toto ustanovení prolomit. Může být totiž sporné, zda se jedná o výčet, který je možno rozšířit o další účastníky zvláštním zákonem a v praxi pak vzniká pochybnost o tom, jaké ustanovení je v tomto případě „lex specialis“.³⁷

V praxi může dojít k situacím, kdy si účastník řízení nárokuje postavení poškozeného, avšak správní orgán jeho žádost odmítne, neboť jeho právní zájem není dostatečně specifikován. Například u přestupku urážky na cti může nastat spor, zda byl výrok adresován konkrétní osobě, nebo šlo pouze o obecné vyjádření. V takových případech se významně uplatňuje správní uvážení a vyhodnocení intenzity zásahu do práv. V ČR je účast poškozeného podmíněna jeho procesním postavením, zatímco v SR může být jeho procesní práva náročnější uplatnit, neboť slovenský správní řád je v tomto ohledu méně rozvinutý.

K problematice účastníků řízení je vhodné doplnit, že jejich postavení a práva musí být v souladu nejen s příslušnými ustanoveními „zákona o priestupkoch“, ale rovněž s obecnými zásadami správního řízení a principy spravedlivého procesu, jak je upravují například „Listina základních práv a svobod ČR“ či „EÚLP“. Výklad pojmu účastník řízení tedy nelze zúžit pouze na úzce formální rovinu, ale je třeba jej posuzovat i z hlediska reálného dopadu řízení na práva a právem chráněné zájmy jednotlivce.

Dle slovenského práva jsou účastníci řízení vymezeny v § 72 „zákona o priestupkoch“, kdy mezi ně patří obviněný z přestupku, dále poškozený, jde-li o projednávání náhrady majetkové škody způsobené přestupkem, poté vlastník věci, která může být zabavena nebo byla zabavena, a to pouze v části řízení týkající se zabavení věci a jako poslední navrhovatel, na jehož návrh bylo zahájeno řízení o přestupku podle § 68 odst. 1 „zákona o priestupkoch“. Navrhovatel je tedy osoba, která podává návrh na projednání přestupku. Přestupky uvedené v § 42a „zákona o priestupkoch“ (přestupek na úseku práva na přístup k informacím) a § 49 odst. 1 písm. a) „zákona o priestupkoch“ (přestupek proti občanskému soužití, konkrétně ublížení na cti) se projednávají pouze na návrh postižené osoby nebo jejího zákonného zástupce. Přestupek podle § 22 odst. 1 písm. g) (porušení obecně závazného právního předpisu o bezpečnosti a plynulosti silničního provozu, v jehož důsledku vznikne dopravní nehoda, při které jinému ublíží na zdraví nebo jinému způsobí škodu na majetku) se projednává na návrh poškozené osoby, pokud je poškozený blízkou osobou pachatele. Navrhovatelem bývá obvykle osoba, která byla jednáním přímo dotčena. Návrh na projednání přestupku musí být podán příslušnému

³⁷ JEMELKA, L. a VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020. s. 391

správnímu orgánu nebo orgánu oprávněnému k objasnění přestupku do tří měsíců od zjištění přestupku. Návrh musí obsahovat údaje o postižené osobě, pachateli a okolnostech spáchání přestupku. Blízkými osobami jsou příbuzní v přímém pokolení, manželé, sourozenci a osoby v rodinném poměru, které by újmu jedné osoby pociťovaly jako vlastní.³⁸ Slovenský zákon tím zajišťuje, že správní orgán nebude zasahovat do mezilidských konfliktů bez iniciativy samotného poškozeného. Zároveň však navrhovatel není v plném rozsahu účastníkem řízení, a jeho procesní práva jsou proto omezená a je závislý na tom, co mu zákon výslovně přiznává. Například nemá automaticky právo nahlížet do spisu či navrhopvat důkazy, pokud mu toto právo není výslovně přiznáno.

Z uvedeného je zřejmé, že slovenská právní úprava přiznává postavení účastníka i osobě, která podává návrh na zahájení řízení tedy navrhovatel. České právo obdobnou roli osoby, která podává podnět k řízení, neoznačuje jako účastníka řízení. Tato osoba může být označena např. jako oznamovatel, avšak žádné procesní postavení v řízení jí z toho automaticky neplyne. Správní orgán není vázán jejím návrhem a řízení může zahájit i bez její iniciativy, pokud má k dispozici dostatek podkladů. Tato koncepční odlišnost mezi českým a slovenským právem může mít praktický dopad zejména na informovanost a míru zapojení osoby, která přestupek oznámila. Zatímco slovenský navrhovatel má alespoň omezená procesní práva, český oznamovatel zůstává v zásadě mimo rámec řízení, pokud nesplňuje podmínky pro postavení poškozeného. Slovenský přístup tak může být v určitých případech vnímán jako otevřenější k participaci osob dotčených přestupkovým jednáním, avšak zároveň přináší i otázky vyváženosti mezi efektivitou řízení a právní jistotou ostatních účastníků.

Ovšem v českém právu existují takové přestupky, u nichž lze zahájit řízení pouze se souhlasem osoby přímo postižené přestupkem (více o tom v kapitole 4.4.2). Taková osoba by se dala považovat za navrhovatele dle slovenské právní úpravy. Ale dle české právní úpravy je to osoba přímo postižená přestupkem, jedná se tedy o osobu poškozenou a osoby poškozené spadají pod účastníky řízení.

Je tedy třeba rozlišovat návrhový přestupek dle slovenské právní úpravy a přestupek, kde je řízení podmíněno souhlasem osoby přímo postižené přestupkem dle české právní úpravy. Přičemž v případě vyžadování souhlasu nejde o návrh, jak to zná slovenská právní úprava, ale o formu podmíněné ingerence veřejné moci.

³⁸ SLOVENSKO. § 68 zákona č. 372/1990 Zb., Zákon Slovenskej národnej rady o priestupkoch – znění od 01. 02. 2025. In: Zákony pre ľudí.sk [online]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1990-372>.

Zatímco česká právní úprava staví na zdánlivě taxativně vymezeném okruhu účastníků řízení s důrazem na minimalizaci zásahů ze strany neformálních podnětů, slovenská právní úprava umožňuje širší participaci prostřednictvím institutu navrhovatele, byť s omezenými procesními právy. Tato rozdílná pojetí se promítají nejen do samotného průběhu řízení, ale i do postavení osob, jejichž práva mohla být přestupkem dotčena. Česká právní úprava je z hlediska právní jistoty předvídatelnější a striktnější, avšak může být vnímán jako méně přístupný pro osoby mimo hlavní rámec řízení. Na Slovensku je naopak nabízena větší míra participace, což může přispívat k posílení pocitu spravedlnosti u dotčených osob, avšak zároveň přináší vyšší nároky na procesní vyvažování zájmů a důsledné dodržování zákonných mezí ze strany správních orgánů. Při hodnocení účelnosti obou systémů je tak třeba zohlednit nejen legislativní odlišnosti, ale i institucionální kapacity a kulturu správního rozhodování v dané zemi.

4.4 Průběh řízení

Tato podkapitola se zaměřuje na postup před zahájením správního řízení a dále na podmínky, způsoby a orgány, které mohou řízení zahájit.

4.4.1 Postup před zahájením řízení

Fáze před zahájením řízení o přestupku slouží k posouzení, zda existují skutečnosti odůvodňující zahájení řízení o přestupku.³⁹ Zahájení přestupkového řízení v České republice předchází podání oznámení (např. od poškozeného, Policie ČR) nebo pokud se správní orgán o přestupku dozví jiným způsobem. V § 73 „zákonu o přestupcích“ máme uvedeno, že má-li orgán Policie České republiky nebo Vojenské policie nebo jiný správní orgán důvodné podezření, že byl spáchán přestupek, a není-li sám příslušný k jeho projednání, oznámí tuto skutečnost bez zbytečného odkladu příslušnému správnímu orgánu. V oznámení uvede zejména, kdo je podezřelým z přestupku, pokud je mu znám, popis skutku, ve kterém je přestupek spatřován, místo a

³⁹ Ministerstvo vnitra České republiky. *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*. Online. 2022. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz>.

čas, kdy měl být přestupek spáchán, zákonné ustanovení obsahující skutkovou podstatu předmětného přestupku a důkazní prostředky, které jsou mu známy.⁴⁰

Oznamovatelem přestupku může být vedle správního orgánu též kterákoli fyzická či právnická osoba, a to například ta, která byla svědkem spáchání přestupku, či ta, která se dozvěděla o spáchání přestupku. Je-li oznamovatel zároveň účastníkem řízení, zůstává mu právo být informován o průběhu a výsledku řízení a právo nahlížet do spisu.⁴¹

Dále nám „zákon o přestupcích“ v § 74 také uvádí oznamování přestupku orgánem policie ve zvláštních případech. Toto se dotýká přestupků na několika úsecích, ale hlavně také přestupků proti občanskému soužití. V tomto případě musí orgán policie učinit nezbytná šetření ke zjištění osoby podezřelé ze spáchání přestupku a k zajištění důkazních prostředků potřebných pro následné dokazování před správním orgánem. Následně orgán policie o zjištěných skutečnostech vyhotoví úřední záznam, který přiloží k oznámení přestupku. Oznámení musí orgán policie provést nejpozději do 30 dnů, od doby, kdy se o přestupku dozvěděl.

Následně správní orgán přijímá oznámení. Před zahájením správního řízení správní orgán zjišťuje, zda jsou dány zákonné podmínky pro zahájení správního řízení. V této fázi přijímá podněty k zahájení řízení, může uplatnit institut „odložení věci“ dle § 76 „zákona o přestupcích“ a řízení vůbec nezahájí, dále může využít institut podání vysvětlení, zajišťovat důkazy či v zákonem stanovených případech poskytovat určité předběžné informace.⁴²

Správní orgán může taktéž ještě před zahájením řízení využít institut „předání věci“ dle § 64 „zákona o přestupcích. Předání a odložení věci správním orgánem jsem již rozebírala výše. Je však třeba zdůraznit, že oba tyto instituty hrají ve fázi před zahájením řízení důležitou roli při rozhodování o dalším procesním postupu.

Institut odložení věci umožňuje správnímu orgánu řízení vůbec nezahájí, pokud nejsou splněny zákonné podmínky. Mezi tyto důvody patří například situace, kdy oznámení nepodává dostatek důvodů pro zahájení řízení, odpovědnost za přestupek zanikla, podezřelý je mladší 15 let, nebo je za totéž jednání již vedeno jiné řízení. Odložení je možné také tehdy, pokud osoba přímo postižená přestupkem neposkytla souhlas k řízení, nebo když správní trest by byl zcela bezvýznamný vzhledem k jinému

⁴⁰ ČESKO. § 73 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich – znění od 1. 1. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250#p73-1>.

⁴¹ Ministerstvo vnitra České republiky. *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*. Online. 2022. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz>.

⁴² HORZINKOVÁ, E.; NOVOTNÝ, V. *Správní právo procesní*. 3. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Leges, 2010, s. 132-136.

uloženému trestu. Usnesení o odložení se zpravidla pouze poznamenává do spisu a vyrozumění dotčených osob probíhá v souladu se zákonem.

Institut předání věci umožňuje správnímu orgánu bezodkladně před i po zahájení řízení postoupit věc jinému orgánu, pokud ze zjištěných skutečností vyplývá, že se mohlo jednat o trestný čin, nebo pokud se jedná o přestupek, který má být projednán jiným správním orgánem podle zvláštních ustanovení. Takto se věc předává např. orgánu činnému v trestním řízení, pokud nasvědčují okolnosti tomu, že byl spáchán trestný čin, nebo příslušnému správnímu orgánu podle jiného zákona, je-li podezřelou osobou například soudce, státní zástupce, poslankyně nebo jiná chráněná osoba ve smyslu § 4 zákona. Dále platí, že pokud správní orgán není věcně nebo místně příslušný k projednání přestupku, je povinen věc bezodkladně předat správnímu orgánu, který příslušnost má. Ten pak může využít veškeré předané podklady, pokud tím není dotčeno právo účastníků řízení. O předání se vydává usnesení, které se pouze poznamená do spisu, tedy nemá povahu rozhodnutí ve věci.

Oba instituty tak v předběžné fázi řízení plní funkci selekčního mechanismu, který brání neodůvodněnému či nepříslušnému zahajování řízení a zároveň napomáhají ochraně práv osob dotčených oznámením.

Na Slovensku je podkladem k zahájení řízení o přestupku zpráva o výsledku objasňování přestupku, oznámení státního orgánu obce, organizace nebo občana o přestupku nebo poznatek z vlastní činnosti správního orgánu.

Ale ještě před oznámením, se provádí objasňování přestupku. Objasňování slouží zejména k zjištění, zda se skutek stal a zda ho spáchala osoba podezřelá. Objasňování mohou provádět orgány Policejního sboru, Vojenské policie, sboru Vězeňské a justiční stráže nebo dokonce Obecní policie, v případě, že jde o přestupky, které mohou projednat v blokovém řízení. Toto se liší od České republiky, tam obecní polici nemá takovou pravomoc. Orgány, které mohou provádět objasňování, mohou vyžadovat podání vysvětlení zúčastněných osob, či vyžadovat odborná vyjádření od příslušných orgánů. Takový orgán vyhotoví o objasňování záznam nebo jeho výsledek zapíše do zprávy o výsledku objasňování přestupku.

Orgán oprávněný objasňovat přestupky má několik možností, jak postupovat v závislosti na konkrétní situaci. Pokud není podezření z přestupku nebo pokud není možné přestupek projednat, rozhodne o odložení věci záznamem. Pokud se ve lhůtě nepodaří zjistit konkrétního pachatele přestupku, věc se uloží záznamem. V případě, že jde o jednání, které má znaky přestupku, ale je projednáváno podle zvláštních předpisů, nebo

pokud se jedná o jiný správní delikt či trestný čin, věc předá příslušnému orgánu. Pokud nejsou důvody pro postup podle těchto bodů, orgán předloží zprávu o výsledku objasňování přestupku po zjištění pachatele příslušnému správnímu orgánu. V případě, že přestupek spáchal nezletilý, je o této skutečnosti informován jeho zákonný zástupce, osoba, která o něj pečuje na základě rozhodnutí soudu nebo zvláštních předpisů, a rovněž příslušný orgán sociálněprávní ochrany dětí a sociální kurately.⁴³

Pokud orgán oprávněný objasňovat přestupky bude předávat věc příslušnému orgánu, doplní zprávu o výsledku objasňování o všechny důkazy, které byly získány během objasňování. Následně danou zprávu předává příslušnému správnímu orgánu, na jejímž základě následně zahajuje řízení, jak je uvedeno výše.

Taktéž může správní orgán ještě před zahájením řízení využít institut „odložení věci“ dle § 66 „zákona o priestupkoch“. Správní orgán věc odloží, aniž by zahájil řízení, pokud osoba podezřelá z přestupku využívá výsad a imunit dle mezinárodního práva nebo zákona, pokud v době spáchání přestupku nedovršila 14 rok svého věku nebo trpěla duševní poruchou, pro kterou nemohla rozpoznat, že svým jednáním porušuje nebo ohrožuje zájem chráněný zákonem, nebo nemohla ovládat své jednání anebo pokud osoba zemřela před zahájením řízení.

Dále může správní orgán před zahájením řízení využít institut „postoupení věci“ dle § 71 „zákona o priestupkoch“. Věc postupuje, pokud skutečnosti nasvědčují, že jde o trestný čin, pokud se jednání mající znaky přestupku dopustila osoba, jejíž jednání se projednává dle zvláštního zákona nebo v případě projednání skutku, které je jiným správním deliktem než přestupkem.

Při prověřování oznámení o přestupcích, při projednávání přestupků a při výkonu rozhodnutí poskytují státní orgány, státní organizace a obce správním orgánům potřebnou součinnost.

Důraz na prvotní posouzení skutkového děje, zajištění důkazních prostředků a správné určení příslušnosti správního orgánu je nezbytným předpokladem pro zákonné, spravedlivé a efektivní vedení přestupkového řízení. Včasné a odborné rozhodování v této fázi výrazně přispívá k právní jistotě všech zúčastněných stran a současně brání zneužívání oznamovacích mechanismů nebo nadbytečnému zatěžování správních orgánů.

⁴³ SLOVENSKO. § 60 odst. 3 zákona č. 372/1990 Zb., Zákon Slovenskej národnej rady o priestupkoch – znění od 01. 02. 2025. In: *Zákony pre ľudí.sk* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1990-372>.

4.4.2 Zahájení řízení z moci úřední

„Zákon o přestupcích“ nám dle § 78 umožňuje zahájit řízení pouze jediným obligatorním způsobem, a to z moci úřední. Zvláštním případem je zahájení řízení se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku. V již neúčinném zákoně, byla možnost zahájení řízení o přestupku na návrh, od čehož současná právní úprava upouští a zahájení řízení se řídí zásadou oficiality. Tato úprava má chránit soukromí a autonomii obětí u méně závažných, ale interpersonálně citlivých deliktů.

Správní orgán musí zahájit řízení o každém přestupku, který zjistí a postupovat v řízení z moci úřední. Správní orgán může vycházet ze svého vlastního zjištění, případně ze zjištění jiných orgánů. V případě zjištění jiných orgánů, správní orgán sám posoudí, zda je nezbytné zahajovat řízení.

Řízení musí být zahájeno bezodkladně, nejpozději do 60 dnů ode dne, kdy se o přestupku správní orgán dozvěděl. Řízení je zahájeno doručením oznámení o zahájení podezřelému z přestupku nebo ústním vyhlášením takového oznámení. O ústním vyhlášení oznámení o zahájení řízení vydá správní orgán účastníkům řízení na požádání potvrzení. Oznámení o zahájení řízení o přestupku obsahuje popis skutku, o kterém má být v řízení rozhodováno, a jeho předběžnou právní kvalifikaci.⁴⁴ V řízení o přestupcích je vyloučeno doručovat prostřednictvím veřejné vyhlášky podle § 25 „správního řádu“. Pokud by však bylo nutné osobě, které se obvykle doručuje veřejnou vyhláškou (př. osoba neznámého pobytu), doručit oznámení o zahájení přestupku, je nutné této osobě ustanovit opatrovníka.⁴⁵

Zahájení řízení se souhlasem osoby přímo postižené přestupkem je specifickým procesem, který se uplatňuje u určitých typů přestupků, kdy je k jejich projednání vyžadován souhlas postižené osoby. Vyžadování souhlasu je potřeba například u přestupků proti občanskému soužití dle § 7 odst. 1 písm. b), c) „zákona o některých přestupcích“, které byly spáchány mezi osobami blízkými, anebo dle § 7 odst. 1 písm. a) „zákona o některých přestupcích“. *„Osoba blízká je příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel nebo partner podle jiného zákona upravujícího registrované partnerství; jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké,*

⁴⁴ ČESKO. § 78 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich – znění od 1. 1. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250#p73-1>.

⁴⁵ BOHADLO, D.; BROŽ, J.; KADEČKA, S.; PRŮCHA, P.; RIGEL, F. a ŠTASTNÝ, V. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (250/2016 Sb.) – Komentář – 2. vydání*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. s. 452.

*pokud by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní. Má se za to, že osobami blízkými jsou i osoby sešvagřené nebo osoby, které spolu trvale žijí.*⁴⁶ Tato právní úprava reflektuje potřebu zachování autonomie jednotlivce a nezasahování státu do citlivých mezilidských vztahů, pokud si to postižená osoba výslovně nepřeje. Cílem je předejít nežádoucí viktimizaci poškozeného, ale také zamezit zneužívání přestupkového řízení v konfliktech, které mají převážně soukromoprávní nebo osobní charakter.

Souhlas postižené osoby je v tomto případě nezbytný pro to, aby správní orgán mohl pokračovat v řízení. Pokud postižená osoba nedá souhlas se zahájením řízení, správní orgán nemá pravomoc zahájit řízení o přestupku. Tento proces je navržen tak, aby chránil zájmy a práva jednotlivců, kteří byli přestupkem poškozeni, a zároveň zajišťoval, že řízení bude zahájeno pouze tehdy, pokud je to v souladu s vůlí osoby, kterou se přestupek přímo dotýká.

Správní orgán postiženou osobu o svém právu poučí a určí jí lhůtu k podání souhlasu, která nesmí být kratší než 30 dní. Osoba přímo postižená spácháním přestupku může vzít souhlas kdykoliv zpět, a to až do doby vydání rozhodnutí o odvolání. Zároveň osoba nemůže dát souhlas, jestliže jej nedala ve lhůtě stanovené správním orgánem nebo již daný souhlas vzala zpět.

Řízení se však zahajuje vždy z moci úřední. *„Pokud tedy správní orgán dospěje po předběžném posouzení věci k závěru, že se o přestupek nejedná, pak nevyzývá osobu přímo postiženou spácháním přestupku k udělení souhlasu a oznámenou věc odloží, přičemž o tom vyrozumí osobu přímo postiženou spácháním přestupku, je-li mu známa.*⁴⁷

Zahájení řízení je dle „zákona o priestupkoch“ možné z úřední povinnosti, pokud se nejedná o přestupky, které se projednávají pouze na návrh. Podkladem pro zahájení řízení o přestupku je zpráva o výsledku objasňování přestupku, oznámení státního orgánu, obce, organizace nebo občana o přestupku, poznatek z vlastní činnosti správního orgánu nebo postoupení věci orgány činnými v trestním řízení, což jsme si již rozebrali v předešlé subkapitole.

Řízení musí správní orgán zahájit bezodkladně, nejpozději do 30 dnů, pokud věc neodkládá nebo nepostupuje příslušnému správnímu orgánu.

⁴⁶ ČESKO. § 22 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník – znění od 15. 2. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#p22-1>.

⁴⁷ Ministerstvo vnitra České republiky. *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*. Online. 2022. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz>.

Obdobně jako to bylo v již neúčinné české právní úpravě, některé přestupky se projednávají pouze na návrh navrhovatele. Tento institut jsme si již rozebrali u účastníků řízení, jelikož navrhovatel je jedním z nich.

4.4.3 Průběh řízení

Průběh správního řízení je v obou zemích postaven na zásadách správního procesu, avšak v některých bodech se česká a slovenská úprava významně liší, a to jak po stránce formální, tak praktické.

Správní orgán může nařídít dle § 80 „zákona o prestupcích“ ústní jednání, a to na požádání obviněného, pokud je to nezbytné pro uplatnění jeho práv. O právu žádat nařízení ústního jednání je třeba obviněného a poškozeného poučit. „Zákon o prestupcích“ nestanoví formu, ani lhůtu pro takové poučení. Poučení lze spojit s oznámením o zahájení řízení nebo s poučením o možnosti vyjádřit se k podkladům rozhodnutí. Pokud byla osoba poučena v řízení v prvním stupni, není třeba ji znovu poučovat též v odvolacím řízení. V daném případě je třeba vycházet ze skutečnosti, že řízení v prvním stupni a odvolací řízení tvoří jeden celek a jednou učiněné poučení je platné pro celé řízení.⁴⁸ *„Smyslem ústního jednání v prestupkovém řízení je právě shromáždění podkladů pro rozhodnutí, vyjádření se obviněného k nim a vydání rozhodnutí ve věci.“*⁴⁹

V případě, že obviněný o ústní jednání nepožádá, může správní orgán rozhodnout o jeho nařízení i bez jeho žádosti, pokud je to nezbytné pro zjištění stavu věci. Ústní jednání se může konat i bez přítomnosti obviněného, pokud byl řádně předvolán a souhlasí s jeho konáním bez vlastní účasti, nebo pokud se nedostaví bez řádné omluvy. *„Pravidla pro nařizování ústního jednání platí pro celé správní řízení, byť z povahy věci lze očekávat, že ústní jednání bude nezbytné nařizovat především v řízení v prvním stupni, kde se odehrává převážná část dokazování.“*⁵⁰

Dále v rámci dokazování dle § 82 „zákona o prestupcích“ může správní orgán provést výslech obviněného, pokud je to nezbytné pro uplatnění jeho práv. Obviněný má

⁴⁸ Ministerstvo vnitra České republiky. *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*. Online. 2022. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz>.

⁴⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 07. 2014, sp. zn. 4 As 128/2014-26, www.nssoud.cz.

⁵⁰ Ministerstvo vnitra České republiky. *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*. Online. 2022. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz>.

právo nevypovídat a správní orgán jej nesmí nutit k výpovědi nebo doznání. Účastníci řízení, včetně zástupců obviněného a poškozených, mají právo klást otázky svědkům, znalcům a jiným účastníkům řízení. Dokazování může, ale nemusí probíhat v rámci ústního jednání. Daná fáze je podstatná pro zajištění všech důkazů a správného zjištění skutkového stavu.

Dle „zákona o priestupkoch“ musí správní orgán nařídit ústní jednání. Ústní jednání může probíhat i bez přítomnosti obviněného, pokud byl řádně předvolán a odmítl se dostavit, nebo pokud se nedostaví bez omluvy nebo bez důležitého důvodu. V rámci ústního pojednání může správní orgán vyhotovit zvukový záznam, o čemž musí informovat přítomné osoby. Tento záznam se archivuje jako součást správního spisu. Stejnou možnost mají i účastníci řízení, avšak pouze po předchozím oznámení správnímu orgánu a ostatním přítomným osobám. Správní orgán může pořízení zvukového záznamu zakázat, pokud by narušovalo průběh jednání, týkalo se utajovaných skutečností nebo jiného důležitého zájmu přítomných osob. Pořizování obrazových či audiovizuálních záznamů z ústního pojednání není povoleno.

Významným prvkem slovenského přestupkového řízení je rovněž větší důraz na formální náležitosti protokolace ústního pojednání. Na rozdíl od České republiky, kde se protokol zpravidla pořizuje v písemné podobě a obsahuje pouze podstatné skutečnosti, slovenská právní úprava připouští možnost pořízení zvukového záznamu jako hlavního prostředku dokumentace průběhu jednání. Tento rozdíl může v praxi ovlivnit možnosti zpětné revize procesního postupu a přezkumu rozhodnutí v odvolacím či soudním řízení.

Lze tedy uzavřít, že ačkoli jsou základní procesní principy správního řízení v obou právních řádech podobné, konkrétní úprava ústního jednání a dokazování odráží rozdílné právní tradice a přístup ke garanci procesních práv účastníků. Česká právní úprava poskytuje větší flexibilitu při rozhodování o potřebě ústního jednání, zatímco slovenská úprava pracuje s vyšší mírou formálnosti a povinnosti v jeho nařizování. Zejména možnost pořizovat a uchovávat zvukový záznam z jednání může ve slovenské praxi posílit transparentnost řízení a umožnit přesnější rekonstrukci procesního postupu.

Pro komparativní právní pohled je však důležité si uvědomit, jak i zdánlivě drobné odchylky v procesních mechanismech mohou ovlivnit praktický průběh řízení a vnímání spravedlnosti ze strany účastníků.

4.4.4 Rozhodnutí

Na základě zjištěných skutečností poté vydává správní orgán rozhodnutí dle § 93 „zákona o přestupcích“, kterým může být uložena sankce či ochranné opatření. Správní orgán je povinen v odůvodnění rozhodnutí vysvětlit svůj postup při uznání viny a uložení správního trestu. Musí zhodnotit veškeré podklady, na nichž rozhodnutí založil, a objasnit úvahy, které vedly k jeho závěrům. Dále je nezbytné vypořádat se s návrhy účastníků řízení, jejich stanovisky a vyjádřeními. Rozhodnutí musí být jasné a srozumitelné, přičemž veškerá tvrzení uvedená v odůvodnění musí mít oporu ve spise. Ačkoli není nutné detailně uvádět obsah provedených důkazů, je třeba specifikovat, z jakých důkazních materiálů správní orgán vycházel.

Výroková část rozhodnutí o přestupku, kterým je obviněný uznán vinným, musí kromě náležitostí stanovených „správním řádem“ obsahovat popis skutku s uvedením místa, času a způsobu jeho spáchání, právní kvalifikaci skutku, vyslovení viny, formu zavinění u fyzické osoby, druh a výměru správního trestu nebo rozhodnutí o jeho podmíněném upuštění, upuštění či mimořádném snížení, výrok o započtení doby zákazu činnosti, výrok o uložení ochranného opatření, rozhodnutí o nároku na náhradu škody či vydání bezdůvodného obohacení a rovněž výrok o náhradě nákladů řízení.

„V řízení o přestupku platí zvláštní lhůta pro vydání rozhodnutí 60 dnů ode dne zahájení řízení.“⁵¹ Rozhodnutí se vydává bezodkladně, ale jestliže to nelze, tak nejpozději do 60 dnů ode dne zahájení řízení.

Pokud některý z účastníků nesouhlasí s rozhodnutím, může proti němu podat opravný prostředek a to odvolání. Odvolání má v řízení o přestupku vždy odkladný účinek, který nelze vyloučit. V řízení o přestupku odvolací správní orgán přezkoumá napadené rozhodnutí v plném rozsahu, tedy přezkoumá nejen zákonnost rozhodnutí, ale též jeho správnost, a to bez ohledu na rozsah námitek uvedených v odvolání.⁵²

Správní orgán může dle § 90 „zákona o přestupcích“ taktéž o přestupku rozhodnout příkazem. Příkazem lze uložit jen správní trest, nikoliv od něj upustit. Proti příkazu je možné podat odpor ve lhůtě 8 dnů ode dne oznámení příkazu.

Zajímavostí u přestupkového řízení je institut usmíření. Dle § 7 odst. 8 „zákona o některých přestupcích“ v případě spáchání přestupku proti občanskému soužití,

⁵¹ Ministerstvo vnitra České republiky. *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*. Online. 2022. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz>.

⁵² Ministerstvo vnitra České republiky. *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*. Online. 2022. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz>.

konkrétně ublížení na cti, má správní orgán možnost se pokusit obviněného a osobu, jíž bylo ublíženo na cti, usmířit. Pokud dojde k usmíření, správní orgán rozhodne usnesením o zastavení řízení a proti tomuto rozhodnutí se nelze odvolat.

Na Slovensku se rozhodnutí vydává dle § 77 „zákona o priestupkoch“. Správní orgán rozhoduje na základě provedení dokazování a vyhodnocení všech relevantních skutečností. Výroková část rozhodnutí musí obsahovat popis skutku s označením místa a času spáchání přestupku, vyslovení viny, druh a výši sankce, případně rozhodnutí o upuštění od uložení sankce, o započítání času do času zákazu činnosti, o uložení ochranného opatření, o nároku na náhradu škody a o nákladech konání.⁵³

Odůvodnění rozhodnutí musí jasně vysvětlit na základě, jakých důkazů a úvah správní orgán dospěl k závěru o vině obviněného a o uloženém trestu. Správní orgán se musí vypořádat s veškerými námitkami a návrhy účastníků řízení. Rozhodnutí musí být srozumitelné, přehledné a odůvodněné tak, aby bylo přezkoumatelné v případě odvolání. Rozhodnutí nemůže být doručeno veřejnou vyhláškou. Proti rozhodnutí může zúčastněná osoba podat opravný prostředek a to odvolání.

Podobně jako v České republice, může správní orgán rozhodnout ve věci i jiným způsobem. Oproti České republice, kde může správní orgán rozhodnout příkazem, na Slovensku může správní orgán rozhodnout rozkazem.

Rozkazem se ukládá sankce za přestupek a má stejné náležitosti jako rozhodnutí. Proti rozkazu lze podat odpor, kterým se rozkaz ruší a pokračuje se ve správním řízení.

Stejně jako v České republice, má správní orgán na Slovensku možnost využít takzvaný smír. „*Priestupkový zákon ako lex specialis konkretizuje možnosti zmieru v priestupkovom konaní tým spôsobom, že zmier vyhradzuje iba pre prípad priestupku ublíženia na cti a zmier je možné uzavrieť iba medzi obvineným a navrhovateľom. Dôsledkom uzavretia zmieru je zastavenie priestupkového konania osobitným rozhodnutím správneho orgánu.*“⁵⁴ Tudíž v případě spáchání přestupku proti občanskému soužití, konkrétně ublížení na cti, se správní orgán pokusí ublíženého na cti a obviněného z přestupku usmířit. Pokud by byl smír úspěšný, došlo by na zastavení řízení. Proti tomuto rozhodnutí o zastavení řízení se nedá odvolat. Rozhodnutí se pouze vyznačí ve spise a účastníci řízení budou o rozhodnutí vyrozuměni.

⁵³ SLOVENSKO. § 77 zákona č. 372/1990 Zb., Zákon Slovenskej národnej rady o priestupkoch–znění od 01. 02. 2025. In: *Zákony pre ľudí.sk* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1990-372>.

⁵⁴ MASLEN, M. a HRNČÁROVÁ N. *Trestnoprávna a administratívnoprávna zodpovednosť: zborník príspevkov z konferencie*. Trnava: Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2014. ISBN 978-80-8082-777-9, s. 179.

Co se týče oblasti oznamování daného rozhodnutí, taktéž mezi Českou a Slovenskou republikou spatřujeme jisté rozdíly. V České republice se klade důraz na písemnou formu rozhodnutí, která musí být doručena do vlastních rukou, přičemž doručení má klíčový význam pro běh lhůty k podání opravného prostředku. Naopak ve slovenské právní úpravě je kladen větší důraz na elektronickou komunikaci a využívání úředních elektronických schránek, čímž se reflektuje posun směrem k digitalizaci veřejné správy. Z hlediska procesních práv účastníků řízení je důležité poukázat na rozdílný přístup k institutu náhradního doručení. Zatímco v české právní úpravě je fikce doručení využívána opatrně a její aplikace vyžaduje splnění několika podmínek, slovenské předpisy umožňují náhradní doručení i za situace, kdy adresát bez vážného důvodu nepřevzme písemnost, která byla řádně oznámena.

4.5 Zvláštní druhy řízení

Zvláštní druhy přestupkového řízení představují specifické postupy, které jsou upraveny s cílem efektivnějšího a rychlejšího vyřizování přestupků.

4.5.1 Příkazní řízení/Rozkazní řízení

Tuto formu řízení jsem již mírně rozebrala výše. Příkazní řízení je zjednodušenou formou přestupkového řízení, která umožňuje rozhodnout o přestupku bez nutnosti provádění úplného dokazování. Rozhodnutí ve formě příkazu může vydat správní orgán, pokud má dostatečné důkazy o tom, že byl přestupek spáchán.

Příkazem nelze rozhodnout v několika specifických případech. Není možné ho vydat v řízení, které bylo zahájeno se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku. Dále příkazem nelze rozhodnout o nároku na náhradu škody nebo na vydání bezdůvodného obohacení. Také není možné uložit, pokud má být uložen správní trest mladistvému, kromě pokuty, kterou lze uložit příkazem na místě, nebo osobě s omezenou svéprávností.⁵⁵

⁵⁵ ČESKO. § 90 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich – znění od 1. 1. 2025. In: Zákony pro lidi.cz [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250#p52-1>.

Proti příkazu je možné podat odpor ve lhůtě 8 dnů ode dne oznámení příkazu. O podání nepřipustného nebo opožděného odporu se podatel pouze vyrozumí. Včasným podáním odporu se příkaz bez náhrady zruší a provede se standardní řízení o přestupku. Po podání odporu platí zákaz „reformace in peius“ (zákaz změny k horšímu), s výjimkou pozdější změny právní kvalifikace.⁵⁶

Tento způsob rozhodnutí je výhodný zejména z hlediska procesní ekonomie, neboť zrychluje řízení a minimalizuje administrativní zátěž.

Ve Slovenské republice existuje podobný institut, který je ale nazýván jako rozkazní řízení, což jsem již uvedla výše. Rozkazní řízení je upraveno v 87 „zákona o priestupkoch“. Rozkazní řízení umožňuje správnímu orgánu uložit sankci za přestupek bez dalšího řízení, pokud je nepochybné, že se obviněný přestupku dopustil a věc nebyla vyřízena v blokovém řízení. Rozkaz nelze vydat, pokud je obviněný zbaven či omezen ve způsobilosti k právním úkonům.

Rozkaz obsahuje stejné náležitosti jako rozhodnutí o přestupku a je doručován písemně. Obviněný může do 15 dnů podat odpor, čímž se rozkaz ruší a správní řízení pokračuje. V takovém případě nelze uložit přísnější sankci, pokud se neobjeví nové skutkové okolnosti. Pokud odpor není podán včas, rozkaz nabývá právní moci. Tento postup nelze použít u přestupků projednávaných pouze na návrh navrhovatele.

4.5.2 Příkaz na místě/Blokové řízení

Ukládání pokuty příkazem na místě máme upravené v § 91–92 „zákona o priestupcích“. Příkaz na místě nahradil dřívější blokové řízení. „*Správní orgán může příkazem na místě uložit pouze pokutu, pokud nestačí domluva a obviněný nebo osoba jednající za obviněného, který je právnickou nebo podnikající fyzickou osobou, souhlasí se zjištěným stavem věci, s právní kvalifikací skutku, s uložením pokuty a její výší a s vydáním příkazového bloku.*“⁵⁷ Příkazem na místě lze uložit pokutu nejvýše 10000 Kč. Mladistvému obviněnému lze příkazem na místě uložit pokutu nejvýše 2500 Kč; to neplatí, je-li mladistvý podnikající fyzickou osobou. Příkazem na místě může rozhodnout vždy pouze příslušný orgán k rozhodování o přestupku.

⁵⁶ Ministerstvo vnitra České republiky. *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*. Online. 2022. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz>.

⁵⁷ Ministerstvo vnitra České republiky. *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*. Online. 2022. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz>.

Pokutu příkazem na místě může kromě příslušného správního orgánu podle § 91 odst. 2 „zákona o prestupcích“ uložit také několik dalších orgánů v závislosti na druhu přestupku. Mezi ně patří orgán Policie ČR, který je oprávněn uložit pokutu za přestupky proti pořádku ve státní správě, územní samosprávě, veřejnému pořádku, občanskému soužití a majetku. Dále může orgán Vojenské policie uložit pokutu za přestupky v oblasti státní správy a vnitřní správy, které spadají do její působnosti, stejně jako za přestupky proti veřejnému pořádku, občanskému soužití a majetku. Pokutu může rovněž uložit orgán státní báňské správy v případě přestupků porušujících povinnosti vyplývající z horních předpisů. Orgán inspekce práce má pravomoc uložit pokutu za přestupky v oblasti bezpečnosti práce, pokud je přestupek spáchán zaměstnancem na jeho pracovišti nebo podnikatelem ve svých prostorách. V neposlední řadě může strážník obecní policie uložit pokutu za přestupky, které spadají do působnosti obce, přestupky proti občanskému soužití, pokud nejsou spáchány porušením zákona o silničním provozu, a přestupky proti pořádku ve státní správě, jako je neoprávněné stání vozidla na místní komunikaci, pokud je toto stání podle nařízení obce podmíněno stanovenými cenovými předpisy a podmínkami.⁵⁸

Příkaz je vydáván příkazovým blokem, a to v listinné nebo elektronické podobě. Příkazový blok se stává pravomocným a vykonatelným vlastnoručním nebo digitalizovaným podpisem obviněného. Příkazové bloky nahradili dřívější pokutové bloky, a i nadále je vydává Ministerstvo financí ČR.

Na Slovensku, tak jako to bylo v dřívější české úpravě, stále existuje blokové řízení. Blokové řízení je upraveno v § 84–86 „zákona o priestupkoch“. Za přestupek lze v blokovém řízení uložit pokutu, jestliže je přestupek spolehlivě zjištěn a obviněný je ochotný pokutu zaplatit. Přestupek je možné vyřešit i napomenutím, pokud za něj nelze uložit zákaz činnosti nebo propadnutí věci, s tím, že se napomenutí nepovažuje na sankci. Pokuty mohou ukládat správní orgány, v jejichž působnosti je projednání přestupku, osoby nimi pověřené a další orgány stanovené „zákonem o priestupkoch“ nebo jiným zákonem. V blokovém řízení nelze projednávat přestupky, o kterých se koná jen na návrh navrhovatele. Pokutové bloky na ukládání pokut vydává Ministerstvo financí SR.

V blokovém řízení mohou projednávat přestupky různé orgány v závislosti na typu přestupku. Orgány Policie SR mají pravomoc projednávat přestupky podle konkrétních paragrafů zákona, jako jsou přestupky proti veřejnému pořádku, občanskému

⁵⁸ ČESKO. § 91 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich – znění od 1. 1. 2025. In: Zákony pro lidi.cz [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250#p52-1>.

soužití, majetku a pořádku ve státní správě vykonávané obcí. Obce a obecní policie mohou projednávat přestupky proti veřejnému pořádku, občanskému soužití, majetku a pořádku ve správě obce, stejně jako porušení obecně závazných nařízení obce. Orgány státního odborného dozoru nad bezpečností práce mají pravomoc řešit přestupky proti pořádku ve státní správě, pokud jsou spáchány porušením právních předpisů o bezpečnosti práce, a to v případě, kdy přestupek spáchal pracovník organizace nebo podnikatel na svých pracovištích. Orgány hygienické služby mohou projednávat přestupky proti pořádku ve státní správě, zatímco orgány státního dozoru ve věcech životního prostředí mohou projednávat přestupky týkající se ochrany životního prostředí. Celní úřady mohou projednávat přestupky týkající se spotřební daně, pokud to stanoví zvláštní zákon, a rovněž mohou řešit přestupky proti veřejnému pořádku. Nakonec, orgány Vojenské policie mohou projednávat přestupky spáchané osobami, které spadají pod jejich pravomoc, pokud se dopustily přestupku podle zvláštního předpisu.⁵⁹

4.6 Správní tresty

Cílem správních trestů je nejen potrestání pachatele za protiprávní jednání, ale také prevence, tedy snaha zabránit opakování obdobného chování v budoucnosti. V českém právu se sankce za přestupky dělí na správní tresty a ochranná opatření.

Výčet správních trestů máme uveden v § 35 „zákona o přestupcích“ a to:

- a)** napomenutí – je nejmírnějším správním trestem, který se ukládá především v případech méně závažných přestupků, kdy není nutné ukládat finanční nebo jiný trest. Především v případě, kdy se osoba například dopustila prvního přestupku. Slouží především k výchovnému působení na pachatele.
- b)** pokuta – je nejčastější správní trest a její výše se odvíjí od závažnosti přestupku, míry zavinění, způsobených následků a dalších okolností. Pokuta se ukládá ve výši stanovené zákonem, pokud výše v zákoně není uvedena, uloží se pokuta ve výši nepřesahující částku 1.000, - Kč. Dle § 7 odst. 4 „zákona o některých přestupcích“ lze za vybrané přestupky proti občanskému soužití uložit pokutu ve výši až 20.000, - Kč. Tento trest působí na pachatele tak, že zasahuje do jeho majetkových poměrů. V praxi se však často setkáváme s tím, že výše pokut u méně

⁵⁹ SLOVENSKO. § 86 zákona č. 372/1990 Zb., Zákon Slovenskej národnej rady o priestupkoch–znění od 01. 02. 2025. In: Zákony pre ľudí.sk [online]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1990-372>.

závažných přestupků nepůsobí dostatečně odrazujícím způsobem. Pachatelé opakovaných narušení občanského soužití je mnohdy vnímají jako formalitu či administrativní překážku. Účinnost těchto sankcí tedy závisí nejen na jejich výši, ale i na důsledném vymáhání a informování veřejnosti o možných následcích deliktu.

c) zákaz činnosti – lze uložit v případech, kdy byl přestupek spáchán v souvislosti s určitou činností a hrozí, že by pachatel mohl v protiprávním jednání pokračovat. Při ukládání tohoto správního trestu je správní orgán povinen dostatečně odůvodnit, proč je vhodné uložení zrovna tohoto správního trestu, je nutné, aby se zabýval všemi kritérii pro určení druhu a výměry správního trestu a také aby činnost, která má být zakázána, dostatečně konkretizoval, neboť se jedná o zásah do sféry pachatele, který může trvat i několik let.⁶⁰ Dle § 47 odst. 2 „zákona o přestupcích“ lze zákaz činnosti uložit pouze, pokud je to tak stanoveno zákonem. V „zákoně o některých přestupcích“ v § 7 nemáme stanovenou možnost uložení zákazu činnosti, tudíž za přestupky proti občanskému soužití nelze uložit tento typ správního trestu. Možnost uložení tohoto správního trestu je uvedena pouze v § 9 „zákona o některých přestupcích“, tedy pouze za přestupky na úseku podnikání.

d) propadnutí věci nebo náhradní hodnoty – ukládá se v případech, kdy se jedná o věc, která byla použita nebo určena ke spáchání přestupku, dále pokud ji pachatel získal přímo spácháním přestupku nebo jako odměnu za něj. Propadnutí se rovněž může vztahovat na věc, kterou pachatel nabyt, byť i jen částečně, za věc pocházející z přestupkové činnosti, pokud její hodnota není ve srovnání s původní věcí zanedbatelná.

e) zveřejnění rozhodnutí o přestupku – ukládá se v případech, kdy se přestupku dopustí právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba, nemůže být tedy uložen fyzické osobě. „*Spočívá v tom, že se výroková část rozhodnutí zveřejní na úřední desce správního orgánu a na náklady pachatele ve sdělovacím prostředku, který správní orgán určí (např. tisk, televize, rozhlas, Obchodní věstník, internet).*“⁶¹ Jedná se o nejzávažnější druh správního trestu a ukládá se jen velmi zřídka.

⁶⁰ ONDRUŠOVÁ, Marta. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb.: (přestupkový řád) s důvodovou zprávou a základní judikaturou. Komentátor. Praha: Nakladatelství Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-212-7. s. 248-249.

⁶¹ Ministerstvo vnitra České republiky. *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*. Online. 2022. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz>.

Správní tresty lze ukládat samostatně nebo s jinými správními tresty, ale nelze uložit napomenutí spolu s pokutou. Při ukládání musí správní orgány dodržovat zásadu přiměřenosti, tedy volit takový trest, který odpovídá závažnosti přestupku a přihlédnout k osobním poměrům pachatele. Správní orgány mohou rovněž zohlednit polehčující a přitěžující okolnosti, například zda pachatel čin spáchal poprvé (polehčující okolnost) nebo zda se dopouští přestupků opakovaně (pritěžující okolnost).

Naopak mezi ochranná opatření patří:

a) omezující opatření – spočívá například v zákazu navštěvovat veřejně přístupná místa či určité oblasti, popřípadě v zákazu stýkání se s určitou osobou nebo vymezeným okruhem osob anebo v povinnosti podrobit se vhodnému programu pro zvládání agrese nebo násilného chování.⁶² Mezi omezujícím opatřením a přestupkem, na jehož základě je opatření ukládáno, musí existovat přímá souvislost. Omezující opatření lze uložit pouze spolu se správním trestem, a to nejdéle na dobu 1 roku.⁶³ Konkrétní opatření jsou časově omezená a jejich případné prodloužení by vyžadovalo nové rozhodnutí příslušného orgánu.

b) zabránění věci nebo náhradní hodnoty – lze uložit, jestliže nebyl uložen správní trest propadnutí věci nebo náhradní hodnoty a splňuje jednu z podmínek. K zabránění dochází v případech, kdy se do 60 dnů ode dne, kdy přestupek vyšel najevo, nepodaří zjistit skutečnosti odůvodňující zahájení řízení o přestupku proti konkrétní osobě, nebo pokud věc náleží pachateli, vůči němuž nelze řízení vést, případně mu nelze uložit správní trest. Stejně tak se propadnutí nebo zabránění vztahuje na situace, kdy bylo od uložení správního trestu upuštěno, nebo podmíněně upuštěno, dále pokud věc pachateli nenáleží vůbec nebo jen částečně, případně pokud není znám vlastník dané věci.⁶⁴

Podmínka, která musí být splněna vždy, je že to vyžaduje bezpečnost osob nebo majetku anebo jiný obdobný obecný zájem. Jestliže ten, komu náleží věc, která by mohla být zabráněna, ji před zabráněním zničí, poškodí, zcizí, zatají, učiní neupotřebitelnou nebo zúžitkuje, nebo jestliže jinak zabránění takové věci zmaří, může mu být uloženo zabránění

⁶² ČESKO. § 52 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich – znění od 1. 1. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250#p52-1>.

⁶³ Ministerstvo vnitra České republiky. *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*. Online. 2022. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz>.

⁶⁴ ČESKO. § 53 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich – znění od 1. 1. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250#p53-1>.

náhradní hodnoty až do výše, která odpovídá hodnotě takové věci. Vlastníkem zabrané věci či hodnoty se vždy stává stát.⁶⁵

Hlavním cílem ochranných opatření je zabránit dalšímu protiprávnímu jednání, ochránit veřejný pořádek a minimalizovat škodlivé důsledky přestupkového jednání. Na rozdíl od správních trestů nemají represivní charakter, ale soustředí se na ochranu společnosti a prevenci. Typicky se uplatňují tam, kde došlo k přestupku, který souvisí například s duševní poruchou nebo závislostí, a kde samotné uložení trestu není dostatečné k zabránění dalšímu škodlivému jednání. Důležité je, že ochranné opatření lze uložit i v případech, kdy pachatel není plně odpovědný (např. pro nepřítomnost) – jejich uložení tedy není podmíněno zaviněním. Praktickým příkladem rozdílu může být situace, kdy osoba pod vlivem duševní poruchy způsobí škodu a správní orgán jí neuloží trest vzhledem k tomu, že není odpovědná, ale může jí nařídít například ochranné léčení nebo zabránění nebezpečného předmětu.

Z hlediska právní teorie tedy správní trest reaguje na spáchané protiprávní jednání, zatímco ochranné opatření předchází dalším hrozbám nebo negativním důsledkům.

Dle slovenského práva lze za přestupek uložit sankce nebo ochranná opatření. Mezi druhy sankcí patří:

- a)** napomenutí – je nejmírnější sankcí, kterou lze v rámci přestupkového řízení uložit. Jeho hlavním cílem není trestat pachatele, ale upozornit ho na protiprávnost jeho jednání a předejít dalším porušením právních předpisů. Využívá se především u méně závažných přestupků, kde postačuje, aby si pachatel uvědomil následky svého jednání bez nutnosti ukládání přísnějších sankcí.
- b)** pokuta – lze uložit dle § 13 odst. 1 „zákona o priestupkoch“ až do výše 33 eur, pokud zvláštní část tohoto zákona nebo jiný zákon nestanoví jinak. V případě přestupků proti občanskému soužití, tedy v § 49 odst. 2 je stanoveno jinak a to tak, že za každý typ přestupku lze uložit jinou výši pokuty, a tedy ta nejvyšší činí 1.500 eur. Dále je v § 13 odst. 2 uvedeno, pokud zvláštní část tohoto zákona nebo jiný právní předpis nestanoví jinak, lze v rozkazním řízení uložit pokutu do výše 250 eur. U přestupků proti občanskému soužití, tedy v § 49 odst. 2 „zákona o priestupkoch“ je opět uvedeno jinak, tedy že v rozkazním řízení lze uložit pokutu až do 500 eur. Pokuty uložené za přestupky jsou příjmem státního rozpočtu, pokud jiný zvláštní právní předpis nestanoví jinak.

⁶⁵ ČESKO. § 54 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich – znění od 1. 1. 2025. In: Zákony pro lidi.cz [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250#p53-1>.

c) zákaz činnosti – lze uložit pouze za přestupky uvedené ve zvláštní části „zákona o priestupkoch“ nebo v jiném právním předpisu, a to na dobu stanovenou zákonem, nejvýše však na pět let. Uvedená sankce se vztahuje na činnosti, které pachatel vykonává v pracovním nebo jiném obdobném poměru, případně na činnosti, k jejichž výkonu je potřeba povolení či souhlas státního orgánu. Zákaz činnosti lze uložit pouze tehdy, pokud byl přestupek spáchán právě touto činností nebo v přímé souvislosti s ní. V případě přestupků proti občanskému soužití nelze uložit zákaz činnosti, jelikož v § 49 „zákona o priestupkoch“ taková možnost není uvedena.

d) propadnutí věci – lze uložit, pokud věc patří pachateli a byla určena či použita ke spáchání přestupku nebo byla přestupkem získána, případně pořízena výměnou za věc získanou.⁶⁶ Propadnutí věci však nelze uložit, pokud její hodnota je ve zjevném nepoměru k závažnosti přestupku. Vlastníkem propadnuté věci se následně stává stát.

Sankci lze uložit samostatně nebo v kombinaci s jinou sankcí, s výjimkou napomenutí, které nelze uložit společně s pokutou. V rozhodnutí o přestupku může správní orgán od uložení sankce upustit, pokud samotné projednání přestupku postačuje k nápravě pachatele.

Dále jako ochranné opatření lze uložit:

a) omezující opatření – spočívá v zákazu navštěvovat určité veřejně přístupné místnosti a místa, kde se podávají alkoholické nápoje nebo kde se konají veřejné sportovní či kulturní akce. Může být uloženo pachateli přestupků v oblasti ochrany před alkoholismem a jinými toxikomániemi, přestupků proti veřejnému pořádku, proti občanskému soužití, proti majetku nebo přestupků podle zvláštního předpisu. Toto omezující opatření musí být přiměřené závažnosti a povaze spáchaného přestupku. Může být uloženo pouze v kombinaci se sankcí a maximálně na dobu jednoho roku.⁶⁷ Je uplatňováno v případě, kdy je třeba chránit společnost před konkrétním nebezpečným chováním pachatele. Dodržování

⁶⁶ SLOVENSKO. § 15 odst. 1 zákona č. 372/1990 Zb., Zákon Slovenskej národnej rady o priestupkoch – znění od 01. 02. 2025. In: *Zákony pre ľudí.sk* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1990-372>.

⁶⁷ SLOVENSKO. § 17 zákona č. 372/1990 Zb., Zákon Slovenskej národnej rady o priestupkoch – znění od 01. 02. 2025. In: *Zákony pre ľudí.sk* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1990-372>.

uloženého omezujícího opatření kontroluje správní orgán, který jej uložil v prvním stupni.

b) zabrání věci – jestliže nebylo rozhodnuto o propadnutí věci může být rozhodnuto o jejím zabavení, pokud věc patří pachateli, kterého nelze stíhat, nebo pokud věc patří pachateli a její zabavení je nezbytné pro zajištění bezpečnosti osob či majetku, případně z jiných důvodů veřejného zájmu.⁶⁸ Vlastníkem zabavené věci se opět stává stát.

c) probační program anebo jiný výchovný program v řízení proti mladistvému – mladistvému lze v řízení o přestupku proti občanskému soužití, přestupku na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi, přestupku extremismu nebo přestupku diváckého násilí uložit na návrh orgánu sociálněprávní ochrany dětí a sociální kurately povinnost účastnit se probačního programu nebo jiného výchovného programu.⁶⁹ Mladistvý je dle § 19 odst. 1 „zákona o priestupkoch“ osoba, která v době spáchání přestupku dovršila čtrnáctý rok a nepřekročila osmnáctý rok svého věku.

Sankční mechanismus v přestupkovém právu plní několik funkcí – preventivní, represivní a v některých případech i výchovnou. Přestože obě země sdílejí společné kořeny správního trestání, lze při bližším pohledu na právní úpravu sankcí a ochranných opatření v České a Slovenské republice pozorovat důležité rozdíly, které ovlivňují i způsob, jakým jsou přestupky proti občanskému soužití v praxi postihovány.

Česká republika upravuje správní trestání v „zákoně o přestupcích“ který systematizuje druhy sankcí i jejich účel. Zákon zde počítá s individualizací trestu, tedy se zohledněním okolností konkrétního případu a osobních poměrů pachatele. Tato koncepce lépe reflektuje rozdíly mezi jednotlivými pachateli, jako například rozdíl mezi impulzivním a promyšleným jednáním, nebo mezi jednorázovým incidentem a dlouhodobým konfliktem.

Na rozdíl od toho slovenská právní úprava operuje se zjednodušenou strukturou sankcí. Převládá zde forma pokuty a napomenutí, ochranná opatření jsou uplatňována méně často a legislativně nejsou rozvedena do podobného detailu jako v českém právním

⁶⁸ SLOVENSKO. § 18 odst. 1 zákona č. 372/1990 Zb., Zákon Slovenskej národnej rady o priestupkoch – znění od 01. 02. 2025. In: *Zákony pre ľudí.sk* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1990-372>.

⁶⁹ SLOVENSKO. § 19 odst. 5 zákona č. 372/1990 Zb., Zákon Slovenskej národnej rady o priestupkoch – znění od 01. 02. 2025. In: *Zákony pre ľudí.sk* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1990-372>.

prostředí. Slovenský systém tak může působit méně pružně, zejména v případech, kde by bylo vhodné přistoupit ke komplexnějšímu přístupu, například u pachatelů, u kterých přestupek souvisí se závislostí nebo duševním onemocněním. Důsledkem toho může být, že slovenské správní orgány v některých případech nemají dostatek flexibilních nástrojů k řešení složitějších přestupkových situací, které vyžadují nejen represivní zásah, ale i opatření k eliminaci rizika budoucího narušování právního pořádku.

Z pohledu ochrany občanského soužití lze považovat českou úpravu za progresivnější, neboť umožňuje nejen potrestání pachatele, ale také zabránění opakování protiprávního jednání formou ochranných opatření. To je důležité zejména v případech, kdy mezi stranami přetrvává napětí a hrozí další konflikty například v sousedských vztazích. Ochranná opatření se zde stávají nejen nástrojem represivním, ale i preventivním.

Současně však nelze opomenout i praktické limity jako třeba omezená kapacita správních orgánů či obtížné vymahatelnosti některých sankcí. I proto se v praxi v obou zemích nejčastěji uplatňuje pokuta nebo napomenutí, které jsou administrativně nejméně náročné, i když jejich efekt na budoucí chování pachatele je často diskutabilní.

Celkově ale správní tresty a ochranná opatření představují dva vzájemně se doplňující instituty, jejichž vyvážené využívání může významně přispět k efektivnímu řešení přestupků proti občanskému soužití, zejména v případech opakovaného nebo konfliktního chování. Právě možnost správního orgánu kombinovat oba přístupy, tedy potrestat pachatele a současně učinit preventivní opatření, je jedním z předpokladů pro účinnou ochranu veřejného pořádku v demokratickém právním státě.

Výběr a aplikace správního trestu či ochranného opatření by měly být vždy vedeny zásady zákonnosti a přiměřenosti. Jen tak může přestupkové řízení plnit nejen sankční, ale především preventivní a výchovný účel. V následující části práce bude pozornost věnována konkrétním případům z praxe, které ukážou rozdíly v aplikaci přestupkového práva obou států a poukážou na možné výkladové či aplikační problémy.

5 Analýza aplikační praxe

V této kapitole jsou popsány situační příklady spáchání přestupků proti občanskému soužití, které ukazují způsoby spáchání, následný postup policie na místě incidentu a rozhodnutí správního orgánu. V příkladech jsou změněná jména všech zúčastněných osob a nejsou uvedeny žádné osobní údaje, které by byly v rozporu se zák. č. 110/2019 Sb. Zákon o zpracování osobních údajů.

5.1 Situační příklad č. 1

Na tísňovou linku 158 bylo telefonicky ohlášeno p. Dvořákem, že mu jeho soused nadává a vyhrožuje, že mu „rozbije hubu“. Na místo byla vyslána hlídka místně příslušného útvaru Policie ČR, která se po příjezdu na místo spojila s p. Dvořákem, který k věci uvedl, že má se sousedem s p. Novákem již delší dobu spory. Jsou sousedé již několik let, kdy p. Novák bydlí hned ve vedlejším bytě, tudíž mají společné zdi v bytech. Tohoto dne měl p. Dvořák v odpoledních hodinách vrtat vrtačkou do zdi z důvodu přidělení poličky. Následně měl na p. Dvořáka zazvonit p. Novák a začít mu vulgárně nadávat a následně i vyhrožovat, že pokud hned nepřestane, tak mu „rozbije hubu“. Poté měl p. Novák chytit p. Dvořáka za tričko a strčit do něj, načež p. Dvořák upadl, ale rychle se vzpamatoval, zabouchnul za sebou dveře a zavolal na tísňovou linku 158. Dále p. Dvořák uvedl, že p. Novák má problémy s alkoholem, kdy se každý den opíjí a pod vlivem alkoholu dělá hluk a ruší všechny sousedy v bytovém domě. Zároveň má být pod vlivem alkoholu agresivní. Následně s hlídkou sdílel p. Dvořák domněnku, že p. Novák je pravděpodobně momentálně opět pod vlivem alkoholu. Na dotázání, zda je p. Dvořák zraněný a vyžaduje lékařské ošetření uvedl, že žádné zranění nemá a lékařské ošetření nevyžaduje. Následně byla z důvodů správného zhodnocení situace provedena u p. Dvořáka dechová zkouška ověřeným analyzátozem Dräger, kdy výsledek zkoušky byl negativní s hodnotou 0.00 ‰ alkoholu v dechu. Po poučení o právních následcích celého incidentu uvedl, že souhlasí s řešením věci ve správním řízení jako přestupek proti občanskému soužití.

Na místě hlídka hovořila také s p. Novákem, který k věci uvedl, že má již několik let s p. Dvořákem nevyřešené spory. Tohoto dne slyšel, jak p. Dvořák vrtá vrtačkou do zdi, a to ho rušilo. Z těchto důvodů zazvonil na p. Dvořáka, kdy mu chtěl říct, ať přestane. Ve chvíli, kdy p. Dvořák otevřel dveře začal na p. Nováka rvát a došlo ke vzájemné slovní

rozepři. P. Novák neprojevoval snahu a urovnání sporu, nespolupracoval s hlídkou PČR a zjevně působil pod vlivem alkoholu. Následně byla u p. Nováka provedena dechová zkouška ověřeným analyzátozem Dräger, kdy výsledek zkoušky byl pozitivní s hodnotou 1.56 ‰ alkoholu v dechu. Po poučení o právních následcích jeho jednání byl upozorněn na možné řešení ve správním řízení, což dal jasně najevo, že je mu to jedno.

Celému incidentu byla přítomna pí. Sýkorová, která se v době incidentu nacházela před svým bytem, jelikož se zrovna vracela z nákupu. K věci uvedla, že slyšela, jak p. Dvořák vrtá do zdi, ale bylo to v odpoledních hodinách a trvalo to pouze pár minut, tudíž z jejího pohledu nedocházelo k žádnému hlučnému chování či jakési schválnosti. Poté p. Sýkorová spatřila jak p. Novák vyšel z bytu a začal zvonit a bušit na p. Dvořáka, kdy toto již doprovázel různými nadávkami typu „ty hajzle, otevři“. Následně měl z bytu vyjít p. Dvořák, na kterého p. Novák začal rvát a vulgárně nadávat, kdy se p. Dvořák bránil a vulgárně nadával nazpět. Následně p. Novák strčil do p. Dvořáka, který upadl na zem. Poté p. Novák pronesl ještě několik nadávek a odešel zpět do svého bytu. P. Dvořák za sebou zavřel své vchodové dveře do bytu. Dále uvedla, že p. Dvořák a p. Novák mají mezi sebou dlouhodobější spory, kdy jsou ale ve většině případů vynuceny ze strany p. Nováka, který je většinu času pod vlivem alkoholu. Následně byla i u pí. Sýkorové z důvodů správného zhodnocení situace provedena dechová zkouška ověřeným analyzátozem Dräger, kdy výsledek zkoušky byl negativní s hodnotou 0.00 ‰ alkoholu v dechu.

Po zjištění všech potřebných informací hlídka zpracovala úřední záznam o celém incidentu a případ byl postoupen příslušnému správnímu orgánu, který zahájil řízení o přestupku proti občanskému soužití dle § 7 odst. 1 písm. c) bod 1., 4. „zákona o některých přestupcích“.

Na základě provedeného dokazování, shromážděných důkazů a výpovědí zúčastněných osob dospěl správní orgán k závěru, že p. Novák naplnil skutkovou podstatu přestupku proti občanskému soužití. Správní orgán tedy udělil p. Novákovi pokutu ve výši 5.000, - Kč. Dále mu bylo doporučeno zdržet se jakéhokoliv dalšího obdobného chování vůči sousedům a vyhledat odbornou pomoc ohledně jeho problémů s alkoholem a konfliktního chování. Byl poučen, že v případě opakování se podobných incidentů, budou tresty za nevhodné chování přísnější a výše pokuty se bude zvyšovat, čemuž p. Novák rozuměl a přislíbil, že takové jednání nebude opakovat. P. Novák se proti rozhodnutí neodvolal, a pokuta byla do 30 dnů uhrazena.

Případ tohoto sousedského konfliktu ukazuje, jak důležitá je rychlá a efektivní reakce policie a správního orgánu na incidenty, které mohou eskalovat v závažnější konflikty. Správní orgán zvolil správní trest odpovídající závažnosti jednání, uložení pokuty je taktéž nejčastější trest za spáchání přestupku proti občanskému soužití. Správní orgán poučil přestupce o možných důsledcích opakovaných porušení práva. Tento případ poukazuje na důležitost provedení dechových zkoušek na místě u zúčastněných osob, které mohou opodstatnit agresivní chování osob pod vlivem alkoholu a také zdůrazňuje důležitost svědectví při spravedlivém rozhodování správního orgánu.

5.2 Situační příklad č. 2

Na tísňovou linku 158 bylo telefonicky ohlášeno pí. Královou, že došlo k fyzickému napadení mezi dvěma muži v restauraci „Na Vršku“. Na místo byla vyslána hlídka místně příslušného útvaru Policie ČR, která se po příjezdu spojila s oznamovatelkou pí. Královou, servírkou v podniku. Uvedla, že do restaurace přišli pravidelní zákazníci a to p. Svoboda a p. Veselý. Tito měli zprvu v poklidu sedět u stolu, popíjeli pivo a bavili se. Následně se začali v restauraci hlasitě dohadovat a poté p. Veselý udeřil p. Svobodu pravou rukou sevřenou v pěst do obličeje, načež p. Svoboda upadl na zem. Obsluha ihned zavolala na tísňovou linku 158 a pokusila se situaci uklidnit.

Hlídka PČR se na místě spojila s p. Svobodou, který uvedl, že seděl se svým kamarádem p. Veselým u stolu a pili pivo. Poté se měli začít bavit o fotbale, přičemž každý z nich fandí jinému týmu a z toho důvodu došlo ke slovní rozepři. Poté se měl p. Veselý zvednout ze židle a pravou rukou sevřenou v pěst ho udeřil do oblasti obličeje, načež p. Svoboda upadl na zem. P. Svoboda uvedl, že nevyžaduje lékařské ošetření, že je bez zranění a že si následující den dojde ke svému praktickému lékaři a následně se dostaví na místně příslušný útvar PČR k podání vysvětlení a přinese s sebou také danou lékařskou zprávu. P. Svoboda byl bez zjevného zranění, měl pouze mírně zarudlou a pohmožděnou levou část obličeje. U p. Svobody byla z důvodu, že popíjel pivo, provedena dechová zkouška ověřeným analyzátozem Dräger, kdy výsledek zkoušky byl pozitivní s hodnotou 0.41‰ alkoholu v dechu.

Hlídka dále hovořila s p. Veselým, který potvrdil slovní konflikt, avšak popřel, že by mělo jít o větší fyzické napadení. Na dotaz, zda si uvědomuje, že ublížil druhé osobě, odpověděl, že „to nebylo nic vážného“. Při jednání s hlídkou působil pod vlivem

alkoholu, nespolupracoval a zlehčoval situaci. Následně u něho byla provedena dechová zkouška ověřeným analyzátozem Dräger, kdy výsledek zkoušky byl pozitivní s hodnotou 0.93‰ alkoholu v dechu.

Hlídka PČR následně také hovořila se servírkou dané restaurace a zároveň svědkyní celého incidentu s pí. Královou, která potvrdila, že nejdříve došlo k nějaké slovní rozepři mezi p. Svobodou a p. Veselým, kdy následně p. Veselý udeřil pravou rukou sevřenou v pěst p. Svobodu, který upadl na zem. Následně byla i u pí. Králové z důvodů správného zhodnocení situace provedena dechová zkouška ověřeným analyzátozem Dräger, kdy výsledek zkoušky byl negativní s hodnotou 0.00 ‰ alkoholu v dechu.

Po zjištění všech potřebných informací a skutečností na místě, hlídka PČR sepsala o celém incidentu úřední záznam, kdy se celá věc neoznamovala na příslušný správní orgán, ale čekalo se až p. Svoboda dorazí následující den na místně příslušný útvar PČR se svou lékařskou zprávou od praktického lékaře a k celé věci podá vysvětlení.

Následující den se p. Svoboda dostavil na místně příslušný útvar, s sebou přinesl lékařskou zprávu od praktického lékaře, ve které bylo uvedeno, že v obličejové části nemá žádné zlomené kosti a došlo pouze k pohmoždění levé části obličeje v oblasti tváře. Následně byl příslušným policistou vyslechnut a o celé věci byl zpracován úřední záznam o podaném vysvětlení. Po vyslechnutí p. Svobody byl celý spis zkompletován a případ byl postoupen příslušnému správnímu orgánu, který zahájil řízení o přestupku proti občanskému soužití dle § 7 odst. 1 písm. b) „zákona o některých přestupcích“.

Na základě provedeného dokazování, shromážděných důkazů a výpovědí zúčastněných osob dospěl správní orgán k závěru, že p. Veselý naplnil skutkovou podstatu přestupku proti občanskému soužití dle § 7 odst. 1 písm. b) „zákona o některých přestupcích“. Za spáchání tohoto přestupku byla p. Veselému udělena pokuta ve výši 7.000, - Kč. Správní orgán mu rovněž doporučil, aby se zdržel dalšího obdobného chování, kdy byl poučen, že opakované situace budou řešeny přísnějším přístupem i trestem. P. Veselý se proti rozhodnutí neodvolal a pokutu uhradil v určené lhůtě, tedy do 30 dnů.

V tomto případě správní orgán uložil pokutu vyšší, než v situačním příkladu č. 1, pravděpodobně vzhledem k posouzení celé situace a z důvodu, že došlo k ublížení na zdraví, a ne pouze ke slovní rozepři.

5.3 Situační příklad č. 3

Na tísňovou linku 158 bylo oznámeno pí. Malou, že jí sousedka bouchá na dveře, křičí na ní u vchodových dveří. Na místo byla vyslána hlídka místně příslušného útvaru Policie ČR, která se po příjezdu spojila s oznamovatelkou, pí. Malou. Ta uvedla, že již několik měsíců má se svou sousedkou, pí. Kučerovou, opakované problémy, kdy ji neustále slovně napadá, schválně hlučně zavírá dveře a celkově jí dělá problémy.

Konflikt měl tentokrát vyvrcholit poté, co pí. Malá nechala na chodbě ve společných prostorách karton s prázdnými sklenicemi, které chtěla následně odnést do kontejneru. Paní Kučerová měla začít bouchat na její dveře a velmi hlasitě křičet, že „už má dost těch haraburdí“ a „jestli to okamžitě nezmizí, tak to rozkope“. Když pí. Malá otevřela dveře, byla pí. Kučerová již v prudkém afektu a začala na ni křičet, že je „prasnice“. Následně pí. Malá zavřela dveře a telefonicky kontaktovala Policii ČR.

Hlídka na místě hovořila také s pí. Kučerovou, která působila rozrušeně, nicméně byla ochotná komunikovat. Uvedla, že má s pí. Malou dlouhodobé neshody, které pramení především ze sporů o úklid společných prostor. Přiznala, že křičela vzhledem k jejich neshodám, ale že to nebylo jednostranné. U pí. Kučerové byla provedena dechová zkouška ověřeným analyzátozem Dräger, kdy výsledek byl pozitivní s hodnotou 0.87 ‰ alkoholu v dechu.

Taktéž byla provedena dechová zkouška u pí. Malé, kdy výsledek zkoušky byl negativní s hodnotou 0.00 ‰ alkoholu v dechu.

Hlídka Policie ČR celou událost řádně zadokumentovala na úřední záznam a věc postoupila k dořešení příslušnému správnímu orgánu s podezřením na přestupek proti občanskému soužití podle § 7 odst. 1 písm. c) bod 4. „zákona o přestupcích“.

Správní orgán po prostudování všech podkladů a výpovědí dospěl k závěru, že pí. Kučerová svým jednáním naplnila skutkovou podstatu přestupku proti občanskému soužití, neboť pí. Malou opakovaně slovně urážela. S přihlédnutím k tomu, že se jednalo o první prokázané přestupkové jednání, byla paní Kučerové uložena pokuta ve výši 3.000 Kč. Současně jí bylo doporučeno vyvarovat se podobného jednání v budoucnu, zejména v souvislosti s konzumací alkoholu. Byla poučena, že v případě opakování mohou následky být závažnější, včetně vyšší pokuty nebo dalších opatření.

Paní Kučerová se proti rozhodnutí neodvolala a pokutu uhradila ve stanovené lhůtě.

V tomto případě správní orgán uložil nižší pokutu než v předešlých případech, pravděpodobně vzhledem k nižší hodnotě alkoholu v dechu, k tomu že se jednalo o první zaznamenaný přestupek a že se celá věc netýkala více sousedů.

5.4 Situační příklad č. 4

Na tísňovou linku 158 bylo v dopoledních hodinách oznámeno pí. Burešovou, že její soused, p. Svoboda, jí nadával kvůli úklidu společných prostor v domě a celkově se choval neuctivě. Na místo byla vyslána hlídka místně příslušného útvaru Policie ČR, která se spojila s pí. Burešovou. Ta uvedla, že bydlí v bytovém domě již přes 20 let a s panem Svobodou sdílí společný vchod a schodiště. Poslední týdny se prý opakovaně stávalo, že p. Svoboda neuklízí po svých domácích mazlíčcích, a když jej na to dnešního dne upozornila, začal na ni křičet a nadával jí „starej se o sebe stará bábo“.

K incidentu mělo dojít přímo na chodbě domu, kde se obě osoby náhodně potkaly. Fyzického kontaktu, tedy jakéhokoliv ublížení na zdraví se nedopustil. Pí. Burešová byla rozrušená, ale uvedla, že není zraněná a lékařské ošetření nevyžaduje, že pouze došlo k nevhodnému jednání ze strany p. Svobody.

Hlídka následně hovořila i s p. Svobodou, který se ke svému jednání přiznal. Uvedl, že byl ve stresu kvůli pracovnímu vytížení a vyjel na pí. Burešovou v afektu. Své chování zpětně uznal jako nevhodné.

Z důvodu správného posouzení byla u obou osob provedena dechová zkouška ověřeným analyzátozem Dräger a v obou případech byl výsledek negativní s hodnotou 0.00‰ alkoholu v dechu.

K incidentu se rovněž vyjádřila pí. Šedivá, jiná obyvatelka domu, která sdělila, že mezi pí. Burešovou a p. Svobodou dlouhodobě panuje napjatá atmosféra, ale dosud se nikdy nejednalo o nic vážného a šlo spíše o výměnu názorů. Přesto potvrdila, že slyšela z chodby zvýšený hlas a urážlivé poznámky.

Po zadokumentování celé události hlídka zpracovala úřední záznam a případ byl postoupen příslušnému správnímu orgánu. Ten zahájil řízení o přestupku proti občanskému soužití dle § 7 odst. 1 písm. a) „zákona o přestupcích“.

Na základě výpovědí, skutečností zjištěných na místě a přiznání samotného p. Svobody správní orgán konstatoval, že došlo k naplnění skutkové podstaty přestupku. Vzhledem k tomu, že se jednalo o první přestupek, nebyl spojen s fyzickým napadením,

nedošlo ke zranění ani ke škodě na majetku a pachatel projevil lítost nad svým jednáním, bylo rozhodnuto o uložení správního trestu napomenutí. V rámci rozhodnutí byl také poučen o tom, že při případném dalším podobném chování bude správní trest přísnější, jako například, že bude uložena pokuta.

Tento případ ukazuje, že i drobná verbální agresivita mezi sousedy může být považována za přestupek, a i když nebyla uložena pokuta, správní orgán využil nástroj prevence prostřednictvím napomenutí.

5.5 Situační příklad č. 5

Na tísňovou linku 158 bylo v odpoledních hodinách oznámeno pí. Lacinovou, že její soused, p. Malý ji opakovaně zasahuje do běžného užívání bytu tím, že záměrně špiní její schránku. Na místo byla vyslána hlídka místně příslušného útvaru Policie ČR, která se spojila s pí. Lacinovou. Pí. Lacinová uvedla, že soused ji opakovaně zasahuje do běžného užívání bytu tím, že záměrně špiní její schránku neznámou látkou.

Na místě bylo zjištěno, že schránka byla skutečně opakovaně znečištěna neznámou látkou, jakousi lepkavou tekutinou. Schránka jako taková nicméně nebyla poškozena. Následně bylo hovořeno s p. Malým, který připustil, že jednání učinil z důvodu dlouhodobého napětí, protože pí. Lacinová podle něj příliš hlučně zamyká dveře a bouchá s nimi. Uvedl, že se jednalo o jakýsi sladký lepkavý sirup. Uvedl, že nechtěl schránku poškodit ani pí. Lacinové nijak ublížit, jen si z ní udělal trochu srandu.

Celá věc byla předána správnímu orgánu, který vyhodnotil chování p. Malého jako přestupek proti občanskému soužití dle § 7 odst. 1 písm. c) bod 3. zák. č. 251/2016 Sb., neboť šlo o úmyslné jednání s cílem dopustit se vůči jinému schválnosti. Na základě výpovědí, skutečností zjištěných na místě a přiznání samotného p. Malého správní orgán konstatoval, že došlo k naplnění skutkové podstaty přestupku. Vzhledem k opakovanému jednání a jeho cílenosti mu byla uložena pokuta ve výši 4.000,- Kč a současně byl poučen, že v případě opakování takového jednání může být výše pokuty mnohem větší.

Přestože nedošlo k žádnému majetkovému poškození, šlo o cílené a opakované jednání, které zasahovalo do každodenního života poškozené. Významným faktorem byla dlouhodobost konfliktu mezi sousedy a skutečnost, že pachatel své jednání přiznal a sám přiznal úmysl sousedku „potrápit“. Tento případ dobře ilustruje, že i zdánlivě „neškodné“ či „humorné“ schválnosti mohou naplnit skutkovou podstatu přestupku, pokud narušují

běžné soužití a obtěžují druhou osobu. Uložená pokuta byla v tomto případě přiměřená, především s ohledem na opakovaný charakter jednání a jasně deklarovaný úmysl p. Malého.

5.6 Situační příklad č. 6

Na tísňovou linku 158 bylo telefonicky oznámeno pí. Adamovou, že došlo k fyzickému napadení mezi dvěma muži na autobusové zastávce. Na místo byla vyslána místně příslušná hlídka Policie SR, která se po příjezdu spojila s oznamovatelkou pí. Adamovou, jež čekala na zastávce a byla svědkem incidentu. Uvedla, že p. Kováč a p. Lacko se začali hádat kvůli tomu, že p. Lacko předběhl p. Kováče ve frontě na autobus. Hádku přerostla ve fyzický konflikt, kdy p. Lacko udeřil p. Kováče otevřenou dlaní pravé ruky do obličeje a následně do něj strčil, přičemž p. Kováč spadl na zem a utrpěl odřeniny na lokti. Oznamovatelka okamžitě zavolala na tísňovou linku 158.

Hlídka PSR se na místě spojila s p. Kováčem, který uvedl, že stál ve frontě, když se p. Lacko postavil před něj. Po upozornění, aby se vrátil na konec řady, mu měl p. Lacko začít nadávat a následně ho měl udeřit otevřenou dlaní pravé ruky do levé části obličeje a strčit do něj tak, že upadl na zem a odřel si loket pravé ruce. P. Kováč odmítl lékařské ošetření, uvedl že si odřený loket ošetří sám. Dále však uvedl, že si způsobená zranění zdokumentuje, dojde si ke svému praktickému lékaři a dostaví se na místně příslušný útvar PSR.

Hlídka následně hovořila s p. Lackem, který přiznal slovní výměnu, avšak tvrdil, že p. Kováč ho provokoval a sám se k němu přiblížil, přičemž se cítil ohrožený, a proto p. Kováče strčil, ale uvedl, že ho neudeřil.

Následující den se p. Kováč dostavil na místně příslušný útvar PSR i s lékařskou zprávou od svého praktického lékaře. Následně byl k věci vyslechnut policistou SR a podané vysvětlení o celém incidentu bylo zaznamenáno na úřední záznam. Po zjištění všech podstatných skutečností byla celá věc předána příslušnému správnímu orgánu k projednání.

Na základě provedeného dokazování, shromážděných důkazů a výpovědí účastníků dospěl správní orgán k závěru, že p. Lacko naplnil skutkovou podstatu přestupku proti občanskému soužití podle § 49 odst. 1 písm. d) „zákona o priestupkoch“, tím že došlo k drobnému ublížení na zdraví. Následně byla p. Lackovi uložena pokuta ve

výši 150 eur. Byl poučen o tom, že v případě opakování podobného chování může být sankce přísnější. P. Lacko se proti rozhodnutí neodvolal a pokutu uhradil ve stanovené lhůtě.

Můžeme poukázat na to, že věc nebyla kvalifikována dle § 49 odst. 1 písm. b) „zákona o priestupkoch“ jako „Priestupku sa dopustí ten, kto inému z nedbanlivosti ublíži na zdraví“, jelikož se nejednalo o ublížení na zdraví z nedbalosti. Věc je proto kvalifikována dle § 49 odst. 1 písm. d) „zákona o priestupkoch“ jako „Priestupku sa dopustí ten, kto úmyselne naruší občianske spolunažívanie drobným ublížením na zdraví“.

5.7 Situační příklad č. 7

Na tísňovou linku 158 bylo oznámeno, že došlo k incidentu mezi p. Bednárikem a p. Hudcem v kavárně „Na rohu“. Na linku 158 se telefonicky obrátil p. Hudec, který uvedl, že se stal obětí hrubých urážek a pomluv ze strany p. Bednárika. Na místo byla vyslána místně příslušná hlídka Policie SR.

Po příjezdu se hlídka zkontaktovala s p. Hudcem, který uvedl, že se v kavárně náhodně setkal s p. Bednárikem, se kterým měl v minulosti pracovní neshody. Když se p. Hudec chystal objednat si kávu, p. Bednárik na něj začal před ostatními hosty kavárny hlasitě křičet a urážet ho, přičemž použil výrazy jako „podvodník“, „klamár“ a „neschopný člověk“. P. Hudec měl za to, že tato slova poškozují jeho čest a dobrou pověst. Uvedl, že se snažil incident ignorovat, ale po několika minutách se rozhodl zavolat policii, neboť měl obavy, že slovní útoky budou pokračovat. Dále dodal, že mezi ním a p. Bednárikem nedošlo k žádnému fyzickému kontaktu ani dalším výhrůžkám.

Hlídka následně vyslechla p. Bednárika, který přiznal, že na p. Hudce křičel a nazval ho výše zmíněnými výrazy. Tvrdil však, že jeho výroky byly pravdivé a že pouze vyjádřil svůj názor na jeho charakter. Přiznal, že byl rozrušený kvůli pracovním sporům, které měli v minulosti.

Po zjištění všech informací od obou mužů, hlídka PSR zpracovala úřední záznam o celém incidentu a věc předala příslušnému správnímu orgánu pro projednání přestupku proti občanskému soužití dle § 49 odst. 1 písm. a) „zákona o priestupkoch“.

Správní orgán následně zahájil řízení a obě strany byly předvolány k ústnímu jednání. Během tohoto jednání p. Bednárik zopakoval svou lítost nad incidentem a

veřejně se p. Hudcovi omluvil. P. Hudec omluvu přijal a uvedl, že netrvá na dalším projednávání věci ani na udělení sankce. Vzhledem k tomu, že mezi stranami došlo k usmíření, které je u daného přestupku možné dle § 78 „zákona o priestupkoch“, správní orgán rozhodl o zastavení řízení a žádný trest nebyl uložen.

Tento případ ukazuje důležitost správního řízení v otázkách ochrany cti a důstojnosti občanů, ale zároveň i možnost alternativního řešení sporu formou smíru mezi zúčastněnými stranami. Cílem přestupkového řízení není vždy pouze trestat, ale v některých případech i zprostředkovat smírné řešení konfliktů, které přispívá k zachování dobrých mezilidských vztahů.

Případ tak zároveň ukazuje, že přestupkové řízení může sloužit i jako platforma pro obnovu narušených vztahů, nikoliv pouze jako nástroj k potrestání. Vhodné využití smíru v přestupkovém řízení tak může přispívat ke zmírnění konfliktů, udržení sociální soudržnosti a efektivnímu využití správních kapacit.

5.8 Situační příklad č. 8

Na tísňovou linku 158 bylo telefonicky oznámeno p. Dobiášem, že byl napaden sousedem v bytovém domě. Na místo byla vyslána místně příslušná hlídka Policie SR, která se spojila s p. Dobiášem a ten uvedl, že šel vyhodit odpadky, když ho v přízemí domu zastavil soused p. Farkaš a začal mu vulgárně nadávat kvůli dlouhodobému hluku z bytu p. Dobiáše. Po slovní rozepři měl p. Farkaš p. Dobiáše uchopit za límec bundy a přitisknout ho ke zdi, přičemž mu opakovaně vyhrožoval slovy jako „ešte raz ma zobudíš, tak ťa rozbijem“ a „naučím ťa správať sa ako človek“. Fyzickému ublížení na zdraví však nedošlo.

Hlídka Policie SR si všimla kamerových systému v hale bytového domu. P. Dobiáš uvedl, že se jedná o jeho kamerový systém a následně hlídce poskytnul záznam z bezpečnostní kamery umístěné ve vstupní hale bytového domu, na kterém byl incident částečně zaznamenan. Na záznamu bylo vidět, jak p. Farkaš prudce přistoupil k p. Dobiášovi a fyzicky ho zatlačil ke zdi. Záznam navíc obsahoval i částečně slyšitelné výhrůžky.

S p. Farkašem bylo následně hovořeno, kdy své jednání přiznal, avšak uvedl, že jednal v afektu, protože byl několikrát probuzen hlasitou hudbou a dupáním z horního

bytu. Přiznal, že výhrůžky pronesl, ale neplánoval je realizovat. Uvedl, že jeho záměrem bylo pouze zastrašení, nikoliv skutečné ublížení.

Po vyhodnocení zajištěných důkazů, zejména kamerového záznamu a výpovědí obou stran, hlídka celou věc zadokumentovala na úřední záznam a následně byla věc předána příslušnému správnímu orgánu pro projednání přestupku proti občanskému soužití dle § 49 odst. 1 písm. d) „zákona o priestupkoch“, neboť jednání p. Farkaše naplnilo skutkovou podstatu tohoto přestupku.

Správní orgán následně zahájil řízení, v jehož průběhu p. Farkaš zopakoval své přiznání. Vzhledem k tomu, že se jednalo o první přestupek, nedošlo ke zranění a p. Farkaš projevil ochotu k nápravě, byla mu uložena bloková pokuta ve výši 150 eur. P. Farkaš se proti rozhodnutí neodvolal a pokutu uhradil ve stanovené lhůtě.

Při rozhodování o sankci správní orgán zohlednil více polehčujících okolností, jako je čistý přestupkový rejstřík pachatele, přiznání, ochotu spolupracovat a skutečnost, že k fyzickému zranění nedošlo. Zároveň však neopomenul nebezpečnost jednání z pohledu občanského soužití, zejména ve vztahu k výhrůžkám násilím. Takové jednání může v poškozené osobě vzbudit vážné obavy o bezpečnost a vést k narušení běžného života v domě. I přesto, že p. Farkaš tvrdil, že šlo pouze o „zastrašení“, správní orgán správně konstatoval, že subjektivní úmysl pachatele nemění objektivní závažnost jednání.

Tento případ ilustruje využití moderních technologií (kamerových záznamů) v přestupkovém řízení a zároveň upozorňuje na důsledky výhrůžek, které i bez fyzického napadení mohou být kvalifikovány jako přestupek proti občanskému soužití.

Z hlediska preventivního významu lze považovat tento případ za přínosný i v tom, že upozorňuje na hranice únosného chování v sousedských sporech. Opakované konflikty spojené s hlukem jsou sice častým zdrojem frustrace, avšak jejich řešení formou výhrůžek či fyzického kontaktu je nepřípustné. Právě právní kvalifikace takového jednání jako přestupku a jeho řádné projednání správním orgánem pomáhá nastavit jasné mantinely akceptovatelného chování v občanském soužití.

Tento případ je rovněž ilustrací tzv. restorativního přístupu, kdy sankce není uložena pouze represivně, ale i s ohledem na možnost nápravy chování pachatele. Uložení nižší blokované pokuty ve spojení s vyjádřením lítosti ze strany p. Farkaše tak naplnilo preventivní i výchovnou funkci správního trestání.

5.9 Situační příklad č. 9

Na tísňovou linku 158 telefonicky oznámil p. Tóth, že byl v parku u obchodního centra slovně napaden neznámým mužem, který ho před svědky hrubě urážel a zesměšňoval.

Na místo byla vyslána místně příslušná hlídka Policie SR, která po příjezdu zjistila, že p. Tóth seděl na lavičce u fontány, když k němu přistoupil neznámý muž a začal mu nadávat slovy jako „ty chudáku, co tu vůbec děláš?“ nebo „běž zpátky do té své díry, nulo“. Následně zesměšňoval jeho vzhled a oblečení a po chvíli odešel bez fyzického kontaktu.

Hlídka si vyslechla vyjádření p. Tótha, který potvrdil výše uvedené skutečnosti a dodal, že se cítil ponížen před ostatními přítomnými lidmi. Neutrpěl žádná zranění a lékařské ošetření nepožadoval.

Policisté následně vypátrali p. Hrušku přibližně sto metrů od místa incidentu, v blízkosti fitness parku. Ten se k celému incidentu přiznal s tím, že byl rozrušený a podrážděný kvůli osobním problémům a chtěl si „vybít zlost“. Uvedl, že nechtěl p. Tótha fyzicky napadnout, pouze ho slovně „srovnat“.

U obou zúčastněných mužů byla provedena dechová zkouška ověřeným analyzátozem Dräger, kdy výsledky obou zkoušek byly negativní s hodnotou 0.00% alkoholu v dechu.

Po provedení nezbytných úkonů a sepsání úředního záznamu byla věc postoupena místně příslušnému správnímu orgánu. Správní orgán posoudil věc jako přestupek proti občanskému soužití dle § 49 odst. 1 písm. a) „zákona o priestupkoch“. Vzhledem k tomu, že šlo o první přestupek, nešlo o fyzické napadení, nedošlo k větší újmě a p. Hruška projevil lítost, rozhodl správní orgán o uložení napomenutí dle § 11 odst. 1 písm. a) „zákona o priestupkoch“. Správní orgán při rozhodování správně zohlednil, že se jednalo o první přestupek, nedošlo k dalšímu eskalování konfliktu a jednání bylo motivováno osobní frustrací, nikoli záměrným útokem na osobní čest oběti. Sankce ve formě napomenutí tak byla přiměřená, neboť naplnila preventivní účel trestání a poskytla pachateli šanci k nápravě bez nutnosti represivního postihu.

P. Hruška byl poučen o tom, že v případě opakování podobného chování mu může být uložena přísnější sankce, a to například pokuta, kdy p. Hruška uvedl, že podobné jednání nebude opakovat. P. Tóth byl o rozhodnutí informován a uvedl, že jej považuje za dostačující.

Případ zároveň ukazuje schopnost policie i správního orgánu řešit mírnější formy konfliktního chování neformálnějším způsobem, s důrazem na obnovu narušených vztahů a na prevenci opakování. Tento postup odpovídá principům správního uvážení, které umožňuje orgánům veřejné moci přizpůsobit rozhodnutí konkrétním okolnostem případu, zejména v oblasti přestupků proti občanskému soužití, které se často odehrávají v dynamickém sociálním prostředí.

Z širšího hlediska jde o příklad, kdy je důležité nebagatelizovat verbální útoky, neboť mohou mít dlouhodobý vliv na pocit bezpečí a důstojnosti jednotlivce, obzvláště v případech, kdy se odehrávají na veřejnosti a za přítomnosti svědků. Právě existence tohoto typu právní úpravy dává občanům možnost domoci se ochrany své cti a důstojnosti i v případech, kdy nejsou fyzicky napadeni, ale přesto jsou veřejně ponižováni.

5.10 Situační příklad č. 10

Na tísňovou linku 158 bylo telefonicky oznámeno, že došlo ke slovnímu konfliktu mezi dvěma osobami. Na místo byla vyslána místně příslušná hlídka Policie SR

Na místě bylo zjištěno, že se incident odehrál na autobusové zastávce v ranních hodinách, kde starší žena pí. Valachová slušně požádala mladého muže p. Hudáka, aby přestal nahlas pouštět hudbu z mobilního telefonu bez sluchátek. Na tuto výzvu reagoval pan Hudák slovy: „Čo si tu vyskakuješ, ty stará čarodejnica? Také ako ty by už mali sedieť doma a neotravovať ľudí!“ Poté pokračoval v dalších hrubých urážkách, které zřetelně slyšeli i ostatní čekající cestující.

Dále bylo zjištěno, že mezi p. Hudákem a pí. Valachovou neexistoval žádný předchozí vztah, tudíž se neznali a že k incidentu skutečně došlo na veřejném místě. Výpovědi svědků, které se taktéž nacházeli na autobusové zastávce, potvrdily, že urážky byly proneseny hlasitě a agresivním tónem. Pan Hudák své chování přiznal s tím, že reagoval v afektu, ale uznal, že slova byla přehnaná.

Po posouzení celé situace hlídka PSR vyhodnotila jednání p. Hudáka jako přestupek proti občanskému soužití podle § 49 odst. 1 písm. a) zákona č. 372/1990 Sb. o přestupcích, tedy ublížení na cti urážkou. Vzhledem k okolnostem případu, přiznání pachatele a souhlasu s projednáním v blokovém řízení mu byla na místě uložena pokuta ve výši 25 eur, kterou na místě zaplatil a případ byl tímto uzavřen.

Tento situační příklad poukazuje na to, že ne všechny přestupky proti občanskému soužití musí být předávány správnímu orgánu a musí se v nich vést správní řízení. Slovenská právní úprava umožňuje PSR vyřídit přestupek v tzv. blokovém řízení, a to v případě, že je skutek spolehlivě zjištěn a obviněný souhlasí s uloženou pokutou. Tento postup přináší řadu výhod především rychlost a efektivitu projednání přestupku, neboť odpovědnost pachatele je vyvozena okamžitě, bez zbytečného odkladu. Zároveň dochází k úspoře administrativních nákladů a personálních kapacit správních orgánů, které se tak mohou věnovat závažnějším případům. Dále je třeba zmínit okamžitý výchovný efekt tohoto přístupu, protože pachatel je bezprostředně konfrontován s následky svého jednání, což může mít výrazný preventivní účinek. Vhodné použití blokového řízení rovněž přispívá k rychlému a neeskalujícímu vyřešení konfliktu, zvláště tehdy, kdy mezi účastníky neexistuje dlouhodobý spor. Významné je i zachování procesních práv pachatele, který má možnost s uložením pokuty nesouhlasit a požadovat projednání věci ve správním řízení. Blokové řízení tak představuje důležitý a efektivní nástroj správního trestání, který má své opodstatnění zejména u méně závažných přestupků a přispívá k pružnému fungování celého systému postihování narušení občanského soužití.

5.11 Vyhodnocení situačních příkladů

Policie České i Slovenské republiky se při řešení přestupků proti občanskému soužití řídí obdobnými zásady, které vycházejí ze srovnatelného právního rámce a historické návaznosti obou právních systémů. Přestože základní přístup k těmto přestupkům je v obou státech podobný, lze identifikovat určité rozdíly v konkrétním provedení a důrazu na některé aspekty řízení.

V obou zemích je klíčovým úkolem policie při řešení přestupků proti občanskému soužití především okamžitá reakce na incident, která zahrnuje zajištění veřejného pořádku, ochranu ohrožených osob a shromáždění důkazů potřebných pro další řízení. Policisté vyhodnocují závažnost protiprávního jednání a posuzují, zda jednání naplňuje znaky trestného činu. Pokud skutková podstata trestného činu naplněna není, případ je kvalifikován jako přestupek a následně postoupen příslušnému správnímu orgánu, který dále ve věci koná. Důraz je kladen na důkazní prostředky, mezi které patří zejména svědecké výpovědi přímých účastníků nebo nezávislých svědků, kamerové záznamy z

veřejného prostranství či soukromých objektů, lékařské zprávy dokumentující případná zranění nebo znalecké posudky.

Obě země mají ve svých právních úpravách shodné kategorie přestupků proti občanskému soužití, jako jsou například ublížení na cti, ublížení na zdraví či vyhrožování újmou na zdraví. Rozdíly mezi Českou a Slovenskou republikou spočívají například v odlišných sankcích nebo způsobu projednávání některých specifických přestupků, jak bylo podrobněji rozebráno v předchozí kapitole.

Zároveň v obou zemích platí, že pokud přestupek vykazuje známky trestného činu (např. těžké ublížení na zdraví či nebezpečné vyhrožování), přebírá případ orgán činný v trestním řízení a postup se řídí trestním právem.

Z celkového pohledu lze říct, že přístupy Policie ČR a SR jsou ve své podstatě velmi podobné, avšak určité rozdíly lze nalézt v určování přestupku, metodách řešení konfliktů či rozhodnutí správního orgánu. Oba systémy se snaží zajistit efektivní řešení přestupků proti občanskému soužití s cílem zabránit jejich eskalaci do vážnějších forem protiprávního jednání a tím chránit práva a bezpečí občanů.

6 Návrhy „de lege ferenda“

Přestupky proti občanskému soužití představují významnou oblast, která se dotýká každodenního života občanů. Policie ČR i SR se při jejich řešení potýkají s výzvami souvisejícími s dokazováním, efektivitou správních trestů a prevencí opakovaného porušování pravidel slušného chování a vzájemného respektu mezi lidmi. Přestože současná právní úprava poskytuje určité nástroje pro postih těchto přestupků, existuje několik oblastí, ve kterých by bylo možné dosáhnout zlepšení.

Jedním z problémů současné úpravy je poměrně široké vymezení skutkových podstat přestupků proti občanskému soužití. Pojmy jako „hrubé jednání“ či „způsobení újmy“ mohou být vykládány subjektivně, což vede k rozdílnému přístupu při jejich posuzování. Bylo by vhodné zvážit zpřesnění těchto definic, aby byla zajištěna větší právní jistota a předvídatelnost rozhodování správních orgánů. Inspirací by mohlo být podrobnější vymezení jednotlivých forem narušení občanského soužití, například oddělení přestupků na fyzické a verbální útoky s přesněji definovanými správními tresty.

Zatímco současný systém se soustředí zejména na represivní opatření, tedy ukládání pokut či jiných správních trestů, prevence konfliktů a možnosti smírného urovnání sporů jsou využívány jen omezeně. Zavedení povinné mediace v určitých typech přestupkových řízení by mohlo přispět k efektivnějšímu a méně konfrontačnímu řešení konfliktů. Mediace by mohla být povinná například v případech, kdy se přestupek odehrává mezi osobami, které jsou v dlouhodobém vztahu (sousedi, rodinní příslušníci, spolupracovníci). V těchto případech kolikrát dochází k tomu, že se osoby celou věcí nechtějí dále zabývat, ale zároveň ani nedojde k usmíření a konflikty se opakují.

Oběti přestupků proti občanskému soužití, zejména pokud jde o opakované slovní útoky, obtěžování nebo agresivní chování, mají často pocit, že státní orgány jejich problémy bagatelizují. V rámci zlepšení právní úpravy by bylo vhodné zavést mechanismy umožňující efektivnější ochranu obětí, například možnost uložit pachatelům přísnější opatření při opakovaných přestupcích, podobně jako je tomu u domácího násilí. Další možností je zavedení institutu „varovného opatření“, které by bylo ukládáno v případě, že pachatel byl již dříve za podobné chování postižen, a které by vedlo k přísnějšímu dohledu nad jeho chováním.

Policie i správní orgány by mohly více využívat moderní technologie k dokumentaci přestupků. Například systematictější využívání kamerových záznamů (z

městských kamer, policejních kamer, případně kamer v soukromém vlastnictví) by mohlo zjednodušit dokazování.

Zavedení digitalizace do oblasti přestupkového řízení představuje důležitý krok k jeho modernizaci a zvýšení efektivity. Například zavedení digitálních databází o opakovaných přestupcích by mohlo napomoci při rozhodování o přísnějších správních trestech pro recidivisty. V České i Slovenské republice je totiž některé přestupkové řízení stále nadměrně zdlouhavé, což snižuje jeho účinnost a v některých případech vede k tomu, že přestupky nejsou postihovány včas.

Digitalizace procesů, jako je plošné zavedení elektronického spisu, digitalizace doručování písemností, online přístup účastníků řízení k informacím o jejich případu a možnost podávat opravné prostředky elektronicky, by mohla výrazně zrychlit a zpřehlednit celkové řízení. V méně závažných případech by navíc bylo možné využít automatizované zpracování, které by ulehčilo administrativní zátěž správním orgánům.

S ohledem na současný technologický vývoj je proto žádoucí přistoupit k potřebným legislativním i systémovým změnám, které povedou k plnohodnotné digitalizaci přestupkového řízení. Tyto změny však musí být provázeny důslednou ochranou osobních údajů v souladu s požadavky GDPR. Stejně tak je důležité dbát na to, aby digitalizace neznevýhodnila určité skupiny obyvatel zejména seniory a sociálně slabší osoby, které nemusí mít přístup k internetu či moderním technologiím, či s nimi neumí tak dobře pracovat. Proto by měla být zachována i možnost tradičního, papírového kontaktu se správními orgány, aby byla každému zajištěna možnost plnohodnotné obhajoby svých práv.

V České republice je obecní policie dle zák. č. 553/1991 Sb. Zákon o obecní policii (dále jen „**zákon o obecní policii**“) oprávněna přestupky zjišťovat a oznamovat je příslušnému správnímu orgánu, avšak nemá pravomoc je objasňovat. To máme konkrétně uvedeno v § 10 odst. 2 „zákona o obecní policii“, který nám říká, že strážník je povinen bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 60 dnů, oznámit příslušnému orgánu podezření, že byl spáchán přestupek, jehož projednání patří do působnosti tohoto orgánu.⁷⁰ To znamená, že strážníci sice mohou přestupek odhalit a sepsat oznámení, avšak veškeré další řízení o přestupku včetně jeho objasnění je již v kompetenci správního orgánu nebo Policie ČR. Tento systém však může vést k administrativní zátěži a delší době vyřízení přestupkových věcí. Naopak na Slovensku má obecní policie v souladu se

⁷⁰ ČESKO. § 10 odst. 2 zákona č. 553/1991 Sb., České národní rady o obecní policii – znění od 1. 1. 2025. In: Zákony pro lidi.cz [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-553#p10-2>.

zák. č. 564/1991 Zb. Zákon Slovenskej národnej rady o obecnej polícii (dále jen „**zákon o obecnej polícii**“), širší pravomoci. Kromě samotného zjišťování přestupků je oprávněna je také objasňovat. Toto oprávnění je uvedeno v § 3 odst. 1 písm. f) „zákona o obecnej polícii“ a zní, že obecná polícia objasňuje priestupky, ak tak ustanovuje osobitný predpis.⁷¹ Což znamená, že může provádět vlastní šetření, shromažďovat důkazy a následně je předávat příslušnému správnímu orgánu k rozhodnutí. Pokud přestupek nespadá do působnosti obce, oznamuje jej jiným oprávněným orgánům, například policii nebo státní správě. Tento systém umožňuje efektivnější správní řízení a odlehčuje zatížení ostatním orgánům veřejné moci. Z hlediska návrhu „de lege ferenda“ by bylo vhodné zvážit rozšíření pravomocí obecní policie v České republice tak, aby mohla nejen přestupky oznamovat, ale také je objasňovat. Tento krok by přispěl k rychlejšímu vyřízení přestupkových věcí, snížení administrativní zátěže pro Policii ČR a větší efektivitě celého systému. Inspirací by mohla být právě slovenská úprava, která umožňuje obecní policii provádět vlastní šetření a zajišťovat důkazní materiál. Posílení pravomocí obecní policie by mohlo vést k vyšší vymahatelnosti práva a efektivnějšímu postihování přestupků na místní úrovni.⁷²

Dále víme, že v současné právní úpravě Slovenské republiky, konkrétně v „zákoně o priestupkoch“, není výslovně zakotvena odpovědnost právnických osob za přestupky proti občanskému soužití. Uvedená skutečnost vytváří právní mezeru, neboť přestupků proti občanskému soužití se mohou dopustit nejen fyzické osoby, ale také právnické nebo podnikající fyzické osoby například prostřednictvím jednání svých zaměstnanců. Z hlediska návrhu „de lege ferenda“ by bylo žádoucí doplnit do „zákona o přestupcích“ samostatný odstavce, který by výslovně stanovil, že přestupků proti občanskému soužití se mohou dopustit i právnické osoby. Zavedení této právní úpravy by zefektivnilo přestupkové řízení a správní orgány by mohly řešit přestupky právnických osob přímo, namísto hledání odpovědné fyzické osoby v rámci organizace. Inspirací pro tuto změnu by mohla být úprava v České republice, kde „zákon o některých přestupcích“, umožňuje postih právnických osob za určité typy přestupků.

Institut usmíření v přestupkovém řízení dle § 7 odst. 8 „zákona o některých přestupcích“ umožňuje zastavit řízení v případě přestupku proti občanskému soužití

⁷¹ SLOVENSKO. § 3 odst. 1 písm. f) zákona č. 564/1991 Zb. Zákon Slovenskej národnej rady o obecnej polícii – znění od 01. 01. 2024. In: *Zakony pre ludi.sk* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1991-564>.

⁷² KRÍHA, J., METEŇKO. *Korupce a další vybrané protispolečenské jevy v současné společnosti*. Studia. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2016, s. 91-105.

ublížení na cti, tedy dle § 7 odst. 1 písm. a). Taktéž v „zákoně o priestupkoch“ je institut takzvaného smíru uvedený § 78 a dle § 76 odst. 1 písm. k) umožňuje zastavit řízení opět v případě přestupku proti občanskému soužití ublížení na cti, tedy dle § 49 odst. 1 písm. a). U tohoto konkrétního přestupku dle § 7 odst. 1 písm. a) máme také uvedeno v § 7 odst. 7, že řízení o přestupku lze zahájit či v již zahájeném řízení o přestupku lze pokračovat pouze se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku. Tento mechanismus tedy lze využít pouze při projednávání přestupku správním orgánem a to poté, co se zahájí řízení o přestupku i se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku. Naopak slovenský „zákon o priestupkoch“ nám toto neuvádí, tedy řízení o přestupku týkající se přestupku ublížení na cti dle § 49 odst. 1 písm. a) lze zahájit i bez souhlasu. Vhodné by bylo rozšířit možnost usmíření i na další přestupky proti občanskému soužití, jako jsou hrubé urážky či výhrůžky. Zavedení mediace jako součásti smíru by navíc mohlo pomoci efektivně řešit konflikty mezi stranami a snížit zátěž správních orgánů v obou zemích.

Další možný návrh představuje vytvoření centralizovaného informačního systému pro evidenci přestupků proti občanskému soužití, a to na úrovni celé České republiky i Slovenské republiky. Tento systém by umožňoval správním orgánům, obecním policiím a Policii ČR/SR efektivní přístup k údajům o pachatelích, kteří se opakovaně dopouštějí přestupkového jednání vůči ostatním osobám. V současnosti jsou informace o přestupcích rozptýlené, přičemž absence jednotné evidence komplikuje odhalování recidivy, brání efektivnímu využití sankční gradace a znesnadňuje analýzu přestupkových trendů na celostátní úrovni. Takový registr by zároveň mohl sloužit jako podklad pro zavedení institutu „chronického rušitele občanského soužití“, obdobně jako je tomu v některých zahraničních právních řádech u osob narušujících veřejný pořádek. Na základě kumulace evidovaných přestupků by bylo možné v odůvodněných případech přistoupit k přísnějším ochranným opatřením, např. k zákazu kontaktu s poškozenou osobou, k omezením pohybu v určitých lokalitách nebo ke stanovení povinnosti účastnit se terapeutických programů. Implementace takového systému by vyžadovala jasné stanovení pravidel pro ochranu osobních údajů, přístupová oprávnění jednotlivých subjektů a vymezení přesných podmínek pro využití údajů v rámci správního řízení. Přínosem by však byla vyšší transparentnost, lepší ochrana obětí, systematictější práce s recidivisty a celkově účinnější potírání přestupků proti občanskému soužití. Navržené opatření by tedy mohlo přispět nejen k větší spravedlnosti a prevenci, ale i ke zvýšení důvěry veřejnosti ve funkčnost systému správního trestání.

Další oblastí, která si zasluhuje pozornost je systematické vyhodnocování účinnosti správních trestů a ochranných opatření ukládaných za přestupky proti občanskému soužití. V současné době chybí ucelený a pravidelně aktualizovaný mechanismus, který by sledoval počty spáchaných přestupků v této oblasti a zároveň analyzoval, zda a jaký vliv měly uložené sankce na chování pachatelů, včetně míry jejich recidivy. Zavedení pravidelného sběru a vyhodnocování dat by umožnilo lépe porozumět tomu, které formy správních trestů nebo ochranných opatření skutečně vedou k nápravě pachatelů a snižují riziko opakovaného porušování zákona. Na základě těchto poznatků by bylo možné cíleně upravovat právní úpravu a zavádět účinnější preventivní nástroje. Součástí takového vyhodnocování by mělo být také sledování dopadů jednotlivých opatření na oběti například, zda se po zásahu správního orgánu zlepšila jejich subjektivní i objektivní bezpečnost a zda došlo k deeskalaci konfliktu. Data získaná z těchto analýz by mohla sloužit jako podklad pro rozhodování zákonodárců, ministerstev i správních orgánů při tvorbě a aplikaci právních předpisů. Zavedení takového systému by přispělo ke zvýšení transparentnosti přestupkového řízení, umožnilo by cílenější a efektivnější prevenci a vedlo by ke spravedlivějšímu nastavení systému správního trestání. V konečném důsledku by to mohlo napomoci k vyšší ochraně práv poškozených osob i k účinnější resocializaci pachatelů a snížení recidivy. Tento systém by mohl být doprovázen se systémem, který jsem uváděla výše.

Současná úprava přestupků proti občanskému soužití v České republice i na Slovensku poskytuje určité možnosti k jejich řešení, avšak v praxi se ukazuje řada problémů, které by mohly být eliminovány či zmírněny legislativními úpravami. Výše uvedené návrhy by mohly přispět k efektivnějšímu a spravedlivějšímu postihu těchto deliktů. Vzhledem k tomu, že přestupky proti občanskému soužití často eskalují do vážnějších forem konfliktů, by se taková opatření mohla stát důležitým nástrojem pro zajištění bezpečnějšího a ohleduplnějšího soužití obyvatel obou států.

7 Vyhodnocení

Pro lepší přehlednost jsem rozdělila a podobnosti týkající se přestupků proti občanskému soužití v České a Slovenské republice zpracovala do tabulky.

Přestupky proti občanskému soužití		
	Česká republika	Slovenská republika
Zákon	zák. č. 250/2016 Sb. zák. č. 251/2016 Sb.	zák. č. 372/1990 Zb.
Přestupce	fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba	fyzická osoba
Správní orgán	obecní úřad obce s rozšířenou působností	obvodní úřad, nestanoví-li zákon jinak
Správní tresty/Sankce	napomenutí, pokuta, propadnutí věci nebo náhradní hodnoty, zveřejnění rozhodnutí o přestupku	napomenutí, pokuta, propadnutí věci
Pokuta	max. 20.000, - Kč	max 1.500 eur, v rozkazním řízení max. 500 eur
Ochranná opatření	omezující opatření, zabránění věci nebo náhradní hodnoty	omezující opatření, zabránění věci, probační program anebo jiný výchovný program v řízení proti mladistvému
Účastníci řízení	obviněný, poškozený, vlastník věci	obviněný, poškozený, vlastník věci, navrhovatel
Zahájení řízení	bezodkladně, nejpozději do 60 dnů	bezodkladně, nejpozději do 30 dnů
Ústní jednání	může být nařízeno	musí být vždy
Zvláštní druhy řízení	příkazní řízení, příkaz na místě	rozkazní řízení, blokové řízení

Opravný prostředek	odvolání, odpor	odvolání, odpor
Usmíření/Smír	v případě přestupku ublížení na cti	v případě přestupku ublížení na cti

Přestupky proti občanskému soužití jsou v České a Slovenské republice upraveny odlišnými právními předpisy. V České republice se daná problematika řídí „zákonem o přestupcích“ a „zákonem o některých přestupcích“, zatímco na Slovensku se uplatňuje „zákon o priestupkoch“. Již z této základní legislativní odlišnosti vyplývá, že úprava v obou zemích nemusí být identická a mohou existovat rozdíly v přístupu k postihování přestupků proti občanskému soužití, přesto, že jsi jsou země poměrně blízké.

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že v České republice může být přestupcem u přestupků proti občanskému soužití nejen fyzická osoba, ale také právnická nebo podnikající fyzická osoba. Na Slovensku je přestupcem vždy výlučně fyzická osoba. Tento rozdíl ukazuje širší definici odpovědnosti v českém právním řádu, který umožňuje postihnout i subjekty mimo fyzické osoby. Tento rozdíl by bylo pro Slovenskou republiku vhodné změnit. Pokud by se odpovědnost rozšířila i na právnické a podnikající fyzické osoby, mohly by být postihovány firmy nebo podnikatelé, kteří například prostřednictvím své činnosti porušují občanské soužití (např. šíření pomluv v médiích, šikana zaměstnanců apod.). Firmy a podnikatelé mají často větší ekonomickou sílu, a pokud způsobí újmu na občanském soužití, mohou se snadno vyhnout odpovědnosti tím, že odpovědnost nese pouze konkrétní zaměstnanec nebo jednatel. Pokud by bylo možné přímo postihnout společnost, zvýšila by se prevence i reálná vymahatelnost práva. Právnické osoby mají většinou větší finanční kapacity, a proto by u nich bylo možné stanovit vyšší pokuty, což by vedlo k účinnější prevenci před pácháním přestupků. Tato odlišnost se ukazuje jako významná například ve správních řízeních vedených kvůli opakovaným stížnostem na hlučný provoz restauračního zařízení nebo obtěžující chování správců domů. Z praktického hlediska tak český systém nabízí o něco pružnější nástroje, které umožňují reagovat na širší spektrum porušení občanského soužití.

Dále lze z tabulky vyčíst, že obě země disponují podobnými možnostmi sankcionování daných přestupků, avšak s určitými rozdíly. V České republice může být přestupce potrestán napomenutím, pokutou, propadnutím věci nebo náhradní hodnoty a zveřejněním rozhodnutí o přestupku. Na Slovensku jsou k dispozici napomenutí, pokuta, a propadnutí věci. Výraznější rozdíl je patrný ve zveřejnění rozhodnutí o přestupku, které

je specifické pro český právní řád právě v případě, že se přestupku dopustí právnická či podnikající fyzická osoba. Sankce zveřejnění rozhodnutí o přestupku se ve slovenském právu nenachází u žádných z přestupků.

Co se týče ukládání pokuty, maximální výše se v obou zemích liší. V České republice je horní hranice pokuty u přestupků proti občanskému soužití stanovena na 20.000, - Kč, zatímco na Slovensku činí maximální výše 1.500 eur, přičemž v rozkazním řízení může být pokuta nejvýše 500 eur.

V oblasti ochranných opatření existují mezi oběma státy rozdíly. V České republice lze uložit omezující opatření a zabrání věci nebo náhradní hodnoty. Slovenská úprava je rozšířena o možnost uložení probačního programu nebo jiného výchovného programu v řízení proti mladistvému.

Co se týče účastníků řízení, v obou zemích mezi ně patří obviněný. V České republice dále poškozený, ale jen v části řízení, která se týká jím uplatněného nároku na náhradu škody nebo nároku na vydání bezdůvodného obohacení. Na Slovensku taktéž poškozený, jde-li o projednávání náhrady majetkové škody způsobené přestupkem. V České republice a stejně tak na Slovensku dále vlastník věci, která může být nebo byla zabráná a opět pouze v části řízení, která se týká zabrání věci nebo náhradní hodnoty. Rozdílem je, že na Slovensku patří mezi účastníky řízení ještě takzvaný navrhovatel, na jehož návrh bylo zahájeno řízení o přestupku. Jak jsem již uváděla v předchozích kapitolách, „zákon o priestupkoch“ nabízí tuto možnost, oproti tomu české právo tuto možnost nabízelo dříve v již neúčinné právní úpravě. Nyní známe v českém právu pouze institut zahájení řízení o přestupku se souhlasem osoby přímo postižené přestupkem. Tento pojem naopak nezná slovenské právo. Hlavní rozdíl mezi oběma instituty spočívá v tom, že v Českém právu poškozený pouze uděluje souhlas k zahájení řízení, které pak vede správní orgán, zatímco ve slovenském právu musí poškozený aktivně podat návrh, aby se řízení mohlo vůbec zahájit. Tento rozdíl odráží rozlišné chápání role poškozeného v přestupkovém řízení v obou právních systémech.

Rozdílem je také doba, do kdy musí správní orgán zahájit řízení o přestupku. V obou právních systémech by mělo být řízení zahájeno bezodkladně, avšak v České republice nejpozději do 60 dnů a na Slovensku nejpozději do 30 dnů. Tento rozdíl může mít vliv na efektivitu a rychlost přestupkového řízení. Zatímco v Česku má správní orgán více prostoru pro posouzení a zajištění podkladů, slovenská úprava vytváří větší tlak na rychlé jednání. To může přispět k větší pružnosti systému, ale zároveň klade vyšší nároky na organizační zajištění činnosti příslušných orgánů. Kratší lhůta může v praxi vést k

většímu riziku, že přestupek zůstane nepostihnut, pokud orgán nestihne do zahájení řízení například zajistit všechny potřebné důkazy.

Další rozdíl spočívá v povinnosti nařízení ústního jednání. V České republice může být ústní jednání nařízeno, avšak není povinné. Na Slovensku je naopak ústní jednání povinné vždy. Tento rozdíl může mít dopad na procesní postupy a administrativní náročnost projednávání přestupků.

V českém právním systému se lze proti rozhodnutí správního orgánu odvolat a proti příkazu podat odpor. V slovenské legislativě se lze proti rozhodnutí správního orgánu taktéž odvolat a proti rozkazu podat odpor. Rozdílem je tedy, že v českém právu může správní orgán rozhodnout příkazem a dle slovenského práva může správní orgán rozhodnout rozkazem. Proti příkazu i rozkazu ale lze podat odpor.

Obě právní úpravy umožňují smírné vyřešení přestupků v případě ublížení na cti. Tento aspekt je shodný a poukazuje na snahu obou států o možnost neformálního urovnání konfliktu mezi stranami. Rozdílem je, že se tento institut v České republice nazývá „usmíření“ a na Slovensku „smír“.

Vyhodnocení přestupků proti občanskému soužití v České a Slovenské republice ukazuje, že právní úprava je v mnoha ohledech podobná, avšak existují i rozdíly. Jednotlivé rozdíly spočívají především v určení subjektů odpovědných za přestupek, pravomoci správních orgánů, typech správních trestů, výši pokut a možnostech ochranných opatření. Výše uvedená analýza ukazuje, že přestože jsou oba systémy blízké, každý z nich obsahuje specifické prvky reflektující odlišné legislativní tradice a přístupy k řešení přestupků.

Závěr

Problematika přestupků proti občanskému soužití představuje významnou oblast správního práva, která přímo ovlivňuje kvalitu mezilidských vztahů a společenské soužití. Práce se zaměřila na analýzu právní úpravy těchto přestupků v České a Slovenské republice, přičemž se soustředila na jejich správní postih, aplikační praxi a možné legislativní změny, které by mohly vést k efektivnějšímu potírání těchto deliktů.

Z provedené analýzy vyplývá, že česká i slovenská právní úprava vykazuje značné podobnosti, zejména v základních principech odpovědnosti za přestupek, procesních pravidlech správního řízení i v uplatňovaných správních trestech. Obě právní úpravy se snaží zajistit rovnováhu mezi ochranou práv jednotlivců a efektivním vynucováním právních norem. Nicméně, práce poukazuje i na důležité rozdíly mezi oběma systémy, zejména v otázce rozsahu subjektů odpovědných za přestupek, možnostech ukládání ochranných opatření a specifických procesních aspektech.

V rámci analýzy aplikační praxe byly rozebrány konkrétní situační příklady, které ilustrují praktické dopady současné právní úpravy. Dané příklady ukázaly, že efektivita správního postihu přestupků proti občanskému soužití je do značné míry závislá na důslednosti správních orgánů, možnostech dokazování a ochotě postižených osob domáhat se svých práv.

Na základě těchto zjištění byly v práci navrženy možné legislativní úpravy „de lege ferenda“, které by mohly přispět k větší efektivitě a spravedlnosti správního řízení v této oblasti. Mezi hlavní návrhy patří zvážení rozšíření odpovědnosti i na právnické a podnikající fyzické osoby ve slovenském právu, zavedení přísnějších správních trestů za opakované přestupky, případně zefektivnění procesních postupů při projednávání těchto deliktů.

Na základě rozboru a analýzy vybraných kazuistik lze konstatovat, že nejčastějšími problémy v oblasti přestupků proti občanskému soužití jsou sousedské spory, verbální konflikty, anonymní výhrůžky či hrubé jednání v soukromých i veřejných prostorech. S ohledem na tyto zjištění lze doporučit zvážení širšího využití alternativních metod řešení konfliktů, např. komunitní mediace. Ta by mohla být uplatnitelná zejména u přestupků spojených s dlouhodobým narušením vztahů a předejít tak jejich eskalaci až k trestněprávní rovině.

Přínos a význam této práce spočívá ve srovnání české a slovenské právní úpravy přestupků proti občanskému soužití, což přispívá k lepšímu pochopení jejich praktického

dopadu a možných legislativních změn. Práce poskytuje ucelený přehled o současném stavu právní regulace a její aplikaci, čímž může být užitečná nejen pro odbornou veřejnost a legislativní orgány, ale i pro praktickou činnost správních či jiných orgánů. Navržené změny a podněty mohou sloužit jako základ pro budoucí diskuse a úpravy právní úpravy s cílem zlepšit ochranu občanského soužití a zvýšit efektivitu postihování přestupků.

Přestupky proti občanskému soužití bývají často opomíjeny, neboť se dotýkají „pouze“ mezilidských vztahů. Ve skutečnosti však mají obrovský dopad na kvalitu života, psychiku i bezpečnost komunit. Jsou signálem, že ve společnosti narůstá napětí, které není ventilováno prostřednictvím standardních mechanismů (dialog, dohoda). Je proto na místě věnovat jim větší pozornost i v rámci veřejné politiky.

Je důležité podotknout, že účinné potírání přestupků proti občanskému soužití vyžaduje nejen kvalitní legislativu, ale také důslednou a jednotnou aplikaci práva, posílení odbornosti správních orgánů a otevřenost k novým nástrojům a přístupům. Jen tak lze zajistit, aby bylo přestupkové řízení vnímáno veřejností jako spravedlivé, srozumitelné a skutečně funkční. Přijatá opatření by měla směřovat nejen k potrestání pachatelů, ale také k ochraně práv poškozených a posilování společenské soudržnosti a respektu mezi občany. A proto lze závěrem konstatovat, že přestupky proti občanskému soužití představují stále aktuální téma, které si zaslouží nejen podrobnou právní analýzu, ale i pravidelnou revizi právní úpravy s cílem zajistit co nejefektivnější ochranu občanů před nežádoucím jednáním narušujícím společenské vztahy. Práce poskytuje ucelený pohled na tuto problematiku a nabízí podněty pro další legislativní a odbornou diskusi v této oblasti.

Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura

1. BOHADLO, D.; BROŽ, J.; KADEČKA, S.; PRŮCHA, P.; RIGEL, F. a ŠŤASTNÝ, V. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (250/2016 Sb.) – Komentář – 2. vydání*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. 596 s. ISBN 978-80-7676-419-4.
2. ČERVENÝ, Z.; ŠLAUF, V. a TAUBER, M. *Přestupkové právo: komentář k zákonu o přestupcích včetně textů souvisejících předpisů: podle právního stavu k 1.1.2011*. 17. aktualizované vydání. Praha: Linde, 2011. 464 s. ISBN 978-80-7201-830-7.
3. GAJDOŠOVÁ, M. *Judikatura vo veciach práva slobodne sa združovať*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2016. 236 s. ISBN 978-80-8168-519-4.
4. HORZINKOVÁ, E. a NOVOTNÝ, V. *Správní právo procesní*. 3. aktualiz. a dopl. vyd. Student. Praha: Leges, 2010. 392 s. ISBN 978-80-87212-34-9.
5. JEMELKA, L. a VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář. 2. vydání*. Praha: C.H. Beck, 2020. 1056 s. ISBN 978-80-7400-772-9.
6. KOLEKTÍV AUTOROV. *Princíp spravodlivosti v trestnom a správnom súdnom konaní*. Pezinok: Justičná akadémia Slovenskej republiky, 2016. 218 s. ISBN 978-80-970207-9-8.
7. KOPECKÝ, M. *Správní právo: obecná část*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2019. 536 s. ISBN 978-80-7400-727-9.
8. KŘÍHA, J. a METENKO, J. *Juristické konsekvence odhalování a objasňování „jiných protispolečenských jevů“ v podmínkách České a Slovenské republiky*. In *Právní a bezpečnostní prostředí Evropské unie v teritoriální optice vybraných zemí střeoevropského prostoru*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2016. 114 s. ISBN 978-80-87472-86-6.
9. MASLEN, M. a HRNČÁROVÁ, N. *Trestnoprávna a administratívnoprávna zodpovednosť: zborník príspevkov z konferencie*. Trnava: Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2014. 273 s. ISBN 978-80-8082-777-9.
10. MATES, P. a kol. *Základy správního práva trestního*. 7. přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2017. ISBN 978-80-7400-680-7.
11. NOVOTNÝ, F. a SOUČEK, J. *Trestní právo hmotné*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2010. 400 s. ISBN 978-80-7380-291-2.

12. ONDRUŠOVÁ, M.; ONDRUŠ, R. a VYTOPIL, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb.: (přestupkový řád) s důvodovou zprávou a základní judikaturou. Komentátor.* Praha: Nakladatelství Leges, 2017. 773 s. ISBN 978-80-7502-212-7.
13. POTÁŠCH, P. *Správne delikty a správne trestanie v stredoeurópskom právnom priestore – súčasnosť a vízie.* Bratislava: EUROKÓDEX, 2010. 208 s. ISBN 978-80-89447-35-0.
14. POTĚŠIL, L.; HEJČ, D. a VALDHANS, J. *Dny práva 2017. Část VIII. Odpovědnost za přestupky podle nové právní úpravy.* Brno: Masarykova univerzita, 2018. 321 s. ISBN 978-80-210-8955-6.
15. PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo.* Vydání první. Praha: Leges, 2017. 448 s. ISBN 978-80-7502-221-9.
16. SOVOVÁ, O. *Základy správního práva.* Hradec Králové: Gaudeamus, 2013. 73 s. ISBN 978-80-7435-297-3.
17. STRAKOŠ, J. *Zákon o některých přestupcích. 2. vydání. Praktický komentář.* Praha: Wolters Kluwer, 2019. 280 s. ISBN 978-80-7598-521-7.
18. ŠÍŠKEOVÁ, S.; LAVICKÝ, P. a PODHRÁZKÝ, M. *Přehled judikatury ve věcech správního trestání.* Praha: Wolters Kluwer, 2015. 824 s. ISBN 978-80-7357-200-1.

Právní předpisy

1. ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník – znění od 1. 1. 2010. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.
2. ČESKO. Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník – znění od 1. 1. 2014. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>.
3. ČESKO. Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů – znění od 24. 4. 2014. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2019-110>.
4. ČESKO. Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich – znění od 1. 1. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250#p1-1>. řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.
5. ČESKO. Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích – znění od 1. 2. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-251#p1-1>.

6. ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky – znění od 1. 1. 2009. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>.
7. ČESKO. Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád – znění od 1. 1. 2021. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500#p9-1>.
8. ČESKO. Zákon č. 553/1991 Sb., České národní rady o obecní policii – znění od 1. 1. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-553#p10-2>.
9. SLOVENSKO. Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní – znění od 01. 09. 2018. In: *Zakony pre ludi.sk* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1967-71>.
10. SLOVENSKO. Zákon č. 300/2005 Zb. Trestný zákon – znění od 17. 02. 2025. In: *Zakony pre ludi.sk* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300>.
11. SLOVENSKO. Zákon č. 372/1990 Zb., Zákon Slovenskej národnej rady o priestupkoch – znění od 01. 02. 2025. In: *Zákony pre ludi.sk* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1990-372>.
12. SLOVENSKO. Zákon č. 564/1991 Zb. Zákon Slovenskej národnej rady o obecnej policii – znění od 01. 01. 2024. In: *Zakony pre ludi.sk* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1991-564>.

Judikatura

1. Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 23. 07. 2023, sp. zn. 64 A 4/2020–60, www.zakonyprolidi.cz.
2. Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 03. 07. 2019, sp. zn. 44 A 58/2019, www.rozhodnuti.justice.cz.
3. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2007, sp. zn. 4 As 40/2007, www.nssoud.cz.
4. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2011, č. j. 9 As 73/2010-138, www.nssoud.cz.
5. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 07. 2014, sp. zn. 4 As 128/2014-26, www.nssoud.cz.
6. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 03. 10. 2017, sp. zn. 9 As 221/2016-39, www.nssoud.cz.

7. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 05. 06. 2018, sp. zn. 4 As 96/2018-45, www.nssoud.cz.
8. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 08. 2019, sp. zn. 1 Afs 332/2018, www.nssoud.cz.
9. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 06. 2020, sp. zn. 6 As 68/2020-24, www.nssoud.cz.
10. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 08. 2021, sp. zn. 8 As 295/2019, www.nssoud.cz.

Elektronické zdroje

1. Ministerstvo vnitra České republiky. *Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*. Online. 2022. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz>.